

Szkoła Podstawowa nr 38 w Lublinie

**STU POLAKÓW
NA STULECIE NIEPODLEGŁOŚCI**

Na grobie Marii Konopnickiej jest wygrany fragment jej wiersza pt. „Na cmentarzu”... Proście Wy Boga o takie mogiły, które też nie chcą, ni skarg, ni złości, lecz dają sercu moc czynu, zdrową siłę na dzień przyszłości...

Maria Konopnicka

To prawda. A wiesz, że ta autorka otrzymała w darze narodowym dworek w Żarnowcu w 1903 roku na dwudziestopięćlecie pracy piarskiej?

STEFEK

BURCZYMUCHA

Ja akurat nie. A Wy wiedzieliście, że jej wiersz „Rota rywalizował z „Mazurem Dąbrowskiego” o miasto hymnu Bobkiego?

O KRASNOLUDKACH I SIEROTCE MARYSI

A to jest wiersz. Ten utwór był spiewany razem z „Mazurem Dąbrowskiego” na manifestacjach patriotycznych oraz w latach osiemdziesiątych XIX wieku przez „Solidarności”.

SZKOLNE PRZYGODY PIMPUSIA SADEŁKO

Urodziłam się 23.05.1842 roku w Suwałkach. Jestem pisarka. Napisałam między innymi: „Na jagody”, „Bajki krasnoludkach i sierotce Marysi”, „Członek widzielo”, „Stefek Burczymucha”, „Nara czarna jaskółeczka”, „Szkolne przygody Pimpusia Sadełko”. Uczyłam się z siostrą na pensji u siostry Sakramentek. Wyrzłam za męża Jarosława Konopnickiego. Miałam ośmioro dzieci, pięciu chłopaków i trzy dziewczynki. Po dziewięciu latach małżeństwa rozwiódłam się z mężem i pojechałam do Warszawy. Żyłam 68 lat do 08.10.1910 r. Wiele osób uważa, że mój życiorys jest bardzo ciekawy.

„Rota” nawiązuje także w kołyskach na Mazurach z okazji świąt narodowych.

NASZA CZARNA JASKÓLECZKA

A wiesz, że Maria Konopnicka zmarła na zapalenie płuc?

Tak. Tenże zapalenie płuc to zrykła choroba. Ale kiedyś nie było takich leków i nie było się jak łatwo wyleczyć. Dlatego właśnie ludzie umierali na takie choroby.

NA JAGODY

WŁADYSŁAW BEŁZA

(17. 10. 1847r. - 29. 01. 1913r.)

KTO TY JESTEŚ?
POLAK MAŁY!

KATECHYZM
POLSKIEGO DZIECKA

NAPISAŁ
WŁADYSŁAW BEŁZA

WYDANIE 3-te z RYCINAMI

WYDAWCA
LISOW
NAPLAD I WYDRUK AUTORA
1913

Katechizm polskiego dziecka.

- Kto ty jesteś? — Polak mały.
- Jaki znak twój? — Orzeł biały.
- Gdzie ty mieszkasz? — Między swemi.
- W jakim kraju? — W polskiej ziemi.
- Czem ta ziemia? — Mą ojczyznę.
- Czem zdołabyś? — Krwcią i bliźną.
- Czy ją kochasz? — Kocham szczerze.
- A w co wierysz? — W Polskę wierzę!
- Coś ty dla niej? — Wdzięczną dzięcię.
- Coś jej winien? — Oddać życie.

Władysław Bełza urodził się w 1847 roku w Warszawie. Nazywany niewiędą polskości, był polskim poetą neoromantycznym, publicystą, animatorem życia kulturalnego, oświatowego i prasowego. Pisywał dla tygodników warszawskich - „Przyjaciela Dzieci” i „Przeglądu tygodniowego”. W 1867 roku opublikował debiutancki zbiorek poetycki pt. „Podarek dla grzeszących dzieci”. Dużo podróżował, przebywał w kręgu emigracji polskiej. Był współzałożycielem „Tygodnika Wielkopolskiego” oraz pisma dla dzieci „Przemysł”. Występował przeciwko germanizacji ludności polskiej w Wielkopolsce i na Śląsku. W 1871 roku został nakazem opuszczenia granic państwa pruskiego, jako zbyt aktywny polski działacz narodowy. Był współzałożycielem „Przemysłu Literackiego” i m. Adama Mickiewicza. Jest autorem słynnego utworu „Wychowanie wiary dziecięcia polskiego” („Katechizm polskiego dziecka”). Wiele z jego utworów było adresowanych do polskiej młodzieży i dzieci. Bełza zmarł w Lublinie 29 stycznia 1913 roku, został pochowany na cmentarzu Łyczakowskiem w bliskim sąsiedztwie innych sławnych Polaków, m.in. Marii Konopnickiej.

ZBIGNIEW RELIGA

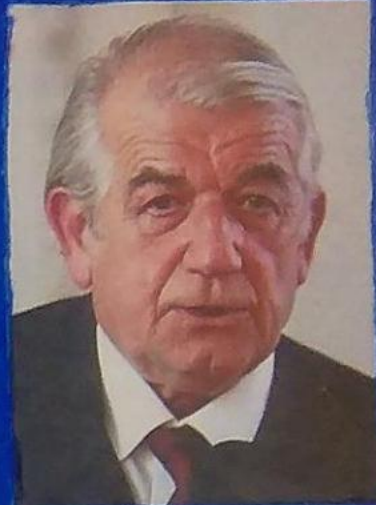
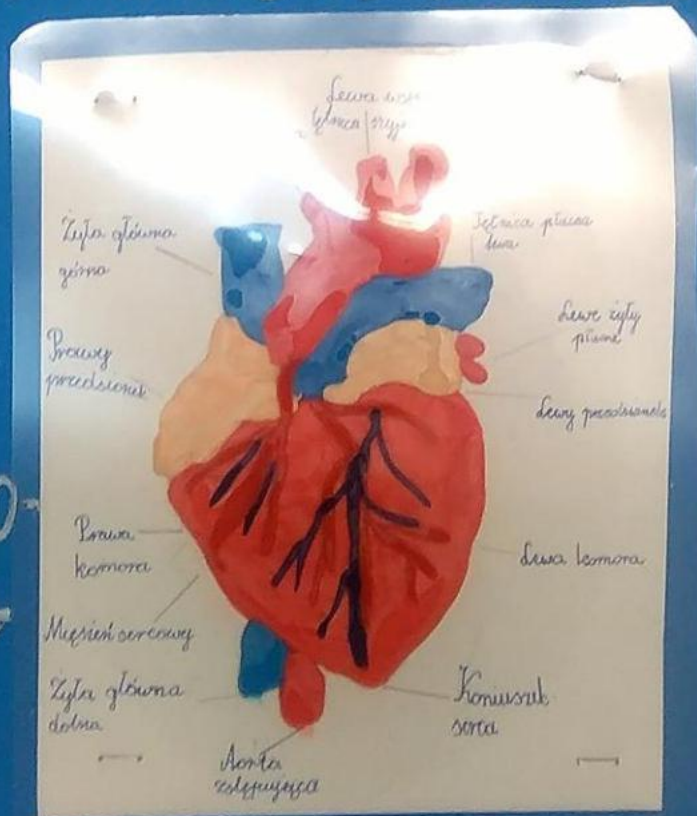
Urodz. 16 grudnia 1938. zm. 8 marca 2009

WYBITNY
POLSKI

KARDIO-
CHIRURG

SKALPEL

Pierwsze przeszczepienie serca
W Śląskie Centrum Chorób Serca w Zabytku
Zbigniew Religa 15 sierpnia 1985 przeprowadził
pierwszą operację na sercu. 5 listopada tego
samego roku zespół lekarzy pod jego kierownictwem
przeprowadził tam pierwszą udaną zabieg
przeszczepienia serca w Polsce.

Wykształcenie i kariera zawodowa
Po ukończeniu w 1956 średniego dojrzałości w
Szkołe im. Bolesława Limonowskiego w Warszawie,
wspomógł studia na Wydziale Lekarskim Akade-
mii Medycznej w Warszawie. Po ukończeniu studiów
w latach 1963-1964 odbył staż poddyplomowy, a nastę-
pnie staż specjalizacyjny (1964-1966). W 1966 rozpoczął
pracę w Szpitalu Wolskim w Warszawie, uzyskując
w tym czasie specjalizację II stopnia z chirurgii.
Pracował tam do 1980.

MIKOŁAJ KOPERNIK

WSTRZYMAŁ

SŁOŃCE

RUSZYŁ

ZIEMIĘ

Kalendarium

19 II 1473

urodził się w Toruniu

1491-95

studiował quadrivium na Akademii Krakowskiej

1495-1503

studiował na uniwersytetach włoskich (Bologna, Padwa)

przed 1519

opublikował pierwszy wykład teorii heliocentrycznej w *Commentariolus*

1509

wydął swój przekład dzieła Teofila Symokatty na łacinę

1513-16

brał udział w pracach nad reformą kalendarza juliańskiego

1515-30

tworzył główne dzieło *De revolutionibus...*

1523

został generalnym administratorem diecezji warmińskiej

1526-28

przedstawił projekt reformy monetarnej *Monetae cudendae ratio*

1543

opublikowanie *De revolutionibus orbium coelestium*

24 V 1543

zmarł we Fromborku

Franciszek Żwirko

Urodził się
10 września 1895 r. w Świącianach
Porucznik oraz pilot Wojska
Polskiego, pilot sportowy

- 1929 r. oddelegowany przez władze wojskowe jako oficer łącznikowy przy Aeroklubie Akademickim w Warszawie, gdzie zaprzyjaźnił się z młodym inżynierem S. Wigurą, który najczęściej latał z nim jako mechanik

W kwietniu 1932 r. F. Żwirko został zakwalifikowany przez komisję Aeroklubu Rzeczypospolitej Polskiej do reprezentowania Polski w zawodach samolotów turystycznych Challenge 1932, jako drugiego członka załogi wybiera S. Wigurę.

11 września 1932 roku podróżując na zlot lotniczy do Pragi na RWD-6 zginęli w katastrofie lotniczej w lesie pod Clerlickiem Górnym koło Cieszyn na terenie Czechosłowacji (obecnie Czech)

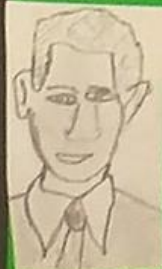

Na pamiątkę
tego wspólnego osiągnięcia pilota i konstruktora
Święto Lotnictwa Polskiego jest obchodzone

28 sierpnia

Stanisław Wigura

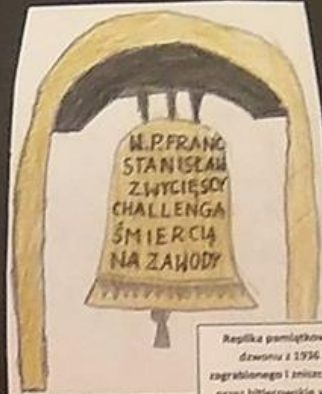
Urodził się
9 kwietnia 1903 r. w Żytomierzu
lub 1901 r. w Warszawie
Polski konstruktor lotniczy,
inżynier i lotnik, pilot sportowy

Współzałożyciel zespołu
konstrukcyjnego RWD (Rogański,
Wigura, Dzwoniak), wykładowca
Politechniki Warszawskiej

- 1929 r. ukończył Politechnikę Warszawską z tytułem inżyniera – mechanika i uzyskał dyplom pilota sportowego w Aeroklubie Akademickim, tu zaprzyjaźnił się i latał z F. Żwirką

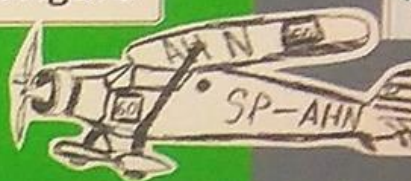
F. Żwirko i S. Wigura na RWD-6
wspólnie zdobyli
w zawodach „Challenge 1932”
pierwsze miejsce i puchar międzynarodowy
dla Polski.

Replika pamiątkowego
dzwonu z 1936 r.
zagrabanego i zniszczonego
przez hitlerowskie wojsko

W Clerlicku znajduje się
symboliczny grób
F. Żwirki i S. Wigury
- autor: S. Wójcik

Pochowani w Alei Zasłużonych
na Cmentarzu Powązkowskim
w Warszawie

Ignacy Krasicki

*
3.02.1735

Dzieła :

- "Żona modna"
- "Monachomachia"
- "Filozof"
- "Drzewo"
- "Kruk i lis" itd.

†
14.03.1801

ROMAN DMOWSKI

Roman Dmowski generalnie i konsekwentnie odmawiał przyjmowania odznaczeń i wyróżnień tym niemniej był posiadaczem kilku orderów, odznaczeń i tytułów honorowych

- Wielka Odznaka Orderu Odrodzenia Polski (1923r.)
- Doktor honoris causa Uniwersytetu Poznańskiego (1923r.)

Dmowski był publicystą, politycznym i tenor polskości i patriotyzmu w Polsce. Uważał że Polacy mają do odzyskania własną miarę cywilizacyjną. Piękniał polskie słowa tj. bierność, lenistwo czy niedojrzałość.

"Myslny tak odbiegł od innych narodów, że siędłszy w łodzi, głą temte święcą zębiecizna."
- Roman Stanisław Dmowski.

"Wszystko co polskie jest moje, niczego się wcale nie muszę. Wolko mi być danym z tego, co w Polsce jest złe, ale muszę przycisnąć i upokorzenie, które spada na naród za to co jest w nim złe."
- Roman Stanisław Dmowski.

Roman Dmowski urodził się 8 sierpnia w roku 1864 w Kamieńsku zmarł 2 stycznia w roku 1939 w Drozdowie.

Roman Stanisław Dmowski - polski polityk, mąż stanu, publicysta polityczny, minister spraw zagranicznych, poseł na Sejm Ustawodawczy RP oraz II i III Dymy.

Delegat Polski na konferencję paryską w 1919 i sygnatariusz traktatu pokojowego w Wersalu.

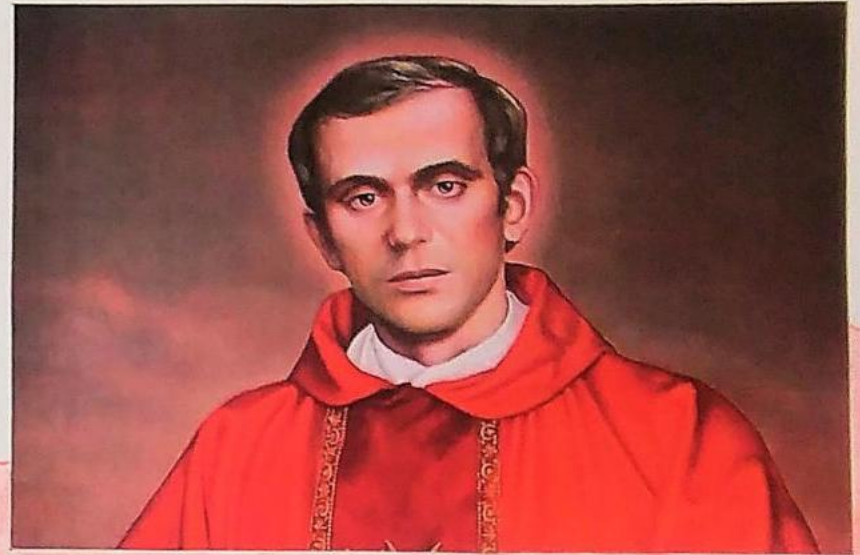
Linia Dmowskiego, granice Rzeczypospolitej postulowane przez Romana Dmowskiego na konferencji pokojowej w Paryżu w roku 1919.

bł. ks. JERZY POPIEŁUSZKO

(1947-1984)

Kapelan „Solidarności”,
błogosławiony Kościoła
katolickiego,
męczennik za wiarę,
zamordowany przez
funkcjonariuszy Służby
Bezpieczeństwa

„Przemoc nie jest oznaką
sily, lecz słabości”

SOLIDARNOŚĆ

Józef

Poniatowski

Józef Poniatowski urodził się 7 maja 1763 roku w Austrii w Wiedniu.

Był królem króla „Człdek” polskim ministrem wojny i naczelnym wodzem Wojsk Polskich, generałem Królestwa Warszawskiego, marszałkiem Francji, członkiem Rady Stanu Królestwa Warszawskiego.

Jego synem o tym samym imieniu był Józef Poniatowski. Członkowie rodziny Poniatowskiego:

Dziadkowie/babcie: Stanisław Poniatowski,

Konstancja Czartoryska
Rodzice: Andrzej Poniatowski, Maria Theresia

Kinsky von Wchinitz und Tettau

Kuzyni: Michał Cichecki, Michał Grabowski,

Stanisław Grabowski, Izabela Grabowska, Konstancja

Zawadowska, Kazimierz Grabowski

Józef był synem Andrzeja Poniatowskiego.

* 1763

+ 1813

Portret księżniczki Józefa Poniatowskiego z 1778 roku, namalowany przez Marcella Bacciardello.

Herb „Człdek”

Stefan Czarniecki

Stefan Czarniecki urodził się około roku 1599 w Czarnicy. Jego rodzicami byli Krzysztof Czarniecki oraz Krystyna Rzeszowska. Jego rodzina pochodziła ze średniozamożnej szlachty. Ponieważ Stefan miał aż 9 braci, nie było możliwości zapewnienia wszystkim majątku oraz kariery. Z tego powodu 4 synów – w tym również Stefan, trafiło do zawodowej służby wojskowej. Stefan Czarniecki był żonaty tylko raz – z Zofią Koberzyńską.

Stefan Czarniecki w roku 1655 został kasztelanem kijowskim, a już dwa lata później wojewodą ruskim. Natomiast na kilka dni przed swoją śmiercią, w roku 1665 otrzymał godność hetmana polnego koronnego.

Czarniecki był aktywnym uczestnikiem wielu wypraw przeciwko Kozakom. W toku jednej z takich właśnie kampanii – przeciwko wojskom tatarsko – kozackim pod wodzą Chmielnickiego w bitwie pod Żółtymi Wodami, dostał się do niewoli. Został uwolniony po zawarciu ugody w Zborowie w roku 1649.

Kiedy w roku 1655 armia króla szwedzkiego Karola X Gustawa najechała tereny Rzeczypospolitej, Stefan Czarniecki stanął po stronie króla Polski Jana Kazimierza. Oddany monarche polskiemu – pomimo początkowej beznadziejnej sytuacji, bronił w roku 1655 przez trzy tygodnie Krakowa. Ostatecznie po podpisaniu honorowej kapitulacji, opuścił miasto wraz ze swoim wojskiem.

Monarcha polski mianował Czarnieckiego w roku 1656 regimentarzem – co w praktyce oznaczało dowodzenie wojsk polskich. Jako wódz potrafił doskonale wykorzystywać walory żołnierzy, w szczególności w trudnych warunkach walki podjazdowej. Dzięki swoim działaniom Czarniecki szybko stał się symbolem oporu przeciwko potęgom szwedzkiemu.

Stosując taktykę wojny podjazdowej, Czarniecki rozbił tylną straż szwedzką pod Jarosławiem, odwrócił oblężenie Przemysła oraz pobił siły szwedzkie pod Łowiczem. Następnie zajął Bydgoszcz i Tucholę. W roku 1657 pokonał wojska sprzymierzonego ze stroną szwedzką – Jerzego II Rakocznego pod Rawą Mazowiecką, a następnie zmusił go do kapitulacji pod Czarnym Ostrowem na Podolu.

W kolejnych latach Czarniecki brał udział w wyprawach przeciwko Moskwie oraz Kozakom. W roku 1660 odniósł zwycięstwo nad wojskami rosyjskimi pod Połonką. Zmarł w trakcie podróży powrotnej do Lwowa 16 lutego w roku 1665.

W dziejach Polski zapisał się jako nieugięty patriota oraz wzór niezłomnego żołnierza. Jego imię do dziś sławi polski hymn „Jak Czarniecki do Poznania, po szwedzkim zaborze, dla ojczyzny ratowania, wrócić się przez miasto (...)”.

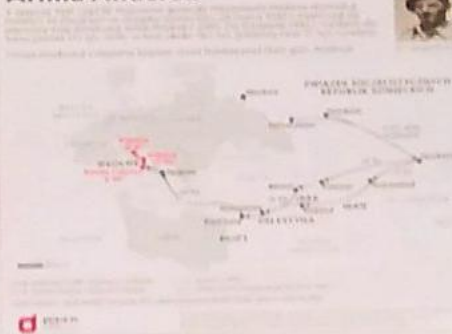
Władysław Anders 1892-1970

Władysław Albert Anders - general dywizji Polskich Sił Zbrojnych, Naczelny Wódz Polskich Sił Zbrojnych w latach 1944-1945 i 1946-1954, następca prezydenta RP na uchodźstwie w latach 1950-1954, w 1954 mianowany przez władze emigracyjne generałem broni.

Na mocy Ustawy wojskowej z 1941 roku zawartej w Moskwie miały powstać **Polskie Siły Zbrojne**, które razem z Armią Czerwoną miały walczyć z Niemcami. Organizacją armii zajął się gen. Władysław Anders. Pomimo trudności organizacyjnych do armii Andersa masowo przybywali żołnierze i cywile. Armia Polska w połowie października 1941 r. liczyła ponad 40 tys. ludzi. 24 marca 1942 r., rozpoczął się pierwszy etap ewakuacji **Armii Polskiej** ze Związku Sowieckiego. General wyjechał w sierpniu 1942 roku do Iranu i tam organizował **II Korpus Polski**. Na początku 1944 r. II Korpus przetranszowano do Włoch, by w ramach 8. Armii Brytyjskiej walczyć z Niemcami.

Armia Andersa

Bitwa narodów: Monte Cassino

Najbardziej spektakularnym sukcesem II Korpusu było zdobycie w maju 1944 r. twierdzy Monte Cassino, broniące dostępu do centralnej części Półwyspu Apenińskiego. 1. maja 1944 r. general Anders w rozkazie skierowanym do swoich oddziałów napisał: „Zadania, które nam przypadły rozstrawi na cały świat imię żołnierza polskiego”.

Po zakończeniu działań wojennych general pozostał na emigracji. W 1946 r. władze komunistyczne pozbawiły go i wielu innych polskich oficerów polskiego obywatelstwa. Gen. Władysław Anders zmarł 12 maja 1970 r. Zgodnie ze swoją wolą został pochowany wśród swoich żołnierzy na **Polskim Cmentarzu Wojennym na Monte Cassino**, we Włoszech. Po upadku w Polsce komunizmu imię generała Władysława Andersa otrzymały liczne ulice, place, szkoły oraz jednostki Wojska Polskiego. Postawiono również wiele pomników, nie tylko w Polsce, upamiętniających tego wybitnego Polaka.

Bolesław Chrobry
967-1025

Bolesław Chrobry
967-1025

Władca z dynastii Piastów.

CHROBRY - dzielny, waleczny.

Syn Mieszka I i Dobrawy

W 1000 roku zorganizował słynny zjazd gnieźnieński.

Król, zdobywca, wojownik.

1025 - koronacja Bolesława Chrobrego na pierwszego króla Polski.

Bolesław Chrobry w trakcie swojego panowania toczył wojny z Niemcami, Rusią i Czechami. W rezultacie powiększył terytorium Polski o nowe ziemie.

11 XI 1918 r.

JÓZEF
PIŁSUDSKI

CEKAWOSTKI Z ŻYCIA PAPIEŻA POLAKA

1. Jan Paweł II był pierwszym od 1522r. Papieżem nie Włochem.
2. Edykt schematy – jedna z pierwszych decyzji Papieża po wyborze w 1978r. była rezygnacja z papieskiej lektyki, w jakiej do tej pory noszono papieża.
3. Odrobił 104 podróże zagranicze. Odwiedził 132 kraje, 900 miejscowości. W drodze spędził 586 dni, pokonał 1 650 900 kilometrów.
4. Jako pierwszy papież odwiedził synagogę, meczet i kościół luterański.
5. Znał biegle 8 języków, były to: włoski, hiszpański, angielski, łacina, francuski, niemiecki, rosyjski i polski.
6. Miał własnego szewca. Każda para butów była ręcznie szyta najczęściej w kolorze czerwonego brzoza.
7. Był pierwszym w historii Papieżem, który wziął udział w koncercie rockowym w Bolonii.
8. Jan Paweł II był "pierwszym" także w wielu przyziemnych sprawach – nosił zegarek, czytał bez okularów.
9. Jego pasje były: piłka nożna, narciarstwo, pisanie wierszy i wierszyków.
10. Jego ulubionymi ciastkami były wadowickie kremówki.
11. Kochał dzieci i młodzież. Był pierwszym papieżem, który napisał List do dzieci.

JAN PAWEŁ II

Jeżeli cokolwiek warto
na świecie czynić,
to tylko jedno
MIŁOWAĆ.

John Paul II

Karol Wojtyła został papieżem
16 października 1978 roku. Zamieszkał
w Watykanie. Przyjął imię Jan Paweł II.
Papież mówił w 8 językach, i podróżo-
wował dużo po świecie.

Stulecie niepodległości 1918 – 2018

Autoportret to wykonany przez artystę portret samego siebie.

Jan Matejko

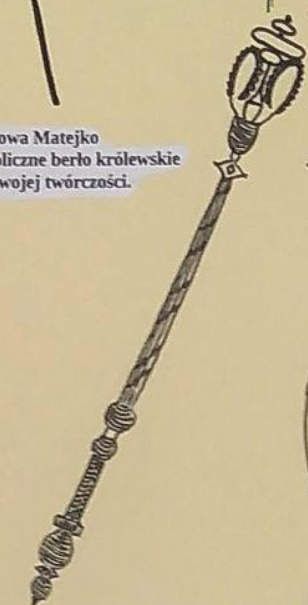
Jan Matejko urodzony 24.06.1838 roku w Krakowie.
Zmarł 01.11.1893 roku w Krakowie.
Studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie,
której później został dyrektorem.

Ten obraz to autoportret artysty.
Matejko przedstawił siebie jako Stanczyka -
mądręgo błazna króla Zygmunta Starego.

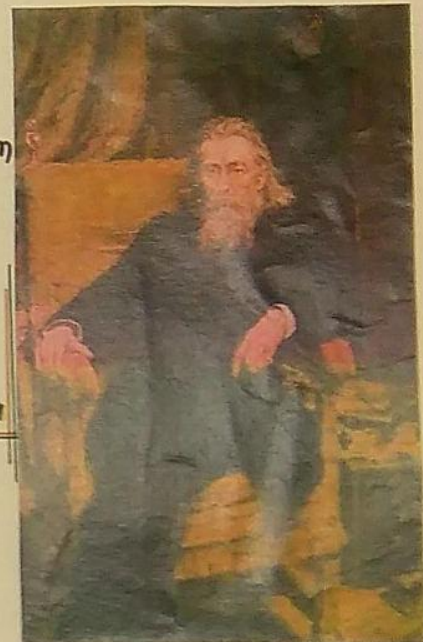
Od władz Krakowa Matejko otrzymał symboliczne berło królewskie w uznaniu dla swojej twórczości.

WAŻNE DZIEŁA

- BITWA POD GRUNWALDEM
- KONSTYTUCJA 3 MAJA
- HOŁD PRUSKI
- REJTAN - UPADŁEK POLSKI

Wiele kobiecych postaci na obrazach ma twarz żony artysty.

UNIA LUBELSKA
ZNAJDUJE SIĘ W ZBIORACH MUZEUM LUBELSKIEGO

URODZIŁ SIĘ

1746

4 Lutą w Merezowiczach

Pomoc w walce o
niepodległą Polskę
1784-1795

W październiku 1769 r. Kościuszko wyjechał dzięki wsparciu jako stypendysta królewski do Paryża.

Kościuszko wstąpił 18 grudnia 1765 r. do Korpusu Kadetów Szkoły Rycarskiej.

W lipcu 1784 połącznawszy się z przyjaciółmi, wrócił do Polski (12 sierpnia 1784)

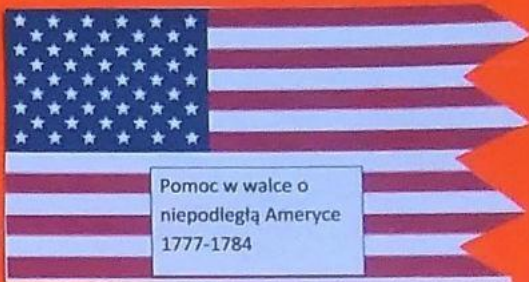
Najwyższa góra Australii - Góra Kościuski

W 1755 roku Tadeusz razem ze starszym bratem Józefem rozpoczął naukę w Kolegium Piarów w Lubaszowie

Z MARŁ

1812

15 Październik w Solomnie

Pomoc w walce o
niepodległą Amerykę
1777-1784

Uczniw niezapracowania, które przetrwał w czasie błądów tak opisywały Nowy i 16 kwietnia 1777: Lasy szczytów sławnej Opatrzności Bolej

Awano Kościuszki 13. XI 1783 na generała armii amerykańskiej

Przez Kościuski obok Białego Domu w Waszyngtonie

Wkrótce po przybyciu do Filadelfii, 24 września 1776 otrzymał zadanie opracowania fragmentu fortifikacji miasta

W 1777 roku Kościuszko został wysłany na granicę Karoliny

1794 Znamienię Tadeusza Kościuszko stał się propagandą na rynku globalnym w Krakowie

KOŚCIUSZKO

TADEUSZ

PRZYSIĘGA

Tadeusz Kościuszko urodził się 4 lutego 1746 roku w Merezowiczach

Pobyt we Francji

W październiku 1769 r. Kościuszko razem z Józefem Orłowskim, kolegą ze szkoły rycarskiej, wyjechał dzięki wsparciu Adama Kazimierza Czartoryskiego jako stypendysta królewski do Paryża. Poglądał tam wiedzę, m.in. w Akademii Wojskowej szwoleżców gwardii królewskiej w Wersalu.

Powrót do Polski

Latem 1775 r. (trzy lata po I rozbiore Polski, dokonany przez Rosję, Austrię, Prusy) wrócił do kraju. Nie znalazł zatrudnienia w wojsku Rzeczypospolitej.

Kolejny powrót do polski

Wkrótce po przybyciu do Filadelfii, 24 września 1776 otrzymał zadanie opracowania fragmentu fortifikacji miasta (rejon rzeki Delaware). Następnie pracował przez całą zimę 1776 roku przy fortifikowaniu Filadelfii.

W lipcu 1784 połącznawszy się z przyjaciółmi, wrócił do Polski (12 sierpnia 1784). Sytuacja w kraju była bardzo zła. Po raz kolejny powrócił więc Kościuszko do rodzinnych Suchanowicz.

Fryderyk Chopin urodził się 22 lutego
w Żelazowej Woli.

Chopin komponował już w wieku 7 lat.

Swój grę wzruszał do łez.

Jako nauczyciel był bardzo surowy.

Rok 2010 został nazwany
jubileuszowym rokiem

Chopinowskim.

• 1900 – "Krzyżacy"

• 1894 – "Rodzina Połanieckich"

• 1896 – "Quo vadis"

Henryk Sienkiewicz

Powieściopisarz, nowelista, dziennikarz, publicysta. Pierwszy polski laureat literackiej Nagrody Nobla, wielbiony przez pokolenia rodaków za budzenie poczucia narodowej wspólnoty i patriotycznego ducha. Urodził się 5 maja 1846 roku w Woli Okrzejskiej na Podlasiu, zmarł 15 listopada 1916 roku w Vevey w Szwajcarii.

• 1912 – "W pustyni i w puszczy"

• 1884 – "Ogniem i mieczem"

• 1886 – "Potop"

• 1888 – "Pan Wołodyjowski"

Władysław

Bełza

ur. 17.10.1847, zm. 29.01.1913

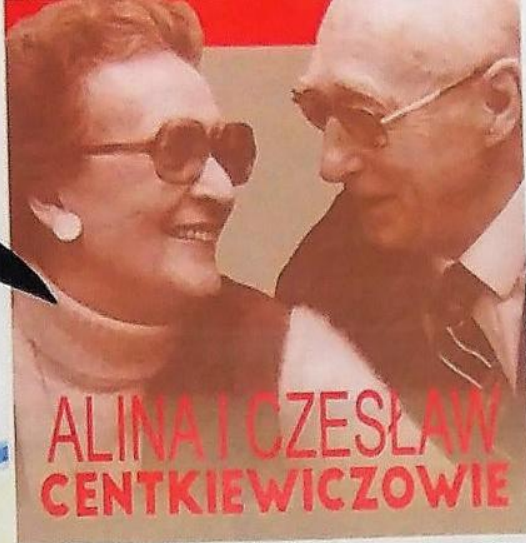
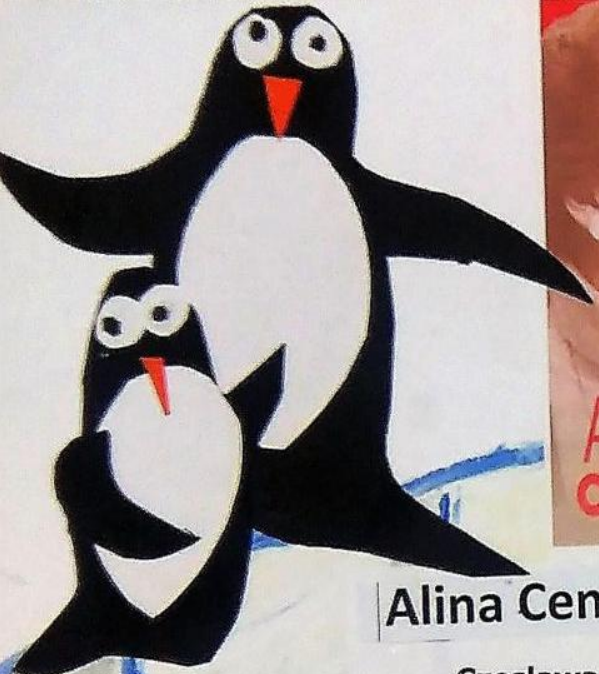
Poeta, pisał w duchu patriotycznym.
Publicysta, animator życia kulturalnego, oświatowego i prasowego.

Występował przeciwko germanizacji ludności polskiej w Wielkopolsce i na Śląsku.

Autor poezji dla dzieci:
„Cnoty kardynalne”, „Co kochać”, „Modlitwa za ojczyznę”, „Polska mowa”, „Ziemia rodzinna”.

„Katechizm polskiego dziecka”

- Kto ty jesteś?
- Polak matry.
- Jaki znak twój?
- Orzeł biały.
- Gdzie ty mieszkasz?
- Między swemi.
- W jakim kraju?
- W polskiej ziemi.
- Czym ta ziemia?
- Ma ojczyznę.
- Czym zdobyta?
- Krwią i blizną.
- Czy ją kochasz?
- Kocham szczerze.
- A w co wierzysz?
- W Polskę wierzę.
- Czym ty dla niej?
- Walecznym dzieciem.
- Coś jej winien?
- Oddać życie.

Kim był Czesław Centkiewicz

1. Czesław Jacek Centkiewicz urodził się w 1904 w Warszawie
2. ukończył Gimnazjum św. Kazimierza w Warszawie, studiował w Grenoble i w Liege w Belgii.
3. Był harcerzem, uprawiał sport (lekkoatletyka, narciarstwo, biegi długodystansowe)
4. W 1920 r. walczył jako żołnierz Armii Ochotniczej w wojnie z bolszewikami.
5. Razem z żoną brał udział w Powstaniu Warszawskim – po jego upadku był więźniem obozu koncentracyjnego
6. Z zawodu był inżynierem elektrykiem. Prowadził badania naukowe z radiometeorologii i elektrotechniki. Był również kierownikiem pierwszej polskiej polarnej ekspedycji naukowej
7. Ale wszyscy najlepiej znamy go z jego książek...

Alina Centkiewicz i Czesław Centkiewicz

Czesława Centkiewicz łącznie w latach 1950 – 1980 odbył ok. 80 podróży (w tym 63 razem z żoną). Miejscami, które ich zafascynowały i które najchętniej opisywali w swej twórczości były Antarktyda i Arktyka.

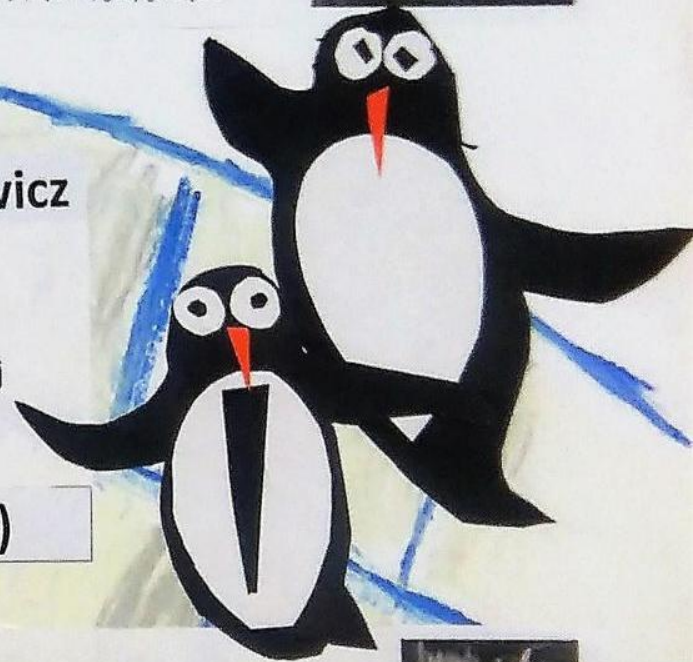
Znane i bliskie mi książki tych wybitnych twórców:

(1907-1993)

(1904-1996)

ALINA(1907-93) I CZESŁAW (1904-1996)CENTKIEWICZOWIE

• Para pisarzy tworzących powieści podróżnicze. Uczestnicy wypraw polarnych i autorzy książek poświęconych Arktyce i Antarktydzie, mieli szczęście żyć w czasach, kiedy odkrywanie tajemnic okrutnych, zimnych biegunów było dużo łatwiejsze niż kilkaset lat wcześniej. Polarnicy mogli tam dotrzeć samolotem i zamieszkać w stacji badawczej.

Kim była Alina Centkiewicz?

- Alina Głuszyńska urodziła się w 1907 roku w Hłuszkach na Ukrainie.
- W 1918 jej rodzice przenieśli się do Warszawy
- Tata Aliny był prezesem Stowarzyszenia Opleki na Polonię. W swoją pierwszą daleką podróż Alina pojechała razem z tatą do Brazylii w 1923 roku
- Ponieważ Alina miała słabe zdrowie, na miejsce studiów wybrała Grenoble w Alpach (studiowała prawo).
- 4 grudnia 1926 r., w czasie jednej z wycieczek w Alpy, poznała swego przyszłego męża Czesława Centkiewicza, który w tym czasie studiował elektronikę na Politechnice w Grenoble (ale później przeniósł się do Liege)
- Alina skończyła studia w 1929 roku i wróciła do Warszawy opiekować się sparaliżowanym ojcem
- Ponieważ nie znalazła pracy jako prawnik, skończyła kurs bibliotekarza i pracowała jako kierownik biblioteki w Państwowym Banku Rolnym w Warszawie.
- W 1958 jako pierwsza Polka (i szósta kobieta na świecie) stanęła na Antarktydzie, nazywanej „kontynentem bez kobiet”

"Św. Faustyna Kowalska - Sekretarka Bożego miłosierdzia"

Kalendarium

- 25 sierpnia 1905 r. - w Głogowcu k. Łodzi przychodzi na świat Helena Kowalska
- 27 sierpnia 1905 r. - dziewczynka zostaje ochrzczona w parafii św. Kazimierza w Świnicach Warckich;
- 1912 r. - Helena po raz pierwszy słyszy głos wzywający ją do świętości;
- 1917 r. - rozpoczyna naukę w szkole podstawowej w Świnicach;
- 1921 r. - podejmuje pracę, aby pomóc rodzicom w utrzymaniu rodziny;
- 1 sierpnia 1925 r. - zaczyna postulat w Zgromadzeniu Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Warszawie;
- 30 kwietnia 1926 r. - przywdziewa habit zakony i otrzymuje nowe imię: Maria Faustyna od Najświętszego Sakramentu;
- 30 kwietnia 1928 r. - po skończeniu nowicjatu s. Maria Faustyna składa pierwsze śluby zakonne;
- 22 lutego 1931 r. - Pan Jezus w wizji prosi s. Faustynę, aby namalowała obraz według widzianego przez nią wzoru;
- 1 maja 1933 r. - s. Faustyna składa śluby wieczyste;
- 2 stycznia 1934 r. - udaje się pierwszy raz do malarza Eugeniusza Kazimierowskiego, który ma malować obraz Miłosierdzia Bożego;
- 29 marca 1934 r. - s. Faustyna ofiarowuje się za grzeszników, a szczególnie za dusze, które straciły ufność w Miłosierdzie Boże;
- czerwiec 1934 r. - obraz zostaje namalowany. S. Faustyna płacze, że Pan Jezus nie jest tak piękny, jak Go widziała;
- 8 stycznia 1936 r. - s. Faustyna udaje się do Abp. Romualda Jałbrzykowskiego - metropolity wileńskiego i oznajmia mu, że Pan Jezus wyda zaletenia nowego zgromadzenia;
- 13 grudnia 1936 r. - spowiedź s. Faustyny przed Panem Jezusem;
- 5 października 1938 r. - po długiej chorobie s. Faustyna odchodzi do Pana;
- 7 października 1938 r. - uroczysty pogrzeb s. Faustyny w Krakowie Łagiewnikach;
- 21 października 1980 r. - rozpoczęcie w archidiecezji łódzkiej procesu informacyjnego w sprawie beatyfikacji s. Faustyny;
- 25 listopada 1980 r. - przesłuchanie doczesnych czempłów s. Faustyny z komentarza klasycznego do kopii Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie Łagiewnikach;
- 20 września 1987 r. - zakończenie diecezjalnego procesu informacyjnego; akta zostają przesłane do Rzymu;

Siostra Maria Faustyna Kowalska. *H. F. Kowalska*

Dom, Heleny Kowalskiej.

Helena Kowalska przed ślubami.

Obraz namalowany według wizji siostry Faustyny.

Trumna z relikwiami siostry Faustyny.

dzienniczek

30 września 2000 r. Siostra Faustyna zostaje świętą.

Władysław Wałkowiak, Portret Adama Mickiewicza na Judahu skale

Stefan Olszowski, Portret Adama Mickiewicza (1839)

Adam Mickiewicz

Wielki poeta polski, autor "Dziadów" i "Panu Tadeuszu". Urodził się 24 grudnia 1798 roku w Zaosiu koło Nowogródka, zmarł 26 listopada 1855 roku w Konstancji w Wielkiej Brytanii. Był jednym z najważniejszych przedstawicieli romantyzmu w literaturze polskiej.

Adam Mickiewicz

Muzeum Adama Mickiewicza w Nowogródce

Adam Mickiewicz

Ciekawostki:

- Adam Mickiewicz zmarł w Konstancji w Wielkiej Brytanii. Próbował tam utworzyć oddziały polskie, które u boku Turcji walczyłyby z Rosją.
- Wielką miłością Mickiewicza była Maryja Wereszckaówna. Napisał dla niej wiele pięknych wierszy. Do dziś na Litwie można oglądać „kamień Maryji” - miejsce ostatniego spotkania zakochanych.

Adam, Bernard Mickiewicz urodził się 24 grudnia 1798 roku w Zaosiu koło Nowogródka, zmarł 26 listopada 1855 roku w Konstancji w Wielkiej Brytanii.

VIALE
ADAMO
MICKIEWICZ

FORTA E. FANTINIA PALAZZO

Ulica Adama Mickiewicza w Rzymie

Adam Mickiewicz
Dziady

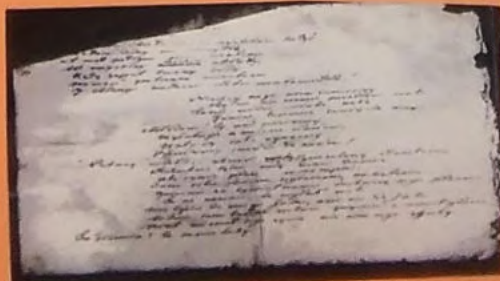
ADAM MICKIEWICZ
PAN TADEUSZ

Adam Mickiewicz utworzył studia i otworzył stanowisko nauczyciela w szkole lawistycznej. Dzięki swoim przyjaciółce Tomasowi Zanowi, poznał Maryję Wereszckaównę. Zakochał się w niej, jednak ciężej nie była to szczęśliwa miłość.

To właśnie wtedy powstały otwarte przepięknie smutkiem i żalem za utraconą miłość (op. wiersz Da M... czy IV części Dziadów).

DO M...
Wiersz napisany w roku 1834
Pierwsza wersja: *Wielki poeta polski,
Pierwsza wersja: *Wielki poeta polski,
Pierwsza wersja: *Wielki poeta polski,
Pierwsza wersja: *Wielki poeta polski,****

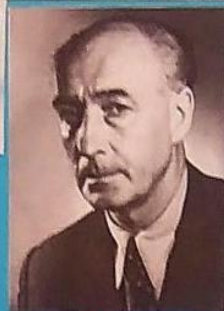

ALINA I CENTKIEWICZOWIE

CZESŁAW

Alina Centkiewicz
(1907-1993)

- pisarka, uczestniczka wyprawy na Antarkydę (w 1958 r.).
Z wykształcenia była prawnikiem, ale przez wiele lat pracowała jako bibliotekarka.

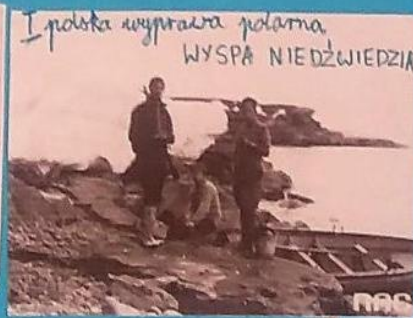
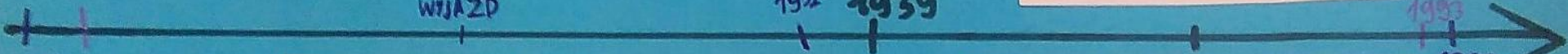
Wydala kilka utworów dla dzieci, np. „Radiostacja zamikła”, „Niezwykła podróż”, „Mufl, ostiolek Laili”.

Wspólnie z mężem napisała wiele książek dla młodych czytelników. Są to: „Odarpi, syn Egigwy”, „Zaczarowana zagroda”, „Tumbo z przylądka Dobrej Nadziei” i inne.

do Mr
WYJAZD

1933
1932-
ŚLUB
1939

11.III
1993

Książki Centkiewiczów

Czesław J. Centkiewicz	Alina Centkiewicz
1934 - Człaukin	1953 - Radiostacja zamikła
1946 - Anaruk, chłopiec z Grenlandii	1957 - Niezwykła podróż
1947 - Biała foka	1961 - Mufl, ostiolek Laili
1947 - Wyspy mgieł i wichrów	
1948 - Wład lodow. polarnicy	

Alina i Czesław Centkiewiczowie

1949 - Odarpi, syn Egigwy	1960 - Opowieści spod biegun
1950 - Zdobywcy biegunu północnego	1961 - Karmiel-Aantarkyda
1952 - Na podbie Arkryki	1962 - Frithof, cz. z czarna wyronie?
1953 - W lodach Esthlanda	1964 - Tumbo z Przylądka Dobrej Nadziei
1954 - Arkryka, kraj przyszłości	1964 - Czy foka jest biały
1956 - Bohaterski szermuran	1966 - Człowiek, o którego spotniała się mroze
1956 - Na białym szlaku	1967 - Pięć w kramie białyh niedzwiedzi
1959 - Półkonnak Oewm myślił się	1968 - Okrmy biegun
1960 - Tajemnice szarego kooryentu	1970 - Oszereu wotkim cłodem

1996
10.VII

Wspólne książki i wspólne podróże

Kiedy Centkiewiczowie zamieszkał do wojnie po raz drugi w Legionowie, Czesław Centkiewicz pracował w Instytucie Meteorologii, Alina Centkiewicz działała społecznie - była radną, a w przece wszystkim paali.

W pierwszych miesiącach pobytu w Legionowie Czesław Centkiewicz kochał swoją gwara i ponoć nie miał pomysłu na kolejowe atony. Pomógł mu żona i wymyśliła zakończenie. Tytuł tej książki to: Odarpi, syn Egigwy.

Odt tej pory psali już wspólnie.

Wspólnie podróżowali do Arktyki i na Antarkydę.

Wspólnie żyli... aż do śmierci Aliny w 1993 r.

W 3 lata po jej śmierci w 1996 zmarł również Czesław Centkiewicz.

Indamie wiesz, że po śmierci ich dżasz wędrują do krajny i wczymylni fowid. Dżasz Centkiewiczów na pewno spotkały się w lodowcach Arktyki.

Czesław Jacek Centkiewicz
(1904 - 1996)

- podróżnik, uczestnik wielu wypraw polarnych, reportażysta, pisarz - autor szerepu powieści młodzieżowych i reportażowych poświęconych terenom podbiegunowym. Większość utworów napisał wspólnie z żoną Aliną.

Do jego własnych utworów należą: „Anaruk, chłopiec z Grenlandii”, „Biała foka”, „Wyspy mgieł i wichrów”.

Z wykształcenia był geofizykiem i inżynierem elektrykiem. Pracował między innymi w Państwowym Instytucie Meteorologicznym. Był autorem prac naukowych z zakresu radio-meteorologii i elektrostatyki.

CZESŁAW

1904
18.X

5.XII
1907

"Portret Ignacego Krasickiego" Petera Kraffta

Ignacy Błażej Franciszek Krasicki

urodził się 3 lutego 1735 roku w Dobniech, zmarł 14 marca 1801 roku w Berlinie. Był prymasem i poetą polskiego oświecenia. Po ukończeniu księstwa Jersackiego we Szwabii został księzbrem w 1765 roku Stanisław August powołał go na pryncypala trybunału mabolskiego umocnionego w Siedlcu, a potem w Świdwie wermińskim. W następnym roku został biskupem warmińskim. Do najważniejszych jego dzieł należą „Satyry”, „Baśnie”, „Chymn do miłości ojczyzny”, „Mikołaja Doświadczyniowego przypadku”, „Młopędzi”.

Ignacy Krasicki (1735 - 1801)

"Śmiech niekiedy może być nauką. Kiedy się z przywar, nie z osób natrząsa." Ignacy Krasicki

Ignacy Krasicki

1. Ignacy Krasicki i "Śmiech niekiedy może być nauką. Kiedy się z przywar, nie z osób natrząsa" Ignacy Krasicki. Źródło: Portret Ignacego Krasickiego i Wikipedia, Domena publiczna.
2. Ignacy Krasicki urodził się 3 lutego 1735 roku w Dobniechu nad rzeką Seta w powiecie łódzkim, w królestwie Wielkiego Księstwa Warszawskiego. Był prymasem i poetą polskiego oświecenia. Po ukończeniu księstwa Jersackiego we Szwabii został księzbrem w 1765 roku Stanisław August powołał go na pryncypala trybunału mabolskiego umocnionego w Siedlcu, a potem w Świdwie wermińskim. W następnym roku został biskupem warmińskim. Do najważniejszych jego dzieł należą „Satyry”, „Baśnie”, „Chymn do miłości ojczyzny”, „Mikołaja Doświadczyniowego przypadku”, „Młopędzi”. Źródło: Zamek Dobniechów i Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie.
3. Ignacy Krasicki studiował we Lwowie, Rzymie i Wiedniu. Ignacy Krasicki studiował we Lwowie, Rzymie i Wiedniu. Ignacy Krasicki studiował we Lwowie, Rzymie i Wiedniu. Ignacy Krasicki studiował we Lwowie, Rzymie i Wiedniu. Źródło: Mapa Warmii i roku 1776, autor Johann Friedrich Ueberbach, Wikipedia, Domena publiczna.
4. Krasicki przybył do Kijowa oraz Przemysła jako kanonik w 1768 a w 1769 otrzymał stanowisko asystenta prymasa lubelskiego. W 1764 Krasicki został mianowany biskupem warmińskim, dziekanem i sekretarzem Katedry Warmińskiej. Źródło: Mapa Warmii i roku 1776, autor Johann Friedrich Ueberbach, Wikipedia, Domena publiczna.
5. Jego biskupstwo w Lidzbarku Warmińskim było ośrodkiem kultury i życia artystycznego. Źródło: Zamek Lidzbark Warmiński, Wikipedia.
6. W 1772: na skutek powstania hetmana Potockiego Krasicki został wydalony z Warmii. Był to koniec jego działalności w Lidzbarku Warmińskim. Źródło: Historia Polski, wydawnictwo w si i, w domenie publicznej.
7. Od tego czasu Ignacy Krasicki rzadko bywał w Warszawie. Od tego czasu Ignacy Krasicki rzadko bywał w Warszawie. Od tego czasu Ignacy Krasicki rzadko bywał w Warszawie. Źródło: Historia Polski, wydawnictwo w si i, w domenie publicznej.
8. W 1795 został mianowany na arcybiskupa gnieźnieńskiego, w związku z czym przeprowadził się do Gniezna. Źródło: Historia Polski, Wikipedia, Domena publiczna.
9. W 1795 został mianowany na arcybiskupa gnieźnieńskiego, w związku z czym przeprowadził się do Gniezna. Źródło: Historia Polski, Wikipedia, Domena publiczna.
10. W 1795 został mianowany na arcybiskupa gnieźnieńskiego, w związku z czym przeprowadził się do Gniezna. Źródło: Historia Polski, Wikipedia, Domena publiczna.
11. W 1795 został mianowany na arcybiskupa gnieźnieńskiego, w związku z czym przeprowadził się do Gniezna. Źródło: Historia Polski, Wikipedia, Domena publiczna.

Ignacy Krasicki (1735 - 1801)
pochodził z rodziny szlacheckiej.
Starannie wykształcony obrał stan duchowny.

Najwybitniejszy z pisarzy polskiego
oświecenia używał pseudonimu X.B.W.
(Książę Biskup Warmiński).

W 1766 r. został biskupem warmińskim,
przyjaźnił się ze

IGNACY KRASICKI

zmarł 3 lutego 1735 w Deblu, zmiał 14 marca 1801 w Berlinie. Wyhodził się ze
 rudołój rodziny magnackiej. W 1751 za namową rodziców - i podobnie jak jego dwaj
 bracia - wstąpił do seminarium duchownego w Warszawie, w 1759 otrzymał święcenia
 kapłańskie, po czym udaje się na dwuletnie studia do Rzymu. Po powrocie do kraju
 sprawował funkcję sekretarza prymasa Władysława Lubiańskiego - co było tym bardziej
 znaczące, że w czasie bezkrólowia prymas sprawował funkcję tzw. interesu, czyli pełnił
 niektóre obowiązki monarchy. Potem Krasicki został kapłanem królewskim Stanisława
 Augusta Poniatowskiego, a z czasem monarcha obdarzył go m.in. Orderem Orła Białego. W
 1785 wraz z Franciszkiem Bohomoletem i przy współpracy króla Krasicki zakłada czasopismo
 "Monitor", wychodzące do roku 1785, krytyczne wobec pozostalosci kultury czasów saskich.
 Od 1787 Krasicki piastuje godność biskupa warmińskiego (co dawało mu również prawo
 biskupa w Senacie Rzeczypospolitej, a po I rozbiore Polaki zmuszalo go do trudnej
 przyjaźni z Fryderykiem II). W 1795 obejmuje stanowisko arcybiskupa gnieźnieńskiego.

Za początek kariery literackiej Ignacego Krasickiego wypada szczyt rok 1775. Wówczas
 przedstawił on za trza, obiadach czerwikowych, wydawanych przez Stanisława Augusta
 Poniatowskiego dla ludzi kultury, fragmenty poematu "Myzysidor". Spośród nich największe
 popularności zdobyła strofa spiewana jako "Hymn do miłości cięgiej", przez samego
 Krasickiego funkcję metafizycznego bismu Probusa.

Ignacy Krasicki
 „Bajki nowe”
Kruk i lis

Bywa często owadziomym,
 Kruk mał w pychu see ogromny,
 Lis, niby słomny,
 Przejszedł do niego i rzekł:
 „Mój bracie,
 Nie mogę się nałoczyć, kiedy potrzebuję cię!”
 „Co to za mój?”
 „Jest kłosek za mój?”
 „Czyt jeszcze dźwiał?”
 „Takowa postać?”
 „A piers jak?”
 „Sobowiesze, jolubie!”
 „A jeśli nie jestem w kłobocze,
 Dławię i głon głazowy białe?”
 „Wier kruk w kłobocze, dżono pyk rozdawał,
 See wypadł, ja go porwał i kłobocze zawał!”

Proszki w klatce

„Czyż cię płacasz? - starzenie miał ciężki młody -
 Masz teraz lepsze w klatce niż w polu wygody.”
 „Tę w niej zrodzon - rzekł stary - przele u wybace;”
 „Jam był wolny, dziś w klatce - i dlatego płaczę.”

Żółw i mysz

te samkniety w skorupie niewygodnie siedział,
 żabowata, mysz kółwia; żółw jej odpowiedział:
 „Miej ty sobie polace, ja mój domek ciawny;
 Prawda, nie jest upaniaty - oscepty, ale wstawny.”

**IGNACY
 KRASICKI**

Stownik i szarygot

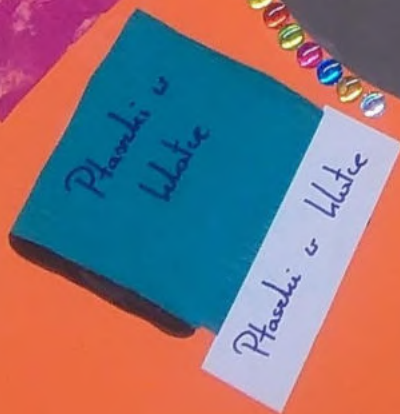
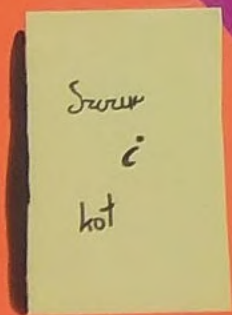
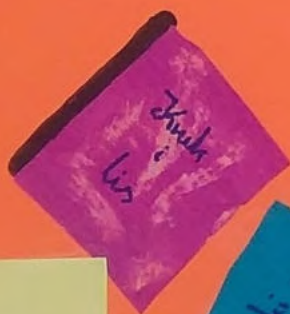
„Rzekł, szarygot do stownika, który wstał
 i odpowiedział:
 „szkoda że kłobocze spierasz”. Stownik
 odpowiedział:
 „Co mi kłobocze natęży, wzdrowiam to
 znowu...
 - Lepki kłobocze, a dżono no dżono
 a mójno.”

Ignacy Krasicki,
 biskup warmiński, biskup
 (z kolekcji Biblioteki Państwowej Bibliotecznej)

Jędrzej
Krasicki

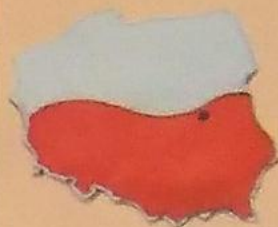

1735-1801

biskup, poeta, prozaik i publicysta

WŁADYSŁAW BEŁZA

Do domu

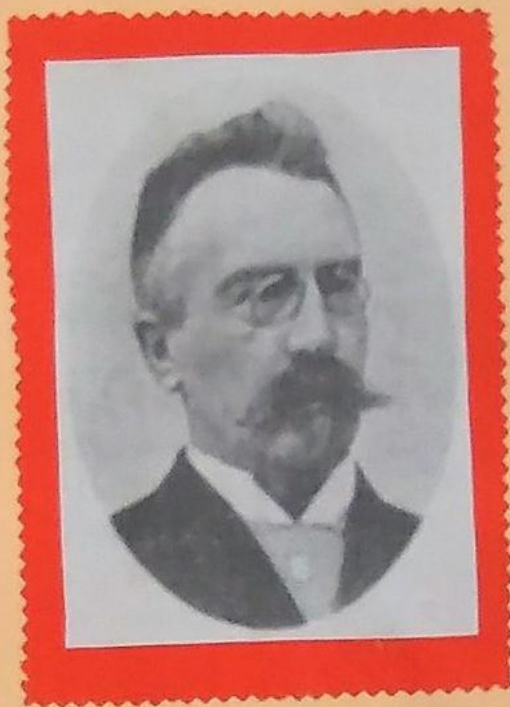
z domu

Wracając
z domu

Ziemia rodzinną

Wojna

Elementary

1847 - 1913

ur. Warszawa
zm. Lwów

Poeta - Patriot

Praca

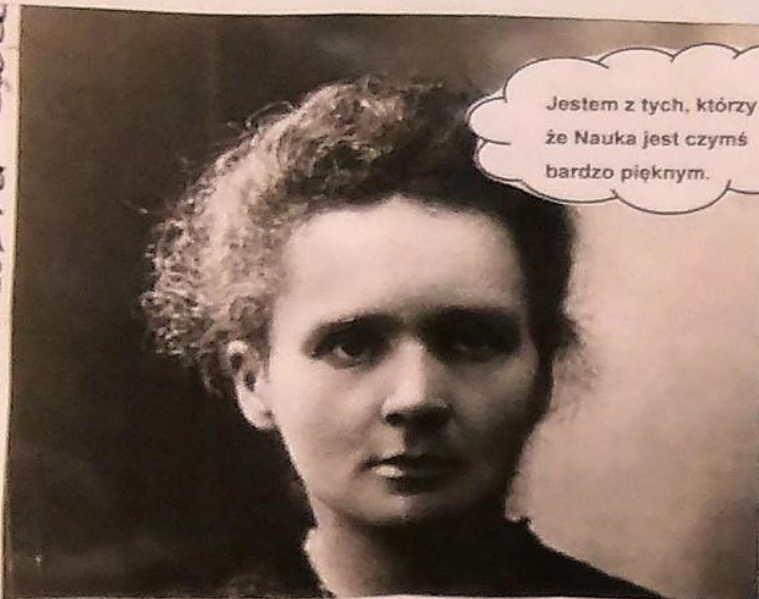
Polaka marzy
i woli umrzeć

- Kto ty jesteś?
Polak maty.
- Jaki znak twój?
Orzeł biały.
- Czego cię mieszka sz?
Między swemi.
- W jakim kraju?
W polskiej ziemi.
- Czym ta ziemia?
Ma być zysana
- Czym zdobyta?
Krwcią i bliźnią.
- Czy ją kochasz?
Kocham szczerze.
- A w co wierzysz?
W Polskę wierzę.

Maria Skłodowska – Curie

M. Skłodowska-Curie

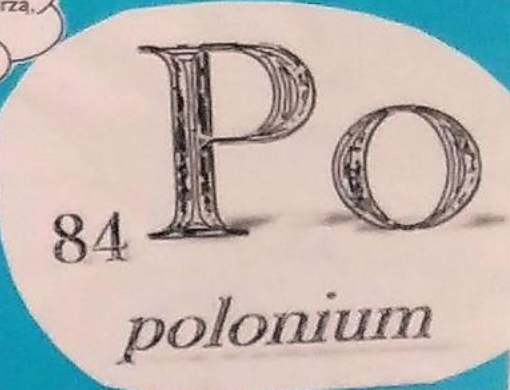
Jestem z tych, którzy wierzą, że Nauka jest czymś bardzo pięknym.

Naukowa mistrzyni świata

Ważne daty życia i pracy Marii Skłodowskiej-Curie

- 1867 - Maria Skłodowska urodziła się w Warszawie, w rodzinie inteligentnej i pobożnej.
- 1883 - ukończyła gimnazjum w Warszawie i wyjechała do Paryża.
- 1891 - Maria Skłodowska ukończyła studia w Paryżu.
- 1894 - Maria Skłodowska-Curie odkryła wraz z mężem polonium i radium.
- 1903 - otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii.
- 1911 - otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie fizyki.
- 1934 - zmarła w Warszawie, w wieku 67 lat.

* 1867 / + 1934

Jest jedyną kobietą, której wizerunek pojawił się na współczesnych polskich banknotach

- Miała dwie córki Ewę i Irenę

Dzieciństwo i młodość w Polsce

ŻYŁA ZGODNIE ZE SWOIMI WARTOŚCIAMI

Nauczyła się czytać w wieku 4 lat.

Lubiła pływać kraulem.

Kochała róże, które uprawiała w swoim ogrodzie.

Słynne

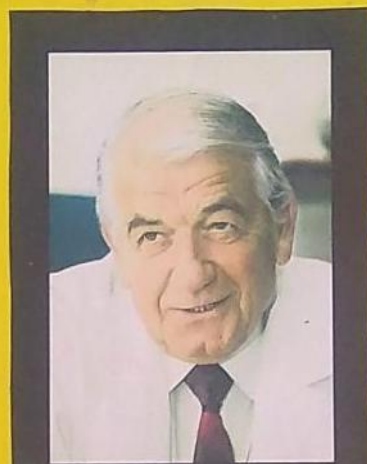

Prof. Zbigniew Religa

Pierwszy udany przeszczep serca w Polsce

4 sierpnia 1987 roku przeszczepił serce pacjenta Jacekza Zytkowskiego. Operacja trwała 20 godzin.

Genialny polski kardiolog i polityk

Genialny polski kardiolog

Order Wszechu

Miał dwoje dzieci: córkę Matgorzatę i syna Grzegorza.

Był kibicem drużyny piłkarskiej Górnik Zabrze.

Zbigniew Religa był kardiochirurgiem.

Urodził się 16 grudnia 1938 roku.

Zmarł 8 marca 2009 roku na nowotwór żołądka.

M A K S Y M I L I A N , I G N A C Y G I E R Y M S C Y

Maksymilian Dionizy Gierymski (ur. 9 października 1846 w Warszawie, zm. 16 września 1874 w Reichenhall) – polski malarz, współtwórca polskiego realistycznego malarstwa pejzażowego XIX w., przedstawiciel szkoły monachijskiej (grupa malarzy działających od połowy XIX w. do 1914 w Monachium), starszy brat Aleksandra Gierymskiego.

Jego najbardziej znane dzieła to:

„Patrol powstańczy”, „Krajobraz o wschodzie słońca”, „Powstaniec z 1863 roku”.

Ignacy Aleksander Gierymski (ur. 30 stycznia 1850 w Warszawie, zm. między 6 a 8 marca 1901 w Rzymie) – polski malarz, przedstawiciel realizmu, prekursor polskiego impresjonizmu (kierunek w sztuce europejskiej, a później także amerykańskiej), rysownik; młodszy brat Maksymiliana Gierymskiego.

Jego najbardziej znane dzieła to:

„Żydówka z pomarańczami”, „Przystań na Solcu”, „Żydówka z cytrynami”.

ŚW. FAUSTYNA

KOWALSKA

ŻYCIE:

Matka Faustyna Kowalska (z domu Helena Kowalska) urodziła się 25 września 1905 w Szydłowcu (dziś w Krajevie) w rodzinie Kowalskich, dawnym przedsiębiorców. Siostry Małgosi Przemysławskiej i Marianny. W 1921 roku wstąpiła do Zakonu Sióstr Miłosierdzia Bożego w Warszawie. W 1928 roku została wyznaczona na siostrę odpowiedzialną za pielęgnowanie i opieczniającą parafię św. Józefa w Warszawie.

W 1931 roku w plebanii Świątyni Miłosierdzia Bożego w Warszawie, gdzie była siostrą odpowiedzialną za parafię, przeżyła objawienie. Pierwszymi objawieniami były do niej głoszące się w języku polskim i mówiące: "Jezu, ufam Tobie".

W 1931 roku w plebanii Świątyni Miłosierdzia Bożego w Warszawie, gdzie była siostrą odpowiedzialną za parafię, przeżyła objawienie. Pierwszymi objawieniami były do niej głoszące się w języku polskim i mówiące: "Jezu, ufam Tobie".

Faustyna pisała dzienniczek na polecenie Jezusa w latach 1934-1938. Pisywała w nim swoje życie, cierpienia i przeżycia jakich doświadczała.

13-14 września 1935 Jezus podziwiał jej modlitwę zwaną Koronką do Miłosierdzia Bożego.
14 kwietnia 1937 doznała ciężkiego udarzenia. Ostatnie chwile do stanu zdrowia sprzed czasu, przeżyła chorując jako zadziwczynie z grzeszów i spoliwanie woli Boga.
Zmarła 5 października 1938 o godzinie 22:45.
W dniu 17 października 1938 Karol Walezyński opisał "Wzrost i rozwój życia i śmierci siostry Miłosierdzia Bożego w formach pochodzących z objawień Siostry Faustyny".
7 marca 1992 Jan Paweł II wydał dekret o beatyfikacji siostry Faustyny Kowalskiej.
a 21 grudnia 1992 - dekret o cudzie za jej wstawiennictwem.
18 kwietnia 1995 odbyła się beatyfikacja Faustyny, której dokonał papież Jan Paweł II.
Za ciał niezbędny do wyniesienia na ołtarze uznano udarzenie kobiety chorej na obrzęk limfatyczny.
30 kwietnia 2000 roku miała miejsce kanonizacja, której dokonał Jan Paweł II.
10 grudnia 2005 z inicjatywy arcybiskupa Władysława Ziółki została ogłoszona patronką Łodzi. Jej wspomnienie liturgiczne

JEZU UFAM TOBIE

Jan Kochanowski

Urodził się w 1530 w Sycynie koło Zwoleń, zmarł 22 sierpnia 1584 w Lublinie). Był polskim poetą epoki renesansu, tłumaczem i poetą nadwornym Stefana Batorego. Sekretarzem królewskim a w latach 1579–1584 wojskim sandomierskim. Uważany jest za jednego z najwybitniejszych twórców renesansu w Europie i poetę, który najbardziej przyczynił się do rozwoju polskiego języka literackiego.

Przyczyną jego śmierci mógł być udar mózgu lub atak serca.

Jego czaszka nie spoczęła wraz z resztą szczątków. Przebywała w Porycku, Puławach oraz Paryżu. Obecnie znajduje się w Muzeum Czartoryskich w Krakowie, jednak pojawiają się wątpliwości, co do jej autentyczności.

Na zdrowie

Ślachetne zdrowie,
Nikt się nie dowie,
Jako smakujesz,
Aż się zepsujesz.

Tam człowiek prawie
Widzi na jawie
I sam to powie,
Ze nic nad zdrowie
Ani lepszego,

Ani droższego;
Bo dobre mienie,
Perły, kamienie,
Także wiek młody
I dar urody,

Mieśca wysokie,
Władze szerokie
Dobre są, ale —
Gdy zdrowie w cale.
Gdzie nie masz siły,
I świat niemiły.

Klinocie drogi,
Mój dom ubogi
Oddany tobie
Ulubuj sobie!

O SOBIE.

Dopiero chcę piśnć żarty,
Przegrawszy pieniądze w karty;
Ale się i dworstwo zmieni
Kiedy w pytlu grosza neni! (*)

NA ŁAKOMEGO.

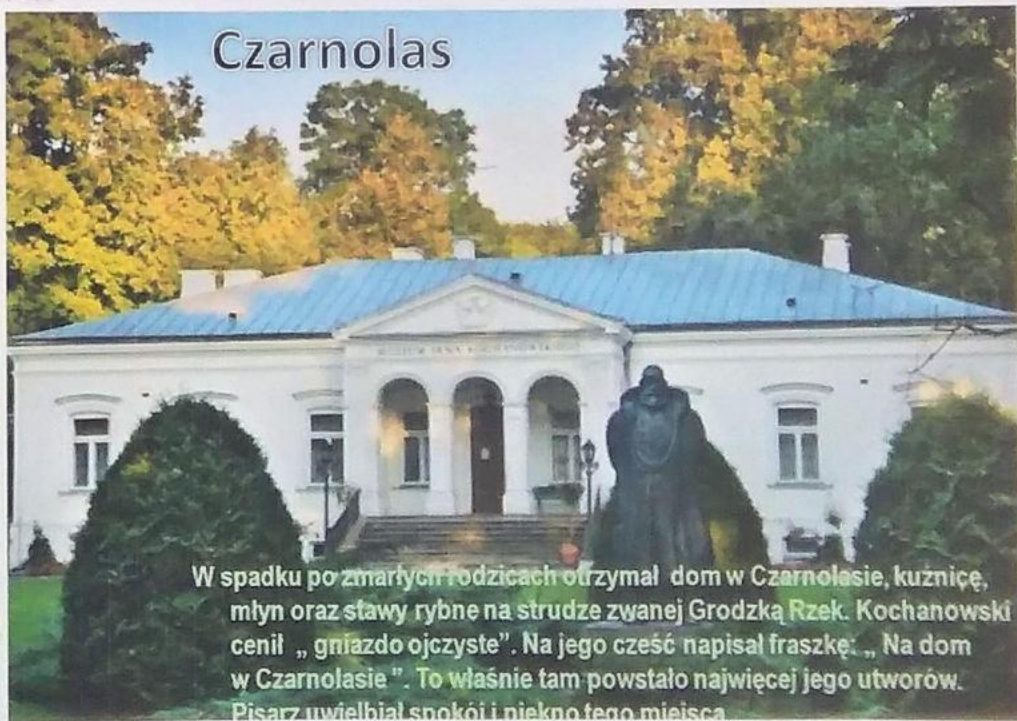
Na umyśle prawdziwe bogactwa zależą,
Po nim srebro i złoto i pieniądze leżą,
A temu bogatego imię będzie służyć,
Który szczęścia swojego umie dobrze użyć.
Ale kto ustawicznie leży nad licznymi,
Tylko tego słuchając, gdzie sprzedajne łany? —
Ten równie jak pazezola plastry z ul układu,
A drugi nie nie robiąc miód gotowy jada!

Najbardziej znane fraszki

1. Na zdrowie
2. Na miłość
3. Na miłość
4. Na miłość
5. Na miłość
6. Na miłość
7. Na miłość
8. Na miłość
9. Na miłość
10. Na miłość

Czarnolas

W spadku po zmarłych rodzicach otrzymał dom w Czarnolasie, kuźnicę, młyn oraz stawy rybne na strudze zwanej Grodzką Rzek. Kochanowski cenił „gniazdo ojcyste”. Na jego cześć napisał fraszkę: „Na dom w Czarnolasie”. To właśnie tam powstało najwięcej jego utworów. Pisarz uwielbiał spokój i niekno tego miejsca.

Owoce wędrówki po Egipcie i innych terenach Afryki wchodzący stały się powieści *Madziarstwo* - W polityce i w sztuce (1913).

Ostatnie lata niezwykle bogatego i pracowitego życia poświęcił piśmie politycyofilan i Wojny Światowej, organizując w Światowierci specjalny komitet. Olszykowania niepodległości przez Polskę już nie doczekał. Zmarł w Światowierci dnia 15 listopada 1916 roku, okrywając żonę i Sienkiewiczów do ojczyzny i pochowano tamżyciele w podziemiach katedry warszawskiej.

Drugie madziarstwo - z Marią Wolszkowską (zdziedziona Romanowska). Ta dziewczyna dwadzieścioletnia przyniosła mężowi osiedla piarstwa, potem odwróciła go z bezgromadzi, a dwa tygodnie po ślubie została do ojczyzny (przejechała). Poślubiła została w Warszawie, w Światowierci, w dniu 15 listopada 1916 roku, okrywając żonę i Sienkiewiczów do ojczyzny i pochowano tamżyciele w podziemiach katedry warszawskiej.

Gimnazjum i studia wybrał (z Katedry Główny) okazał się w Warszawie. Działalność literacką rozpoczął dość wczesnie, już w roku 1867 pisał krytyki literackie. Długość ze względu na temat, wreszcie powstała. Zarówno literatura i sztuka literacka opowiadała, jak i nowela w nich były pomysłami i patriotyzmem. Zjednoczył się z innymi pisarzami wielki rozgłos. W swoim piśmiennictwie okazał się prawdziwym wyprzedzicielem swoich rówieśników.

Po powrocie do Ameryki talent Sienkiewicza osiągnął pełnię swego rozwoju: w latach 1883-1889 ukazały się *Żelazna krew*, *Quintus i Lucjusz*, *Peter* i *Jan Wolski*. Ten wielki cykl powieści historycznych wywarł ogromny wpływ na społeczeństwo, bo okazał się prawdziwym cieniem odległości - historii i podziwiał swój spór z przeszłości. Trylogia przyniosła Sienkiewiczowi sławę, którą nie zdobyłby nigdy żaden polski pisarz.

Mimo ciężkich przeżyć osobistych (żona i dzieci) i innych jego powieści, Sienkiewicz nie przestał być w Warszawie, powstając nowa powieść *Madziarstwo* (Quintus i Lucjusz) (1896) i *Kryzys* (1900). Sienkiewicz ukazał się w Warszawie.

Do światowego rozgłosu piarstwa przyczyniła się jego Nagroda Nobla, przyznana mu 20.000.000 w roku 1905.

HENRYK

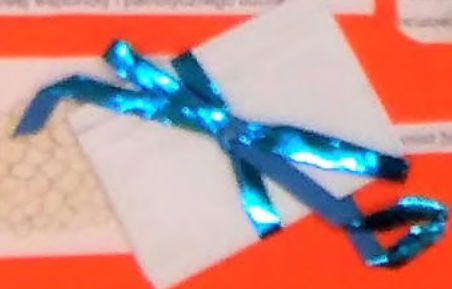
SIENKIEWICZ

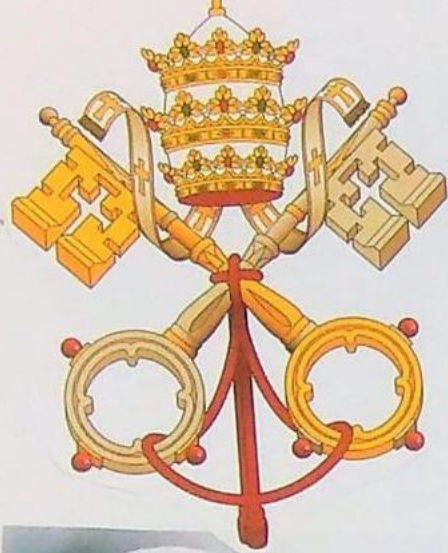
Henryk Sienkiewicz, jeden z najwybitniejszych pisarzy polskiego czasu, otrzymał w 1905 roku Nagrodę Nobla. Urodził się 10 maja 1846 r. w Wodzisławiu Śląskim (obecnie w woj. śląskim). Zmarł 15 listopada 1916 r. w Warszawie. Pisał powieści historyczne i realistyczne, które przyniosły mu światową sławę.

Prozopisarz, powieściopisarz, dziennikarz, publicysta. Pierwszy polski laureat literackiej Nagrody Nobla, wybierany przez pokolenia redaktorów za budzenie poczucia narodowej wspólnoty i patriotycznego ducha.

Nagroda Nobla

Jan Paweł II

"Człowiek jest wielki

*nie przez to, co posiada,
lecz przez to kim jest i nie przez to, co ma
lecz przez to, czym dzieli się z innymi"*

Jan Paweł II

*Bywa nieraz, że stajemy
w obliczu prawd,
dla których brakuje słów*

Jan Paweł II

Jan Paweł II

Karol Józef Wojtyła

- ✦ ur. 18 maja 1920 w Wadowicach,
zm. 2 kwietnia 2005 w Watykanie,
- ✦ polski duchowny rzymskokatolicki,
- ✦ biskup pomocniczy krakowski (1958–1964),
- ✦ a następnie arcybiskup metropolita krakowski
(1964–1978),
- ✦ kardynał (1967–1978),
- ✦ zastępca przewodniczącego Konferencji Episkopatu
Polski (1969–1978),
- ✦ 264. papież i 6. Suweren Państwa Watykańskiego
(od 16 października 1978 do 2 kwietnia 2005),
- ✦ święty Kościoła katolickiego

Wstań,
nie skupiaj się na swoich
słabościach
i wątpliwościach,
żyj wyprostowany!

Jan Paweł II

Józef Wybicki

Originalna wersja hymnu Wybickiego

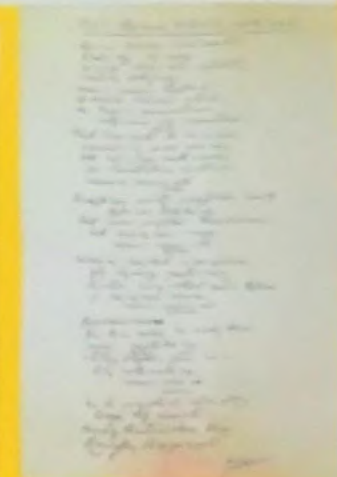
Józef Rafin Wybicki herbu Rogoła

Urodził się 29 września 1747 r. w Bedoninie na Pomorzu - zmarł 10 marca 1822 r. w Manteuczkach.

Wybicki uczestniczył w najważniejszych wydarzeniach końca XVIII i pocz. XIX wieka: posel na sejm 1767 r., konfederat barski, uczestnik prac nad kodeksem praw, współpracownik Komisji Edukacji Narodowej, działacz stronnictwa patriotycznego w czasie Sejmu Czteroletniego, uczestnik insurekcji kościuszkowskiej, współorganizator legionów we Włoszech, pełnomocnik Napoleona na rozmowach przy Francuzi w terenach polskich podczas kampanii 1806 i 1809 r., wysoki urzędnik w Królestwie Polakim.

Za działalność publiczną Wybicki uznawał również swoją pracę literacką. W publicystyce, w utworach literackich podejmował kwestie związane z polityką i życiem społecznym. Nie miał wysokiego mniemania o swoim talencie poetyckim, ale to on właśnie napisał wiersz, który zna każdy Polak, *Pieśń Legionów Polskich*.

Pieśń (inne tytuły to m.in. *Jeszcze Polska nie zginęła*, *Mazurek Dąbrowskiego*) powstała w Reggio, we Włoszech, w lipcu 1797 r. (przeznaczona była na uroczystość potęgnięcia gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, udającego się na spotkanie z Napoleonem). Śpiewana była na melodię "starego mazurka". Słowa wiersza uległy z czasem licznym przeróbkom, dostosowując jego treść do zmieniających się okoliczności historycznych. Początkowo była to pieśń wojskowa, później pieśń narodowa, wykonywana podczas uroczystości patriotycznych. Od bitwy pod Grochovem (25 II 1831), w czasie powstania listopadowego, zaczęto traktować ją jako hymn narodowy. W okresie utraty przez Polskę niepodległości *Mazurek Dąbrowskiego* należał, obok pieśni Alojzego Feliksa Bole, do najpopularniejszych pieśni patriotycznych. Przyczyniły się do tego przede wszystkim do zapamiętania muzyka, jak i przepięknie nadziej słowa "Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy". W 1926 r. *Mazurek* ogłoszony został oficjalnym hymnem państwowym.

Polska
1926

Mazurek, Mazurka nie zginęła, gdy zginęła Polska. Nazwa i melodia zgodnie z oryginałem. Józef Wybicki

Pisarz, polityk, znany najbardziej jako autor słów "Mazurek Dąbrowskiego" - polskiego hymnu narodowego.

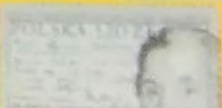
OSTRÓWKA
JÓZEF WYBICKI
PRAWY
MAZURKA
DĄBROWSKIEGO

Wersja oryginalna Wybickiego

Jeszcze Polska nie zginęła,
kiedy my żyjemy.
Do namy obca ręka wchodzi,
niebyle obłądliwy.

Mazurek, Mazurka, Dąbrowski
do Polski z ziemi włoskiej
przebiegnie nam z pomocą
złoty nasz z wiankami.

Kociana	Wybicki
Wzrost i miarowe urodzenia	29 września 1747 Bedonin
Wzrost i miarowe śmierci	10 marca 1822 Manteuczk
Obywatel	Józef Wybicki
Najbliż	Współczesność z kreskami Wybicki
Żona	1. Katarzyna Dąbrowska (1775-1776) 2. Cecylia Włocławska (1776-1777)

MIKOŁAJ KOPERNIK

WSTRZYMAŁ SŁOŃCE, RUSZYŁ ZIEMIĘ

CZYM PŁACONO?

W XV wieku najwzrostszą monetą w Polsce były srebrne grosze praskie, które przepłynęły od Czechu. Nie były idealne, ale bąpicy umiastali się. Je to jeden polski złoty trzeba uzbierać 20 groszy praskich. 48 groszy równo się jeden grzywnie. W grzywnoch liczone, gdy chcieli o naprawę spore kwoty. Złoty Polski, jako oficjalna moneta, został wprowadzony w 1564 r., a więc 21 lat po śmierci Mikołaja Kopernika. Za życia astronoma, w obrotu były też zagraniczne słone monety - dukaty i floreny, jednak za rabano, płacano i ubiczano podatkami w groszach.

Oto przykłady i czasów dzieciństwa Mikołaja

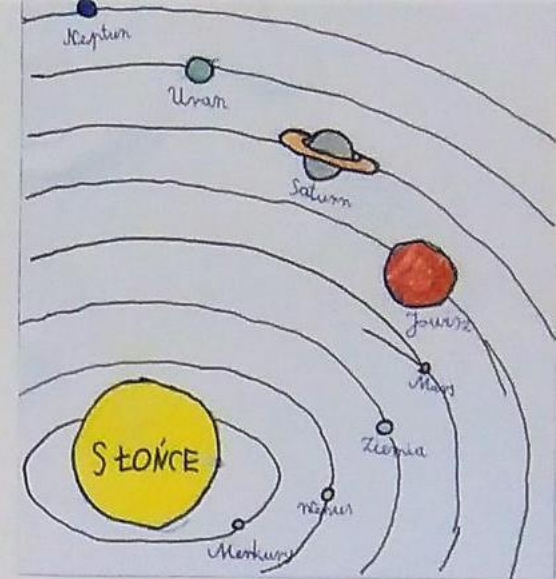
- 8 x grosz
- 14 x grosz
- 48 x grosz
- od 6 do 18 x grosz
- 70 x grosz
- 12 grzywien = 576 x grosz
- 15 grzywien = 720 x grosz
- 12 x grosz

ZAROBKI:

- kantor w katedrze św. Jana we Wrocławiu - 11 x tygodniowo,
- pierwszy pisarz miastki Wrocławia - 28 x tygodniowo,
- miistrz budowli miejskich - 9 x tygodniowo,
- strażnik na walach obronnych - 3 x tygodniowo,
- czeladnik - od 1 do 3 x tygodniowo.

Dom Kopernika w Toruniu

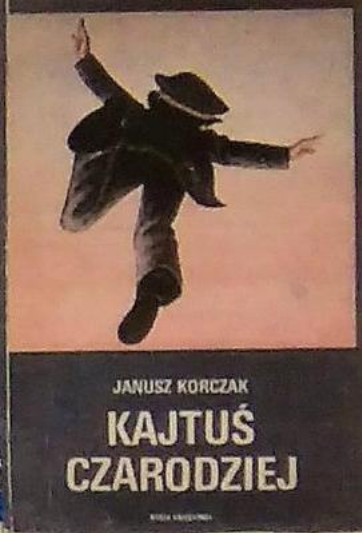
Data i 3 Torun
Data i trombonk
miasta

Mikołaj Kopernik wielbieszczich"
Na podstawie ołmnia kraży wo-
kół Słońca. Był toroju nowoczesnej
nauki. Wcześniej była nieruchomą
Ziemię. Po śmierci onoma ludzie
na całym świecie przetrzymali Słońce,
ruszyli Ziemię.

Janusz KORCZAK

Janusz
Korczak
(1878-1942)

Janusz Korczak

"Jestem nie po to, aby mnie kochali i podziwiali, ale po to, abym ja działał i kochał. Nie obowiązkiem otoczenia pomagać mnie, ale ja mam obowiązek troszczenia się o świat, o człowieka"

Janusz Korczak - był świetnym pisarzem i poetą. Bardzo kochał ludzi i dzieci. Jego książki to m. in. "Król Maciuś Pierwszy" i "Kajtuś Czarodziej".

Był bardzo miłym i kochającym człowiekiem.

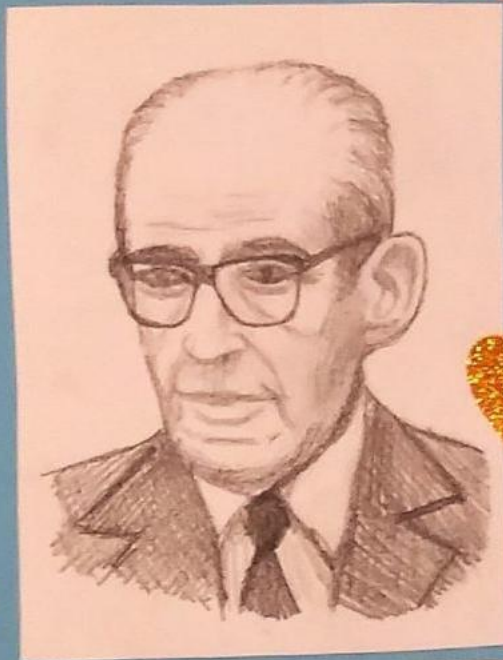
Jan Brzechwa

"Entliczek-pentliczek"

"Sójka"

Jan Brzechwa urodził się 15 sierpnia 1900r. w Zmierzchu na Podolu, zmarł 2 lipca 1966r. w Warszawie. Naprawdę nazywał się Jan Leiman. Z zawodu był prawnikiem, przede wszystkim zajmował się prawami autorskim. Był nie tylko poetą, ale także tłumaczem. Wykładał swoich utworów poświęcił dzieciom i młodzieży. Nazywano go profesorem serdecznego śmiechu. Napisał wiele utworów satyrycznych. Wszystkie wiersze Jana Brzechwy są pełne dowcipu, humoru i fantazji. Niemalże wszystkie w jego utworach ma gra słów. Jego wiersze zna każde polskie dziecko.

"Na straganie"

"Sum"

"Jajko"

"Grzyby"

WANDA CHOTOMSKA

(1929-2017)

Polska pisarka, autorka
wierszy, opowiadań
dla dzieci i młodzieży,
odznaczona Orderem
Uśmiechu w 1969 r.

„Dziecko musi mieć w otoczeniu
ludzi czytających (...). Książka
musi być w zasięgu wzroku,
najlepiej jeśli jest w rękach
rodzica.”

WANDA CHOTOMSKA

ur. 26.10.1929r. - zm. 02.08.2017r.

Wanda Chotomska (właśc. Wanda Maria Chotomska) – jedna z najsłynniejszych polskich pisarek, która swą twórczość poświęciła niemal wyłącznie dzieciom – autorka wierszy i opowiadań dla dzieci. Przyszła na świat 26 października 1929 r. w Warszawie.

Pisarka studiowała na wydziale społeczno – politycznym i dziennikarskim w Akademii Nauk Politycznych w Warszawie.

Zaistniała już w wieku 20 lat. W 1949 r. debiutowała na łamach „Świata Młodych”. Niedługo potem w 1958 r.

opublikowany został jej pierwszy tomik poezji „Tere fere”. Co ważne – tomik ten zyskał uznanie w oczach krytyki i zapewnił popularność pisarce.

Wanda Chotomska oprócz tworzenia poezji, uprawiała też dziennikarstwo, publikując swe teksty w różnych czasopiśmie, m. in. w „Świerszyczku”,

a jej teksty wychodziły pod pseudonimem Wanda Miron.

Dorobek literacki Wandy Chotomskiej liczy ponad 200 książek dla dzieci i młodzieży.

Autorka starała się wybierać taką formę literacką, która w najprostszym sposobie przemówiłaby do młodego czytelnika.

W jej twórczości przeważały jednak wiersze, a do najbardziej znanych należą m. in.:

„Wiersze pod psem”, „Siedem księżyców”, „Tańce polskie”, „Dlaczego ciębie ognem miele”, „Dwunastu panów”, „Kaczka tłumaczka” czy też „Dla każdego coś śmiesznego”.

Oprócz wierszy Chotomska tworzyła też opowiadania, scenariusze bajek filmowych dla dzieci, scenariusze bajek muzycznych i widowiska dziecięce.

Najsłynniejsze scenariusze bajek dla dzieci to z całą pewnością: „Tadek Niejadek”, „Wędrowni panowie”, „Kangurek”, „Czarodziejski młyneczek”,

a widowiska – „Gawęda i detektywi”, „Gawęda – Na deszcz i pogodę”, „Gawęda w cyrku”.

Ponadto napisała szereg innych utworów, które trudno dziś jednoznacznie sklasyfikować.

W Polsce Wanda Chotomska znana jest przede wszystkim jako autorka popularnego programu telewizyjnego dla dzieci pt. „Jacek i Agatka”

(nadawano go na antenie przez ponad 10 lat, od roku 1962 do 1973).

Wanda Chotomska jest też członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich.

Za wybitną twórczość literacką pisarka otrzymała szereg nagród i odznaczeń m. in.:

Order Uśmiechu w 1969 r., Złoty Medal Zasłużonych Kulturze Gloria Artis (2005 r.)

czy Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski „za wybitne zasługi dla kultury polskiej,

za osiągnięcia w twórczości literackiej, za działalność społeczną na rzecz dzieci i młodzieży” (2012 r.).

Prywatnie pisarka jest matką Ewy Chotomskiej – znanej najmłodszym widzom

z roli Ciotki Kłotki w programach takich jak: „Tik – Tak”, „Fasola” i „Ciuchcia”.

Wybitna działalność, a także twórczość literacka Wandy Chotomskiej została doceniona

przez miasto Poznań, które w dowód wdzięczności za rozwijanie kultury, w 2007 r. przyznało jej Wielką Pieczęć Miasta.

Od 2003 r. Wanda Chotomska jest też Honorowym Obywatelem Miasta Słupska oraz Miasta Zgierz.

Artystka otrzymała też nagrodę specjalną „Super Koziołek za całokształt twórczości” (2013 r.).

Wanda Chotomska bardzo dzieci kochała, dlatego piękne wiersze i bajki dla nich pisała. Karierę pisarza w świecie młodych zaczynała, gdzie między innymi z Mironem Białoszewskim wspólnie pisywała. Ponad dwustu książek autorką była, a naszym dziadkom pierwszą dobranockę stworzyła. Kukielkom Jacka i Agatki życie dała, ale też o Martynce oraz Tadeku Niejadku opowiadała. W ciekawy świat przyrody i nauki dzieci zabierała, więc za to Order Kawalera Uśmiechu dostała. Choć teraz Pani Wandy nie ma już wśród nas, to dzięki Niej wiemy, że dzieciństwo to wspaniały czas.

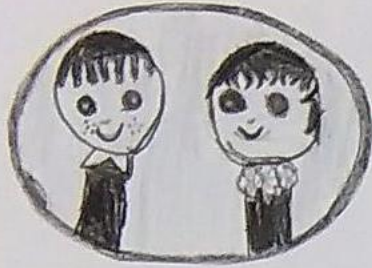
„Jacek i Agatka” pierwsza dobranocka, która swoją premierę miał w Telewizji Polskiej 2 października 1962 roku. „Jacek i Agatka” to były dwie pacynki, przede wszystkim główki nakładane na palec. Tytułowy bohater Jacek zainsprował jednego z małych pacjentów szpitala dziecięcego w Konstancjnie do pomysłu nagradzania dorosłych odznaczeniem od dzieci, po czym redakcja „Kuriera Polskiego” ogłosiła ogólnopolski konkurs dzięki któremu powstał Order Uśmiechu

Agencja Gazeta

Wanda Chotomska

Dama Orderu Umiechu (1969)

Autorka znanej dobranocki
„Jacek i Agatka”

Autorka mądrych cytatów

„(...) a litery nie mogą być tajemniczymi
znakami”

POLSKA PISARKA (1927 - 2017)

Autorka wierszy i rymowanek

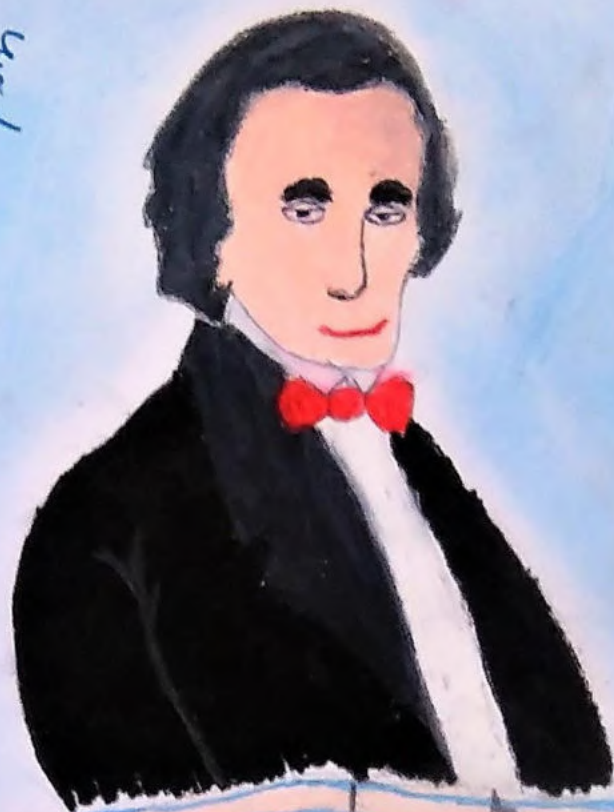

Autorka opowiadań dla dzieci i młodzieży

Fryderyk Chopin

Polski kompozytor i pianista ur. 22 lutego 1810 roku w Żelazowej Wdzi. Zm. 17 października 1849 w Paryżu. Jest uważany za jednego z najwybitniejszych kompozytorów romantycznych. Pierwszy jego utwór Polonez g-moll wydał w wieku 7 lat.

IGNACY KRASICKI

prymas Polski ←

biskup warmiński ←

prezydent Trybunału
Głównego Kanonowego w Lublinie ←

→ dostojnik kościelny

→ poeta

→ publicysta

→ prozaik

3.02.1735-14.03.1801

"Mikołaja

Doświadczeńskiego
przypadki" ←

"Pan Podstoli"
↑

AUTOR

→ "Myszeiolar"

"Saturny"
←
- "Do łona"
- "it"

UTWORÓW

→ "Bajki i powieści"
- "Kruk i lis"
- "Secur i kot"
- "Przyjaciel"

A D A M
A S N Y K

Najsłynniejsze wiersze Asnyka to m.in.:

Daremne żale – utwór mający charakter „listu otwartego” do romantyków. Poeta zwraca się do pokolenia, którego czas właśnie mija, by zrozumiało prostą zasadę biegu życia: nic nie trwa wiecznie, starzy muszą ustąpić miejsca młodszym. Na nic się zdadzą skargi, utyskiwania, „daremne żale, próżny trud”. Jediną słuszną decyzją może być tylko wspólna droga „starych”- „martwych” z „młodymi”- „żywymi”.

Między nami nic nie było – jeden z piękniejszych liryków miłosnych. Podmiot liryczny wyznaje, w jakim jest stanie ducha. Opuszcza go dziewczyna, więc jest samotny i rozgoryczony. Przywołuje obrazy z czułych spotkań, kiedy świat widziany oczami człowieka zakochanego pełen był „woni, barw i blasków”. Teraz, by słuścić żal, pozostaje tylko ratować się konkluzją: „między nami nic nie było”, a wszystko po to, by mniej bolało...

W twórczości Asnyka przeważa liryka refleksyjna (cykl sonetów "Nad głębiami", 1883-1894). W dramatach podejmował współczesną sobie tematykę polityczną i historyczną ("Walka Stronnictw" 1869, "Cola Rienzi" 1875), społeczną ("Bracia Lerche" 1888), a także obyczajową ("Gałązka heliotropu 1869). Utwory poetyckie ogłaszał w tomach "Poezje" (1869, 1872, 1880, 1894). Był również autorem nowel i studiów literackich.

Data i miejsce urodzenia:

11 września 1838 Kalisz

Data i miejsce śmierci:

2 sierpnia 1887 Kraków

Pseudonim: Jan Stozek

Kryptonim: El...y

Studiował:

- w Instytucie Gospodarstwa Wiejskiego w Marymoncie
- w Akademii Medycznej w Warszawie i we Wrocławiu

Jerzy Aleksander Popieluszko
wcześniej Alfons Popieluszko

Urodził się 14 września 1947 roku w Okopach.

Jego rodzice, Władysław i Marianna prowadzili gospodarstwo rolne. Mieli łącznie pięcioro dzieci: Teresę, Józefa, Alfonsa (późniejszego Jerzego Aleksandra), Stanisława, a także Jadwigę.

Rodzina była wielopokoleniowa, mieszkali z nimi dziadkowie. W domu kultywowano pamięć o wujku Alfonsie Gnieździejce, partyzancie Armii Krajowej, który w wieku dwudziestu jeden lat zginął po wojnie z rąk sowieckich.

Alfons Popieluszko był ministrantem i wyróżniał się głęboką religijnością. Pierwszą Komunię Świętą i bierzmowanie przyjął w tym samym roku – 1956.

W latach 1961–1965 uczęszczał do liceum w Suchowoli. Był sumienny, ale uczył się przeciętnie.
Po maturze, w 1965 roku wstąpił do Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie.
W 1966 roku został powołany do jednostki specjalnej Ludowego Wojska Polskiego w Bartoszycach, gdzie odbywał razem z innymi alumnami zasadniczą służbę wojskową.
W wojsku wyróżniał się wielką odwagą w obronie przekonań religijnych. Wtedy rozpoczęły się jego kłopoty zdrowotne.

W czerwcu 1972 roku otrzymał nominację na wikariusza do parafii pod wezwaniem Trójcy Świętej w Żąbkach pod Warszawą.

5 października 1975 roku został skierowany do parafii pod wezwaniem Matki Bożej Królowej Polski w Aninie.

Później był księdzem w warszawskim kościele Dzieciątka Jezus. Z powodu słabego zdrowia, po jedenastu miesiącach, władze kościelne skierowały go do pracy duszpasterskiej przy kościele akademickim św. Anny w Warszawie. Prowadził tam konwersatoria i organizował rekolekcje dla studentów medycyny, które cieszyły się dużą popularnością.

W latach 1974–1976 był studentem Studium Pastoralnego Instytutu Teologii Pastoralnej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

W 1978 roku został duszpasterzem środowisk medycznych w Warszawie.

Człowieka można przemocą ugiąć, ale nie można go zniewolić.

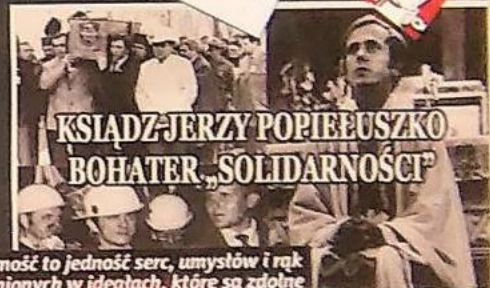
Jako synowie Boga, nie możemy być niewolnikami.

Prawda kosztuje dużo, lecz wyzwala.

MODLITWA ZA OJCZYZNĘ
Wzrochnoży Boże,
Ojciec naszych Przedej
Pochylamy pokornie
nasze głowy,
by prosić o siłę wytrwania
i mędrność w tworzeniu jedności.
Wszystkich polecamy
Twojej szczególnej opiece,
Twojej miłości i uwielbieniu
i łasce serca.
Chcemy wywyższyć
naszym wzywaniem
przebaczyć,
nasze winy;
I zbaw od złego nas wszystkich.
Wysłuchaj, Panie,
prośby ludu swego
Amen.
M. J. Jerzy Popieluszko

SOLIDARNOŚĆ

„Solidarność przetrwała w warunkach trudnych, ponieważ w tym czasie nie było siły, która mogłaby ją zniszczyć.”

„Solidarność to jedność serc, umysłów i rąk zakorzenionych w idealach, które są zdolne przemienić świat na lepsze.”

Bł. Ks. Jerzy Popieluszko
1947 - 1984

Polski prezbiter rzymskokatolicki, kapelan warszawskiej „Solidarności”, obrońca praw człowieka w PRL, zamordowany przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa, błogosławiony Kościoła katolickiego.

Jerzy Popieluszko został beatyfikowany w Warszawie 6 czerwca 2000 roku.

Tamta we Włocławku, miejsce pamięci o ks. Popieluszcze (cieno ks. Jerzego zostało strzuczone do Wisły z poziomu jezdnia).

Pogrzeb 3 listopada 1984 rok.

Nagrobek księdza Jerzego Popieluski na terenie kościoła św. Stanisława Kostki w Warszawie

Od sierpnia 1980 roku ks. Jerzy Popieluszko był związany ze środowiskami robotniczymi, aktywnie wspierał także „Solidarność”. W czasie strajku został wysłany do odprawiania mszy w Hucie Warszawa. Po wprowadzeniu stanu wojennego organizował liczne działania charytatywne. Wspomagał ludzi prześladowanych i skrzywdzonych. Uczestniczył w procesach tych, którzy byli aresztowani za przeciwdziałanie się prawu stanu wojennego. Organizował rozdzielanie darów, które były przesyłane z zagranicy.
W kościele św. Stanisława Kostki od 28 lutego 1980 organizował Msze za Ojczyznę, które przyciągały tysiące wiernych z całej Polski. Swoją działalnością duszpasterską i niezłomnym oparciem na przesłaniu: „Nie daj się zwyciężyć złu, ale zło dobrem zwycięża!” niezłomnością i odwagą, a także wsparciem dla prześladowanych robotników i działaczy związkowych przez władze PRL podważał stan wojennego ryśkal autorytet i szerskie poparcie.
W tym czasie był wielokrotnie oskarżany i naplany przez władze PRL o zaangażowanie w działalność polityczną, stał się celem działań operacyjnych Służby Bezpieczeństwa. Akcją rozpracowywania księdza o kryptonimie „Popiel” rozpoczęto napewniej w drugiej połowie 1980 roku.
19 października 1984 roku, ks. Jerzy Popieluszko został porwany, a następnie bestialsko zamordowany. Pogrzeb odbył się 3 listopada 1984 roku i zgromadził ogromny tłum. Został on pochowany na terenie kościoła parafialnego św. Stanisława Kostki w Warszawie.

Bronisław Pilsudski

Od 1874 mieszkał w Wilnie, gdzie 3 lata później wstąpił do gimnazjum. Razem z bratem Józefem organizowali kółko samokształceniowe *Spójnia*. Po śmierci matki (1884) w 1886 wyjechał do uniwersytetu, gdzie zdał egzamin na *bakalawza* i wstąpił na Wydział Prawa miejscowego.

W 1887 został wciągnięty w przygotowaniu *Woli Ludu* do zamachu na cesarza *Aleksandra III*. Wśród zamachowców znajdował się między innymi *Aleksander Ułjanow* (starszy brat *Włodzimierza*, znanego potem jako *Lenin*), po procesie stracony. Po dekonspiracji spisku Bronisław został skazany na karę śmierci, zamienioną na 15 lat *katorgi* i zesłany na wyspę *Sachalin*. Na Sachalinie w 1891 poznał *Lwa Sierberga*, znanego już *etnografa*, który także przebywał na wyspie. W 1896 ukazała się jego praca o obserwacjach klimatycznych. Został wówczas wysłany z misją meteorologiczną na południową część wyspy, gdzie zetknął się z *Ainami*.

Po 10 latach zesłania reszta wyroku została zamieniona na nakaz osiedlenia się bez prawa opuszczenia rosyjskiego Dalekiego Wschodu. Trzy lata później otrzymał od cesarskiej akademii nauk propozycję udania się na badania kultury *Ainów*, *Gilaków* (*Niuchów*), *Oroków* i *Mangunów* na Sachalinie. W tym samym roku osiedlił się – już jako wolny człowiek – w wiosce *At*, gdzie ożenił się z *Shinhinchou* (*Chuusamma*, *Ciusamma*), krewną wodzą *Bafunke Kimury*, która urodziła mu syna o imieniu *Sukezō* i córkę *Kyō*.

Ainu z Sachalinu, zdjęcie wykonane przez Bronisława Pilsudskiego, ok. 1905

Jego dorobkiem jest stworzenie słowników, w których przetłumaczył ponad 10 tys. słów z języka *ainu*, 6 tys. z języka *gilackiego* oraz 2 tys. z języka *orockiego* i języka *Mangunów*, oraz bogate opisy ich kultury i obyczajów, w tym także kultury muzycznej, spisał wiele podań i legend tych kultur oraz wykonał ok. 300 fotografii, na których utrwalał głównie typy mieszkających tam ludzi. Utrwalił fonograficznie pieśni i mowę *Ainów*, w swej pracy posługiwał się też kamerą filmową.

W 1903 wraz z innym zesłańcem, pisarzem *Wacławem Sieroszewskim*, udał się na badania kultury *Ainów* na wyspie *Hokkaido*. Jednym z efektów jego pracy są unikatowe nagrania dźwiękowe zarejestrowane na 100 walcach woskowych.

Bronisław (drugi z lewej) i Józef (tata) Pilsudscy, 1885 r. Kółko samokształceniowe Spójnia w Wilnie

Bronisław Pilsudski to postać mało znana w Polsce, jednak niezwykle zasłużona dla Japonii, a także dla Zakopanego. To starszy brat marszałka *Józefa Pilsudskiego*. Wezorną pierwszą w kraju pomnik Bronisława został odsłonięty w *Zorach*.

Bronisław Pilsudski, starszy z braci Pilsudskich, był samozwańczym etnografem, który przysłużył się do badania kultury Japonii, a później także kultury górali z *Podhala*.

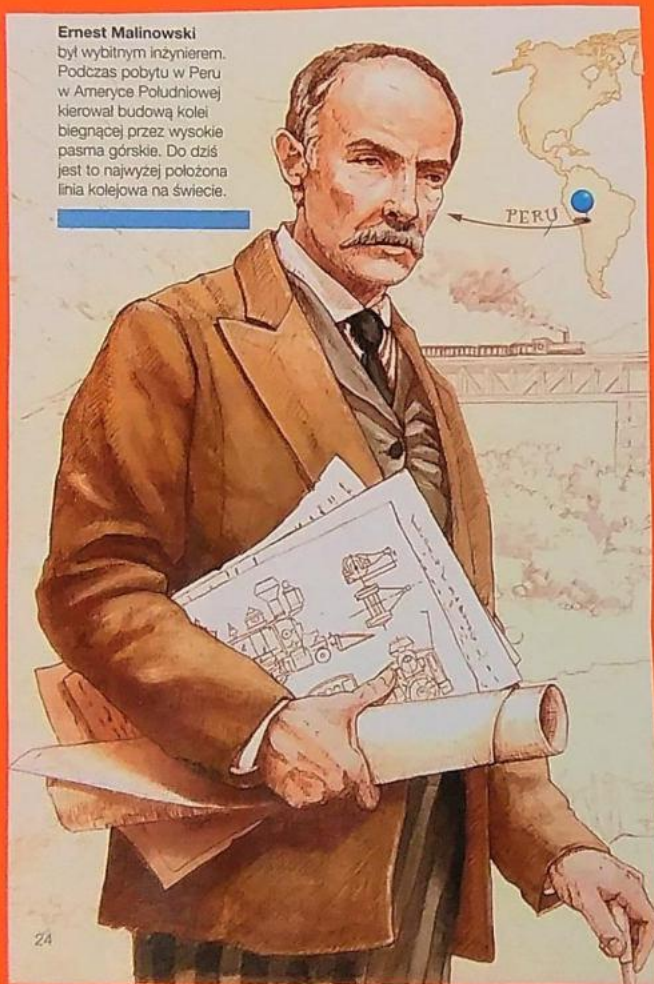
Zorski posąg Pilsudskiego pierwszy w Polsce, a trzeci na świecie. - Pierwszy stoi na Sachalinie. Pomnik ten powstał w momencie, kiedy w Związku Radzieckim obalano pomniki największych idoli komunistycznych - mówi prof. Alfred Majewicz, etnograf. Drugi pomnik, m.in. staraniem prof. Majewicza stanął na wyspie *Hokkaido*. Tam B. Pilsudski cieszył się ogromnym szacunkiem.

ERNEST MALINOWSKI

1818 — 1899

Ernest Malinowski

był wybitnym inżynierem. Podczas pobytu w Peru w Ameryce Południowej kierował budową kolei biegnącej przez wysokie pasma górskie. Do dziś jest to najwyższe położona linia kolejowa na świecie.

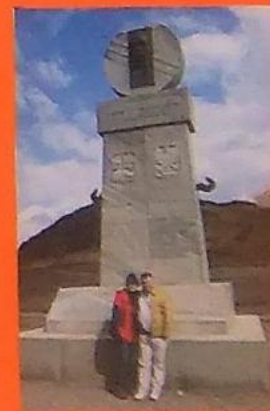
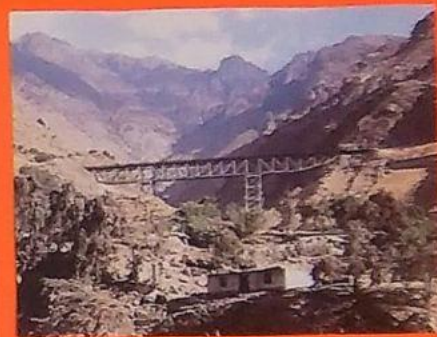
Ernest Malinowski zaliczany jest do najwybitniejszych inżynierów kolejowych drugiej połowy XIX wieku. Zapisał się w historii jako twórca najwyższej położonej kolei świata w peruwiańskich Andach, uznawanej za cud ówczesnej techniki, oraz jako pionier w rozwiązywaniu teoretycznych problemów budowy mostów i przebijaniu tuneli.

Ernest Malinowski urodził się 5 stycznia 1818 r. w Sewernych na Wołyniu. Brał udział w Powstaniu Listopadowym jako oficer Korpusu Inżynierów. Gdy powstanie upadło, przebywał na emigracji we Francji. Po nauce w liceum wstąpił do słynnej paryskiej Szkoły Dróg i Mostów, którą skończył z wyróżnieniem. W okresie Wiosny Ludów brał udział w walkach w Badenii. Pracował głównie przy budowie dróg oraz regulacji rzek. W roku 1852, po podpisaniu kontraktu na pracę w charakterze inżyniera rządowego, trafił do Peru, kraju pozabawionego wówczas praktycznie całkowicie infrastruktury komunikacyjnej. Malinowski poświęcił się tam projektowaniu i budowie dróg, mostów i pierwszych linii kolejowych. Zajął się także organizowaniem wyższej uczelni dla przyszłych kadr technicznych Peru, a także odbudową zniszczonego podczas działań wojennych miasta Arequipa. Założył Sociedad Geografica de Lima (Towarzystwo Geograficzne), Club Nacional - instytucję o charakterze polityczno-patriotycznym, oraz Towarzystwo Sztuk Pięknych. Było nieuniknione, że nazwisko polaka zaczęło dosyć szybko wymawiać z szacunkiem w intelektualnych i rządowych elitach Peru.

Ernest Malinowski zmarł w Limie 2 marca 1899 roku. Jego grób znajduje się na limieńskim cmentarzu "Presbítero Maestro" w dzielnicy La Victoria.

Budowa linii była bardzo znaczącą inwestycją w Peru, ponieważ umożliwiła transport bogactw naturalnych w głąb kraju, co było wcześniej nieosiągalne. Trasa Lima - La Oroya miała liczyć 219km, a na jej zbudowanie przewidziano sześć lat. Podczas budowy Malinowski, wraz ze swoimi robotnikami, musiał na wyjątkowo stromych stokach wykuać tunele, natomiast przepaście łączył mostami i wiaduktami.

W sumie wykuto 63 tunele o długości ponad 6km, zbudowano kilkadziesiąt mostów i wiaduktów o łącznej długości 2 kilometrów. Wiosną 1873 roku osiągnięto przełęcz Tiello na wysokości 4818m n.p.m. - najwyższym punkcie linii kolejowej na świecie - do której prowadził wykuty w skale tunel o długości 1200 metrów. Wśród wielu mostów, które Malinowski wówczas zbudował, na szczególną uwagę zasługuje ten nad wąwozem Verrugas, który ma 77m wysokości i 175m długości i należy do największych na świecie.

W stulecie śmierci Ernesta Malinowskiego z inicjatywy polskiego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji w najwyższym punkcie kolei transandyjskiej, na przełęcz Tiello na wysokości 4818m n.p.m. stanął pomnik, dłuta znanego rzeźbiarza prof. Gustawa Zemły. Został on poświęcony kołem z odłama z brązu podobną Ernesta Malinowskiego. Pod gołtami Peru i Polski umieszczono napis: "Ernest Malinowski 1818-1899. Inżynier polski, patriota peruwiański, bohater obrony Callao 1866, budowniczy Centralnej Kolei Transandyjskiej".

JAN HENRYK DĄBROWSKI

Syn pułkownika Jana Michała Dąbrowskiego i Zofii Marii Dąbrowskiej z domu von Lettow-Vorbek, herbu Lemiesz. Ojciec po zdobyciu Gdańska (1734) wcielony został do wojska saskiego. Matka (ur. 10 stycznia 1724 w Wiatowicach, Gmina Gdów w Małopolsce) była córką Christiana Lucjana von Lettow, generała Gwardii Konnej Koronnej z rodziny pochodzenia Kurlandzkiego, ale zupełnie spolonizowanej i Ludwika von Lettow (Allan) Szkotki, córki pułkownika Allana Regimentu Gwardii Konnej Wlk. Księstwa Litewskiego i siostry gen. Wilhelma Mier, twórcy i dowódcy Regimentu Gwardii Konnej Koronnej. Rodzice poznali się w Sierosławicach, ślub odbył się w 1749. W Sierosławicach urodziły się siostry Jana Henryka: Ludwika Krystyna (ur. 1752) oraz Aleksandra Józefa (ur. 1754).

jeszcze Polska nie zginęła kiedy my żyjemy...

Początkowo Legiony walczyły u boku Napoleona pod Rimini, Weroną i nad jeziorem Garda. Po zawarciu pokoju z Austrią przeistoczyły się w Korpus Posiłkowy Republiki Cisalpińskiej. Część legionistów została wysłana do Rzymu, gdzie Francja obaliła rządy papieskie. W listopadzie 1798 uczestniczyli oni w obronie Republiki Rzymskiej. Oddziały legionistów pod dowództwem Karola Kniaziewicza przyczyniły się do zwycięstwa Francuzów pod Civita Castellana. Potem brali udział w zwycięskiej ofensywie republikanów na Królestwo Neapolu. Następnie tłumili antyfrancuskie powstanie chłopskie w Republice Patronepejskiej utworzonej w południowych Włoszech. Tu wreszcie sformowano pułk jazdy znany jako ulani nadwiślańscy.

W 1799 polscy legionści (ok. 8 tys.) wzięli udział w walkach z wojskami II koalicji antyfrancuskiej. W tym okresie legiony poniosły szereg porażek i ciężkie straty, np.: w bitwach pod Weroną, Magnano, w oblężonej Mantui, bitwach nad Trebbią i pod Novi. Straty pierwszej legii wynosiły 2 tys. zabitych i rannych; w drugiej legii, dowodzonej wówczas osobliwie przez Dąbrowskiego, pozostało tylko 800 żołnierzy zdolnych do walki. W 1799 powstał nad Renem, dowodzony przez gen. Kniaziewicza, legion zwany nadunajskim. 1800 Dąbrowski odbudował 6-tysięczny legion pod nazwą Pierwsza Polska Legia.

Jan Henryk Dąbrowski dzieciństwo spędził w Pierzchowie, Sierosławicach, Kucharach, Palichowie. Mieszkał w Osieku-Blonie pod Warszawą, gdzie jego ojciec dzierżawił folwark królewski, obecnie miasto Blonie. Tu pochowana jest jego matka Zofia Maria Dąbrowska na cmentarzu kalwińskim pod Osiekiem, zm. 6 stycznia 1757.

Jan Henryk opuścił Polskę w 1766. Zamieszkał w domu ojca w Wojrowicach i rozpoczął naukę na kolegium w Kamieńcu na Łużycach. Służbę rozpoczął w 1771 w stopniu podchorążego w wojsku saskim. W 1773 został podporucznikiem pułku szwoleżerów, a w 1777 przeszedł do gwardii. W 1779 odbył bez wielkich sukcesów kampanię w wojnie zwanej „kartoflaną”. Wojna ta nie obfitowała w większe bitwy, bowiem była to wojna manewrowa, prowadzona w celu osaczenia i odciążenia przeciwnika od magazynów, bez wdawania się w starcia zbrojne. W czasie osiemnastoletniego pobytu na obczyźnie przesiąknął w dużej mierze kulturą niemiecką (m.in. uwielbiał literaturę niemieckojęzyczną), słabo mówił po polsku, ale język ojczysty przypominał mu obie siostry.

POLSKA
KSIĘGA

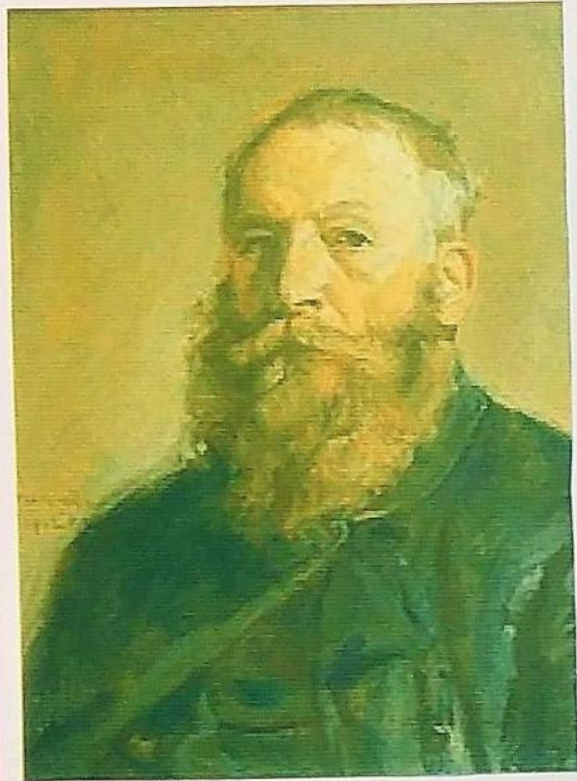
W 1803 Dąbrowski został mianowany generalnym inspektorem włoskiej jazdy.

UR

1756

Józef Chełmoński

Józef Marian Chełmoński (herbu Prawdzic) urodził się 7 listopada 1849 roku w miejscowości Boczek, a zmarł 6 kwietnia 1914 roku w Kuklówce Zarzecznej. Gdy był dzieckiem rodzina nazywała go Ziotkiem lub Ziunieczkiem. Jego najważniejsze dzieła to: „Babie Lato”, „Żurawie”, „Bociany” i „Krzyż w Zadymce”. W latach 1867-1872 uczył się w warszawskiej Klasie Rysunkowej i prywatnej pracowni Wojciecha Gersona, a w roku 1875 udał się do Paryża, gdzie zyskał dużą popularność dzięki tematyce swoich obrazów. Zwiedził również Włochy i odbył wycieczki na Podole i Ukrainę. Na wiosnę w 1878 w czasie pobytu w Warszawie i przygotowań do Salonu Paryskiego poznał i zaręczył się z Marią Szymanowską. Ślub odbył się 18 czerwca 1878 na Leszynie w Kościele pw. Panny Marii. Po ślubie młoda para wyjechała do Wiednia, Monachium, Wenecji oraz Paryża. Pierwszym dzieckiem była Jadwiga urodzona w Paryżu w lipcu 1879, w 1881 druga córka Maria, w 1883 trzecia Zofia, a pod koniec pobytu za granicą syn Józef. W 1887 roku małżeństwo wraz z dziećmi wrócił do Polski i zamieszkali u Państwa Umińskich na ulicy Widok w Warszawie. Syn Józef umiera w tym roku u rodziny Łoskowskich w Janowicach, wtedy umiera również urodzona w 1888 roku Hanna, a w 1889 syn Tadeusz. Małżeństwo Chełmońskich wychowało 4 córki: Marię, Zofię, Jadwigę i Wandę oraz 2 synów: Tadeusza i Józefa.

„Krzyż w Zadymce” - 1907r.

„Bociany” - 1900r.

„Babie Lato” - 1875r.

KSIĄDZ STANISŁAW BRZÓSKA

(1834 – 1865)

Dzieciństwo i młodość

Stanisław Brzóska urodził się 30 grudnia 1832 w Dokudowie na Podlasiu. Pochodził z rodziny szlacheckiej herbu **Nowina**, o bardzo długiej tradycji patriotycznej. Początkowo uczył się w Białej Podlaskiej, w 1851 roku udał się na studia medyczne do Kijowa. Trzy lata później nagłe przerwał studia, wrócił na Podlasie i wstąpił do seminarium duchownego. W roku 1858 otrzymał święcenia kapłańskie.

Praca duchownego

Początkowo Stanisław Brzóska został wikarym w Sokolowie Podlaskim. Parafia była wieloreligijna, a nawet wielonarodowa – obok 3865 katolików miasto zamieszkiwało 1300 unitów, 2420 żydów oraz 291 „akatolików”. Pracując w wielokulturowym społeczeństwie, młody ksiądz Brzóska zajmował się historią, pisał o dziejach tak swojego regionu, jak i Polski. Dał się też poznać jako utalentowany kaznodzieja, a wygłaszane przez niego kazania porywały tłumy. W 1860 roku Stanisław Brzóska został przeniesiony do parafii w Łukowie. Zdobyl tam znaczną popularność dzięki opiece, jaką otaczał chorych i biednych.

Pierwszy konflikt z władzami carskimi

W 1861 roku sytuacja polityczna na ziemiach zaboru rosyjskiego była bardzo napięta. Po krwawym stłumieniu demonstracji w Warszawie i wprowadzeniu stanu wojennego w Królestwie, władze carskie były powszechnie znienawidzone. Ksiądz Brzóska, który w kazaniu zganiał zachowanie oficerów rosyjskich w kościele, został uznany za niebezpiecznego rebelianta. Wkrótce został aresztowany przez carską zandamerię i skazany na dwa lata ciężkiego więzienia. Choć zabiegł hierarchii kościelnej doprowadziły w końcu do jego uwolnienia, trzy miesiące spędzone przez Brzóske w twierdzy zamojskiej podkopaly jego zdrowie.

Wacław Zachoszcz poświęcił mu swój wiersz *Huknęły strzely*:

[...] Cicho!... coś słyszysz?... jakąś baśń zaczarowaną:
oto gromady zbrojne z pieśnią rozkrzyczaną
pędzą naprzód – padli!... to znów do walki wstają.
A na czele On! – ich wódz – kapłan świątobliwy,
ksiądz Brzóska! – Tak! – to On powstańcom błogosławi,
Widzę go jeszcze! – widzę!... na leśnej polanie.
Hej! Kniejo!... co w łonie swym przechowujesz dziwy,
graj-że tym, co padli zwyciężeni i krwawi,
wyczaruj im swą baśnią – synów ukochanie!...

OSTATNI WALCZĄCY POWSTANIEC

Herb Nowina

Działalność spiskowa i początek powstania

Choć po powrocie z więzienia Stanisław Brzóska został otoczony stałym nadzorem carskiej policji, nie przeszkodziło mu to jednak nawiązać kontaktu z organizacją spiskową. Spotykał się m.in. z Leonem Frankowskim, jednym z najaktywniejszych konspiratorów województw lubelskiego i podlaskiego. Młody duchowny przyłączył się do organizacji, rozpoczął werbunek ludzi i gromadzenie broni do przyszłego powstania. W krótkim czasie udało mu się zdobyć uzbrojenie dla przeszło 200 ludzi. W czasie „nocy styczniowej” Stanisław Brzóska brał udział w uderzeniu na rosyjski garnizon Łukowa. Konspiratorzy początkowo osiągnęli powodzenie, zajmując koszarę i zdobywając znaczne zapasy broni, ale wkrótce musieli się wycofać, gdyż Rosjanie otrzymali posiłki z pobliskich Mroczek. Oddział powstańczy, choć zmuszony do odwrotu, miał jednak wielokrotnie mniejsze straty niż wojsko carskie.

Ostatni powstaniec

Choć ksiądz Brzóska przeżył klęskę pod Fajstwicami, trudy szlaku bojowego sprawiły, że zapadł na tyfus. Wyzdrowiał dopiero na początku grudnia 1863. Nieugięty duchowny rozpoczął zbieranie kolejnego oddziału partyzanckiego. Na początku 1864 roku miał już pod rozkazami kilkudziesięciosobową grupę kawalerii. Przez całą wiosnę Stanisław Brzóska wymykał się armii carskiej. Dzięki zręcznemu manewrowaniu oddziałem i wsparciu, jakie miał wśród chłopów pozostawał nieuchwytny dla Rosjan. Wkrótce otoczyła go legenda – żołnierze carscy drżeli przed duchownym, uważając go za świętego lub czarownika, twierdząc, że kule się go nie imają. Przez całe lato i jesień 1864 roku oddział Stanisława Brzóske walczył na Lubelszczyźnie i Podlasiu, atakując i nękając Rosjan. Mimo że w obławę na niego zaangażowano ogromne siły (kilkę tysięcy żołnierzy), czterdziestosobowa partia powstańców wciąż nie została rozbita. Stanisław Brzóska, uchodząc przed pościgiem, założył bazę na wyspie pośród bagien w lasach lukowskich. Ten tajny obóz nie został odnaleziony przez władze carskie aż do października 1864 roku. W tym czasie oddział Brzóske był ostatnią partią powstańczą wciąż walczącą z wrogiem.

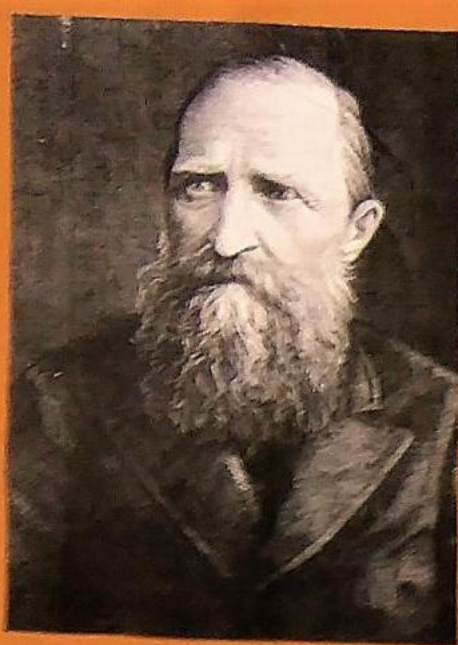
Pojmanie i śmierć

Sprawą nieuchwytnego partyzanta zainteresował się w końcu rosyjski namiestnik Królestwa Polskiego, hrabia Berg. Wydał on ukaz, w którym zapowiadał sąd wojenny każdemu cywilowi, któremu wesprze Brzóske i zburzenie każdego domu, w którym powstańcy znajdą schronienie. Do walki z partyzantami skierowano nowy, silny oddział podpułkownika Zankisowa. Na Lubelszczyźnie i Podlasiu zapanował policyjny terror. Władze carskie usiłowały zmusić biskupów do zdjecia księdza Brzóske z godności kapłańskiej lub przynajmniej potępienia go. Zaden z hierarchów nie ugął się jednak przez tymi żądaniami. Na początku 1865 roku Stanisław Brzóska miał już tylko jednego żołnierza, Franciszka Wilczyńskiego. Jako ścigani rebelianci musieli wciąż ukrywać się przed wojskiem i zandamerią. W kwietniu w ręce carskiej policji wpadła kuniarka powstańcza, Antonina Konarzewska. Poddana torturom, wydała Rosjanom miejsce przebywania księdza Brzóske. We wsi Krasnodęby-Sypytki duchowny stoczył swą ostatnią walkę. Ranny Stanisław Brzóska został pojmany i wkrótce postawiony przed sądem polowym. Skazano go na śmierć przez powieszenie. Wyrok wykonano w Sokolowie, wobec 10 tysięcy zgromadzonych mieszkańców.

Józef Ignacy

Kraszewski

• Był wielkim pisarzem, który napisał najwięcej książek i wierszy

• Jego znana powieścią jest "Poeta i Świat"

• Napisał ok. 600 dzieł

• Posługiwał się m.in. pseudonimem "Bolesławita"

• Był członkiem Stowarzyszenia Młodzieży, za co w 1830r. został aresztowany, natomiast w 1832r. został uwolniony dzięki pomocy rodziny

• Urodził się 28 lipca 1812 r. w Warszawie

• Pisał różne powieści np.

- "Dziad i Baba"

- "Król chłopów"

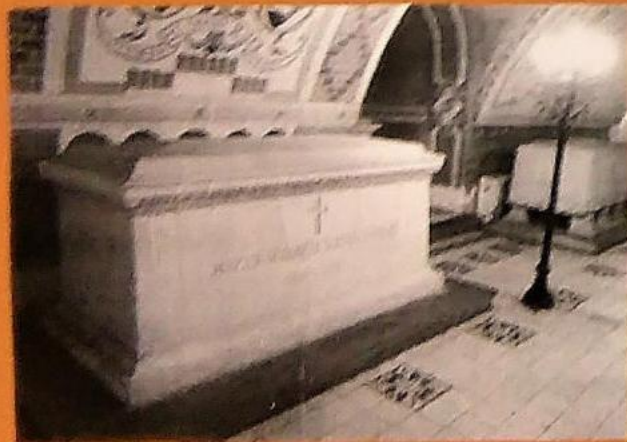
- "Bajbuza"

- "Stara Basń"

i wiele innych

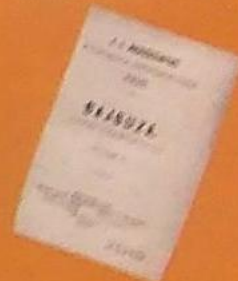
• Pisał dla redakcji "Gazety Codziennej" a w następnych latach dla "Gazety Polskiej"

• Zmarł 19 marca 1887 r. w Genewie

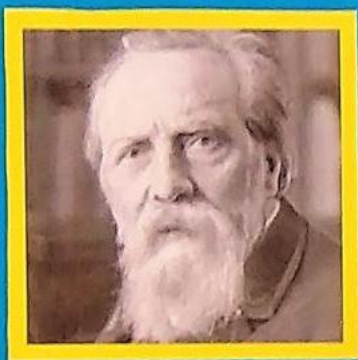

• Ostatnie lata spędził we Włoszech i w Szwajcarii

• Został pochowany w Krakowie

HENRYK ARCTOWSKI

1871 - 1958 r.

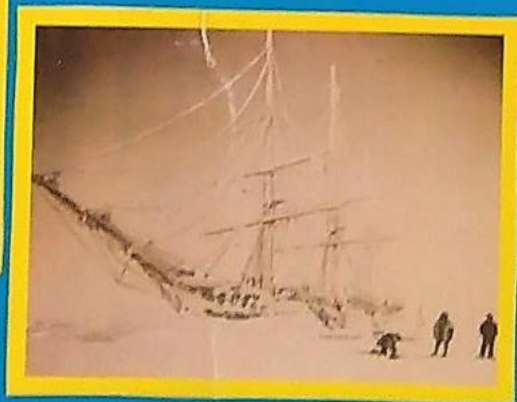
Był członkiem pierwszej
wyprawy naukowej, która
zimowała na Antarktydzie.

Henryk Arctowski

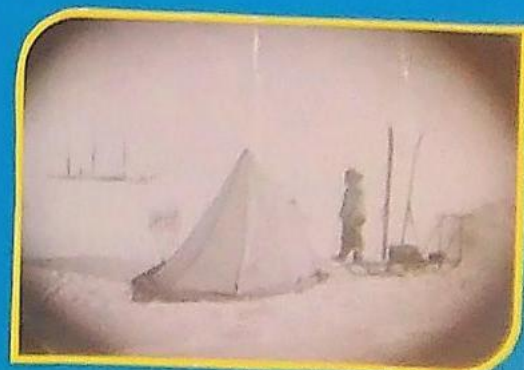
(ur. 16 lipca 1871 w Warszawie - zm. 21 lutego 1958 w Waszyngtonie) - polski geograf, geofizyk, podróżnik, szeroko związany z badaniami krajów polarnych. Był synem Karola Arctusa. Studiował nauki chemiczne, geologiczne i meteorologiczne w Belgii, Francji, Angli i Szwajcarii, po czym w latach 1897-1899 (wraz z Antonim Dobrowskim) objął kierownictwo naukowej międzynarodowej wyprawy do Antarktyki statkiem Belgica.

W latach 1903-1909 kierował stacją meteorologiczną obserwatorium w Uccle w Belgii. W 1910 brał udział we francuskiej wyprawie na Spitzbergen i Lofoty, następnie przez kolejne osiem lat był kierownikiem działu przyrodniczego Biblioteki Publicznej w Nowym Jorku. W 1918 opracował Raport o Polsce na konferencji pokojowej w Wersalu.

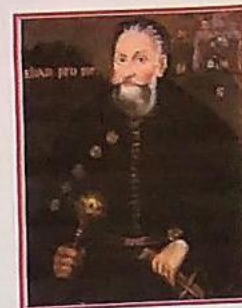
W latach 1921-1929 był profesorem w Katedrze Geofizyki i Meteorologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie. W 1939 wyjechał do USA, gdzie w latach 1939-1950 był związany z uczelnia Smithsonian Institution w Waszyngtonie.

stacja
badawcza

Urodził się w 1547 r. w Turynce pod Lwowem
 Hetman polny koronny (od 1589), od 1618 r.
 Hetman wielki koronny i kanclerz wielki koronny.
 Wybitny wódz i strateg, wzór żołnierza i obywatela.
 Jako oficer odznaczył się w wojnach króla Stefana
 Batorego (Wieliz, Psków):

Zwolennik polityki kanclerza Jana Zamoyskiego
 /w 1595 r. uczestnik wyprawy mołdawskiej
 i bitwy pod Cecora/, przeciwny wpływom
 habsburskim i polityce antyrosyjskiej króla
 Zygmunta III Wazy. W 1607 r. stanął
 jednak po stronie króla, zwyciężając rokoszan
 Zebrzydowskiego pod Guzowem.

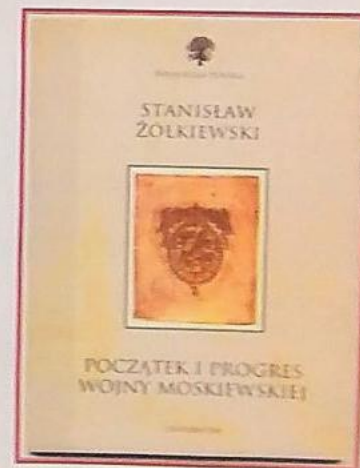
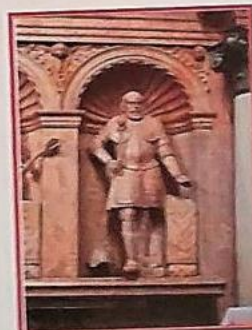
Lubicz - rodowy herb Żółkiewskich

Podczas wojny z Rosją (1609-12) zwyciężył
 pod Kłuszynem (1610) i wprowadził wojska
 polskie do Moskwy. Zabiegał o osadzenie na
 tronie moskiewskim królewicza Władysława
 (syna Zygmunta III Wazy) i gdy król nie
 uznał sankcjonującego te zabiegi układu
 z bojarami rosyjskimi - usunął się do Żółkwi,
 zajmując się jedynie obroną kresów pld.-wsch.
 W 1617 r. zawarł traktat z Turcją pod Buszą.

Hetman Stanisław Żółkiewski 1547 - 1620

Kolegiata w Żółkwi

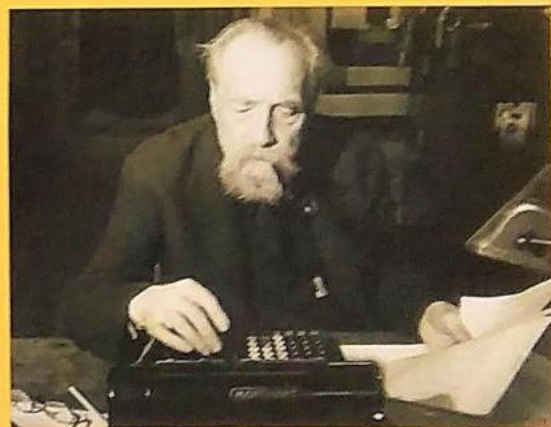
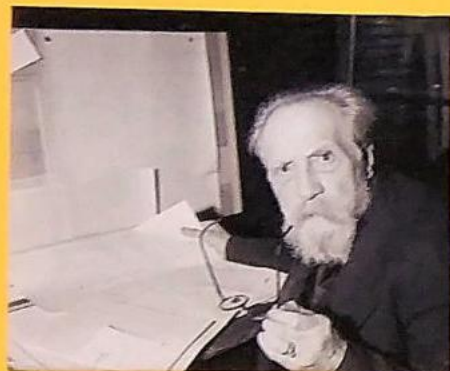
Jest autorem pamiętnika:
 "Początek i progres wojny
 moskiewskiej".

Zginął w czasie odwrotu po bitwie pod Cecorą
 z Turkami w 1620 r.

Stanisław Żółkiewski został pochowany w Żółkwi -
 mieście, które zabił. Na nagrobku zostały wyryte
 słowa: „Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultis,
 terr. - Nieleh z kości naszych powstanie mściciel”

HENRYK ARCTOWSKI

1871 - 1958

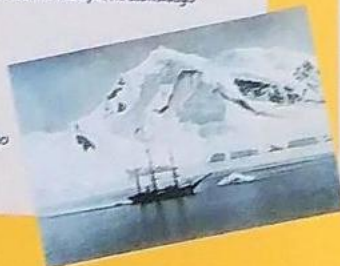
POLSKI PODRÓŻNIK

Formacje geograficzne oraz obiekty nazwane imieniem Arctowskiego w Antarktyce:

1. Narciak Arctowskiego
2. Szczyt Arctowskiego (1406m n.p.m.)
3. Półwysep Arctowskiego
4. Zatoka Arctowskiego (Arctowski Cove)
5. Pole lodowe Arctowskiego (Arctowski Icefield)
6. Góry Arctowskiego
7. Polska Stacja Antarktyczna im. Henryka Arctowskiego

W Arktyce:

1. Góra Arctowskiego
2. Łódzkie Arctowskiego
3. Łuk Arctowskiego

- 15.07.1871 narodziny w Warszawie
- 1888 studia w Belgii
- 1894-96 publikacja 20 rozpraw naukowych za granicą
- 1897-99 wyprawa na Antarktydę (Kierownictwo naukowe)
- 1903-09 kierownik stacji meteorologicznej w Uccle (Belgia)
- 1903-1912 10 tomów Expedition Antarctique Belge
- 1910 uczestnik wyprawy na Spitzbergen i Lofoty
- 1911-19 szef działu przyrodniczego w Bibliotece Publicznej (Nowy Jork)
- 1919 opracowanie Raportu o Polsce na konferencji w Wersalu
- 1921-39 Katedra Geofizyki i Meteorologii na Uniwersytecie Lwowskim
- 1939-50 praca w Smithsonian Institution (USA)
- 1958 śmierć w Waszyngtonie
- 1960 prochy badacza w Polsce, złożenie na cmentarzu Powązkowskim

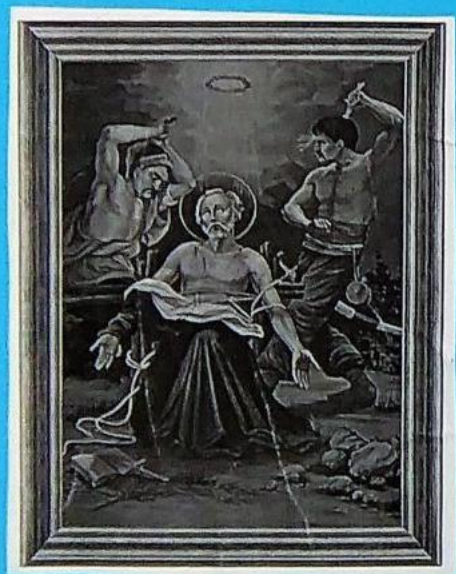
ŚW. ANDRZEJ BOBOLA

Męczeńska śmierć

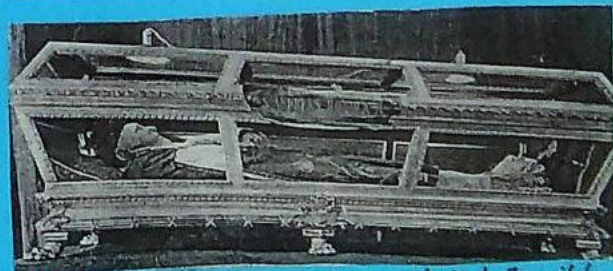
Andrzej Bobola – męczennik, wybitny jezuita, kaznodzieja, spowiednik – urodził się 30 listopada 1591 r. w Strachocinie koło Sanoka. Pochodził ze szlacheckiej rodziny bardzo przywiązanej do katolicyzmu. W wieku 20 lat wstąpił do jezuitów w Wilnie, studiował filozofię i teologię na Akademii Wileńskiej, kończąc studia święceniami kapłańskimi w 1622 roku. Jako misjonarz obchodził zaniedbane wioski, chrzczył, udzielał ślubów, nawracał; wielu grzeszników skłonił do spowiedzi. W latach 1624–1630 kierował Sodalicją Mariańską mieszczan, prowadził konferencje z Pisma Świętego i dogmatyki. W maju 1657 r. wpadł w ręce kozaków, którzy poddali go najwymyślniejszym torturom, domagając się od niego odstąpienia od wiary katolickiej. Gdy wytrwale odmawiał, zamordowano go 16 maja 1657 roku. Kult Andrzeja Boboli rozwinął się na początku XVIII wieku, beatyfikacja nastąpiła w 1853 r., a uroczystej kanonizacji dokonał Pius XI w roku 1938. Ciało męczennika przez ponad 100 lat spoczywało w kościele w Pińsku zanurzone w wodzie – mimo to nie uległo rozkładowi. Po rewolucji bolszewickiej ciało św. Andrzeja było przez komunistów eksponowane w muzeum ateizmu w Moskwie. Następnie zostało przekazane do Rzymu i stamtąd po kanonizacji trafiło do Polski. Św. Andrzej jest patronem Polski. Jego relikwie znajdują się w warszawskim kościele jezuitów pod wezwaniem św. Andrzeja Boboli.

Do Świątyni Opatrzności Bożej zostały wprowadzone w niedzielę 2 czerwca 2013 r., w czasie obchodów VI Święta Dziękczynienia.

Był rok 1702. Zawierucha wojny północnej zagroziła Pińskowi. Świętobliwy rektor Marcin Godebski rozpoczął gorączkowe poszukiwania patrona, któremu chciał powierzyć opiekę nad pińskim Kolegium Jezuitów. W niedzielny wieczór 16 kwietnia ukazał mu się jakiś nieznanemu jezuita o budzącej sympatii świetlistej twarzy. "Szukasz patrona, który ochroni Kolegium? Masz przecież mnie. Jestem twoim współbratem. Andrzejem Bobolą, zabitym przez Kozaków w obronie wiary. Odszukaj moje ciało. Bożą wolą jest bowiem, żebyś oddzielił mnie od innych" - powiedział duch.

Ks. Godebski polecił odszukać trumnę. Nie było to łatwe. Przez dwa dni bezskutecznie przetrząsano wilgotne czeluście kościelnej krypty. Wśród rozpadających się trumien nie było trumny Boboli. Drugiego dnia wieczorem Andrzej Bobola objawił się zakrytym Prokopowi Łukaszewiczowi, instruując go dokładnie, gdzie znajduje się miejsce pochówku. Trzeciego dnia udano się we wskazane miejsce i po kilku zaledwie sztychach łopatą odsłonięto tabliczkę z nazwiskiem Boboli. Po otwarciu trumny oczom zgromadzonych ukazało się zmaltretowane ciało męczennika. Rektor rozpoznał w zmarłym osobę, która odwiedziła go nocą. Mimo wielu lat przechowywania w wilgotnej krypcie, ciało jezuita było takie jak w chwili śmierci a krew nadal czerwona. Uznano to za cud. Złożono je w krypcie i od tej pory przed męczennikiem modliły się rzesze ludzi. Kolegium i miasto otrzymało swojego patrona. Kult Andrzeja Boboli rósł lawinowo. Wypraszano za jego wstawiennictwem wiele łask. Rozpoczęto starania o beatyfikację. Przerwały je rozbiory i kasata zakonu jezuitów.

Relikwium ze szczątkami świętego w kościele jezuitów w Warszawie.

Romuald

Traugutt

Życiorys

General, dyktator Powstania Styczniowego, stracony na stokach Cytadeli Warszawskiej. Przed II wojną światową rozpoczęto jego proces beatyfikacyjny.

Urodził się 16 stycznia 1826 r. w Szostakowie koło Brzeźcia. W 1845 r. wstąpił do armii rosyjskiej. Brał udział m.in. w wojnie krymskiej. Zdymisjonowany został w 1862 r. na własną prośbę.

Jeśli chodzi o poglądy, zbliżony był do "białych". W 1863 r. przyłączył się do Powstania Styczniowego. Dowodził oddziałem na Polesiu. W lipcu 1863 r. przyjechał do Warszawy i nawiązał kontakt z Rządem Narodowym. 14 sierpnia 1863 r. mianowany został generałem i wysłany do Paryża w celu uzyskania ewentualnej pomocy dla powstania.

Znaczenie dla Polski

Jesienią 1862 roku, gdy powstańcy byli już blisko porażki Romuald Traugutt, były oficer armii carskiej wznowił działalność władz powstańczych w Warszawie oraz usprawnił ściąganie podatków na rzecz walczących oddziałów. W kwietniu 1864 roku Traugutt został aresztowany przez władze Rosjan, a kilka miesięcy później - stracony. Wiosną w 1864 roku powstanie styczniowe upadło.

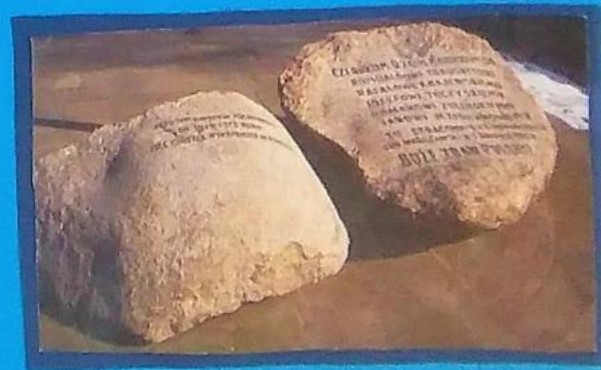

Pamięć po Romualdzie Trauguttcie

Pomnik poświęcony Romualdowi Trauguttowi odsłonięto w Ciechocinku 18 sierpnia 1929 roku. Pierwotnie na kamiennym cokole wyrzeźbione było popiersie Traugutta, jego imię, nazwisko, data urodzin i śmierci (1826-1864), zaś na górze pomnika mieściła się figura orła. Podczas II wojny światowej pomnik został zniszczony. Odbudowano go po wyzwoleniu - obecnie pomnik nie posiada już popiersia, natomiast na białej, wysokiej kolumnie znajduje się orzeł powstańczy.

Kamienie poległych w tym Romualda Traugutta znajdują się w Parku im.: Romualda Traugutta w Warszawie. Park Traugutta powstał w 1925 roku. Zaprojektowali go Leon Danielewicz i Stanisław Zadora-Zycieński na terenach fortyfikacyjnych.

ROMUALD TRAUUGUTT

1826 - 1864

NARODZINY

ŚMIERĆ

Umieszczono ją na dokumentach wydawanych przez władze polskie

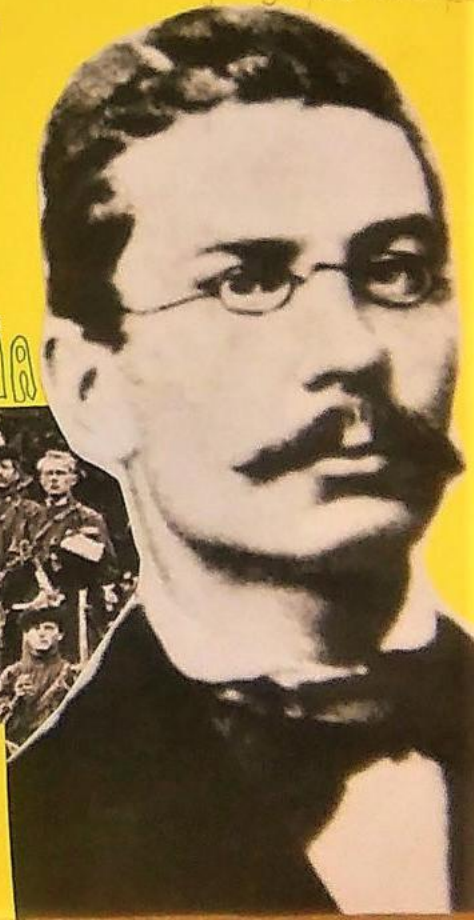
Romuald Traugutt urodził się na wschodnich ziemiach Rzeczypospolitej zagarniętych przez Rosję. Traugutt był bardzo pilnym i zdolnym uczniem. Po studiach rozpoczął karierę wojskową w rosyjskiej armii. Zakończył ją awansem do stopnia podpułkownika. Po dwudziestu latach odszedł ze służby i oddał się w majątku ziemskiemu. W czasie gdy Traugutt kończył służbę w armii, na ziemiach zabaw rosyjskiego trwały przygotowania do powstania nowobogowa. Gdy powstanie było bliskie upadku, na jego czele stanął Romuald Traugutt. Jednak jesienią w kwietniu 1864 roku Traugutt został aresztowany przez Rosjan i stracony.

POWSTAŃCY POWSTANIA

Powstańcy styczniowi nie mieli mundurów, zoznaczali swoją przynależność do wojsk polskich poprzez dozieranie do czapek metalowych czeltek lub biało-czerwonych kokard. Podstawowym uzbrojeniem były szablony i strzelby myśliwskie.

KOT W PUSTYM MIESZKANIU

Umieć - tego nie robi się kotu.
Bo co ma począć kot w pustym mieszkaniu.
Włapywać się na ściany.
Ocierać się miętko meblami.
Nie nby tu nie zmienione,
a jednak pozamieniane.
Nby nie przesunięte,
a jednak poruszone.
Jeszczeżami lampa już nie świeci...

WISŁAWA SZYMBORSKA

Wisława Szymborska (ur. 2 lipca 1923 na Rowcach, zm. 1 lutego 2012 w Krakowie) - polska poetka, eseistka, krytyk literacki, tłumaczka. Laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1996). Szymborska debutowała na łamach „Dziennika Polskiego” wierszem „Szukam słowa” w 1945. Wisława Szymborska była córką Vincentego Szymborskiego. Była kobietą dojrzałą, z ogromnym poczuciem humoru, dystansem do siebie i świata.

Stefan Czarniecki

1599-1665

Młody wrzgał to, co sponiewa bogatą szlachty oraz magnaterii żyłowi dzięki prości swoich ołów. Został oficerem husarskim, wstąpił do kilku woj. Jego emblemy były jednak znacznie większe.

Laty 1638-1643 Czarniecki opędził przy wojnie, chroniąc nasz bezspornie granic, oraz w rodowej Czarny. W tym czasie kupił też na Ukrainie dwie wole. Szczeniowca oraz Karczynca, co jeszcze mianem zwęzgało go z wojnowodami wroclodami, gdzie już nie tylko bronil interesów Rzeczypospolitej, ale również własnego majątku. W 1643 roku Czarniecki otrzymał nominację na swój pierwszy w życiu urząd ziemski: czelnika-chelnickiego.

W 1644 roku Czarniecki znalazł się przy hetmanie Koniecpolskim na kresach, gdzie wziął udział w bitwie pod Dobrotowem. Przewodzonych przez niego pięć chorągwi husarskich przycisnęło się do zwycięstwa strony polskiej. Żołnierze Czarnieckiego były coraz lepiej dostrojone przez jego zwierzchników. Zapewne dzięki wstawiennictwu Koniecpolskiego porucznik otrzymał w 1644 roku swój pierwszy list przyprawdli na 200 koni i porcy, zostając tym samym rotmistrzem kieleckim.

WALKI W CZASIE POWSTANIA CHMIELNICKIEGO I AWANS DO ELITY WŁADZY

Z początkiem 1648 roku Czarniecki przebywał w szeregach, skąd został wzywany przez hetmana Potockiego na naradę wojenną. Wówczas został poinformowany o ucieczce Bohdana Chmielnickiego na sicz oraz o przygotowywanym bunie kozackim. Czarniecki wraz ze swoją chorągwią otrzymał zadanie, aby wraz z dywizją Stefana Potockiego podążył wzdłuż Dniepru w celu stłumienia powstania. W maju wysładowodzący dywizję Czarniecki wziął udział w bitwie u Żółtych Wód. Armia koronna walczyła w trudnych warunkach z przeważającymi siłami wroga i poniosła klęskę. Czarniecki dostał się wówczas do niewoli kozackiej, ale udało mu się zbiec do Kucka.

W 1650 roku Czarniecki ponownie stał się aktywny wojskowo. Przeszedł wówczas do hetmańskiej chorągwi husarskiej Mikołaja Potockiego Pan na Czarny miał od tej chwili porucznikował chorągwie hetmańskiej, ale również pełnił funkcję rotmistrza we własnej chorągwi kozackiej oraz regimencie dragonów. W lipcu 1651 roku Jan Kazimierz nadał Czarnieckiemu chorągiewność sandomierską, co przywróciło nazwago bohatera do grona urzędniczej szlachty ziemskiej. Pod koniec 1652 roku nasz bohater otrzymał urząd obodzieńskiego koronnego oraz dobra po Marku Subeskim. W tym momencie bardziej związał się z królem, zdając sobie sprawę, jak wiele mu zawdzięcza.

Wczesną wiosną 1654 roku Czarniecki wziął udział w wyprawie Stanisława Potockiego na Ukrainę. Jej celem było rozbiście części wojsk kozackich. Zimą 1654 roku przybył hetman brał udział w kampanii ochmielewskiej, odznaczając się w niej znaczną inicjatywą.

Niewątpliwie Czarniecki wziął wówczas na trzęsłą odzież w wojsku, co przypięcowało nadanie mu w maju 1655 roku kasztelanii kijowskiej, dzięki czemu Czarniecki wszedł do sznaru.

Czarniecki zjawiał się w polowie 1655 roku w Warszawie, gdzie zastał panikę w związku z rozpoczynającą się szwedzką inwazją. Od razu też otrzymał zadanie od króla. Prowadził działania zaczepne wobec Szwedów.

Następnie był jednym z dowódców obrony Krakowa, gdzie po jego upadku schronił się na Słupsk.

Kasztelan opowiadał się w tym czasie za podjęciem działań zaczepnych przeciwko Szwedom. Po naradzie wojennej w Opolu Czarniecki otrzymał zapewnienie o chęci walki ze strony króla. To przeczło o jego jego pozostaniu przy boku monarchy.

Już w grudniu zdecydowano o powrocie Jana Kazimierza do Polski. Eskortowaniem dworu zajął się Czarniecki, który w nagrodę za swoją werną postawę otrzymał regimentarstwo oraz stanowisko kawalerii. Nadanie w Lublinie regimentarstwa Czarnieckiemu było wymierzono w hetmanów koronnych, którzy prywatnie jednak walczyli do konfederacji tysiąckiej, co zmieniło sytuację. W związku z tym na naradzie w Łańcuchu król zdecydował o zawarciu porozumienia z oboma wojskami. Magnat z obciążenia króla traktował zrewolucjonizowanego niekiedy wroga, uważając go za „zbrojnika nowego”. Pomimo tego powierzone mu przygotowywanie kampanii zimowej wiosną 1656 roku.

Stefan Czarniecki (obok) Lejczko Łeffera, 1880-1885

Wielki polityk oraz dyplomata, jakie podjął w tym czasie Czarniecki, jest bowiem ogromnie. W pierwszym połowie 1656 roku jego zdania polegały głównie na odwołaniu Czarny, przesłaniu drobnych oddziałów szwedzkich oraz wojskami na postawie szlachty i wojowników centralnych. Prowadził on również działania wzdłuż Wisły.

Okras ten nie był dla przyszłego hetmana udziałem pod względem militarnym.

W lutym 1657 roku nasz bohater otrzymał wiadomość o śmierci hetmana polnego Stanisława Lanckorońskiego. Kasztelan kurlę, iż buława podążył w jego imię. Pomimo popularności, jaką cieszył się u szlachty, oraz przychylności króla, urząd otrzymał jednak Łanckoroński. Dla kasztelana był to wielki cios. Zastąpił go zastępcą i powierzone prowadził marszałka wojskiego.

W związku ze zmieniającą się sytuacją polityczną – wypowiedzeniem wojny Szwecji przez Danię – otrzymał zadanie wywołania do sznaru. Jest to najbardziej znany moment w jego karierze, który dostarczył się również obywateli literatury. W czasie działań w Olsztynie wojsko polskiego woźca przeprowadził się również na stronę Alboi, co w intelektualnym, Szwedzi wspomnieli w hymnie narodowym.

Pan na Czarny brał udział w sprawach wojsk Rzeczypospolitej w latach 1655-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633-2634-2635-2636-2637-2638-2639-2640-2641-2642-2643-2644-2645-2646-2647-2648-2649-2650-2651-2652-2653-2654-2655-2656-2657-2658-2659-2660-2661-2662-2663-2664-2665-2666-2667-2668-2669-2670-2671-2672-2673-2674-2675-2676-2677-2678-2679-2680-2681-2682-2683-2684-2685-2686-2687-2688-2689-2690-2691-2692-2693-2694-2695-2696-2697-2698-2699-2700-2701-2702-2703-2704-2705-2706-2707-2708-2709-2710-2711-2712-2713-2714-2715-2716-2717-2718-2719-2720-2721-2722-2723-2724-2725-2726-2727-2728-2729-2730-2731-2732-2733-2734-2735-2736-2737-2738-2739-2740-2741-2742-2743-2744-2745-2746-2747-2748-2749-2750-2751-2752-2753-2754-2755-2756-2757-2758-2759-2760-2761-2762-2763-2764-2765-2766-2767-2768-2769-2770-2771-2772-2773-2774-2775-2776-2777-2778-2779-2780-2781-2782-2783-2784-2785-2786-2787-2788-2789-2790-2791-2792-2793-2794-2795-2796-2797-2798-2799-2800-2801-2802-2803-2804-2805-2806-2807-2808-2809-2810-2811-2812-2813-2814-2815-2816-2817-2818-2819-2820-2821-2822-2823-2824-2825-2826-2827-2828-2829-2830-2831-2832-2833-2834-2835-2836-2837-2838-2839-2840-2841-2842-2843-2844-2845-2846-2847-2848-2849-2850-2851-2852-2853-2854-2855-2856-2857-2858-2859-2860-2861-2862-2863-2864-2865-2866-2867-2868-2869-2870-2871-2872-2873-2874-2875-2876-2877-2878-2879-2880-2881-2882-2883-2884-2885-2886-2887-2888-2889-2890-2891-2892-2893-2894-2895-2896-2897-2898-2899-2900-2901-2902-2903-2904-2905-2906-2907-2908-2909-2910-2911-2912-2913-2914-2915-2916-2917-2918-2919-2920-2921-2922-2923-2924-2925-2926-2927-2928-2929-2930-2931-2932-2933-2934-2935-2936-2937-2938-2939-2940-2941-2942-2943-2944-2945-2946-2947-2948-2949-2950-2951-2952-2953-2954-2955-2956-2957-2958-2959-2960-2961-2962-2963-2964-2965-2966-2967-2968-2969-2970-2971-2972-2973-2974-2975-2976-2977-2978-2979-2980-2981-2982-2983-2984-2985-2986-2987-2988-2989-2990-2991-2992-2993-2994-2995-2996-2997-2998-2999-3000-3001-3002-3003-3004-3005-3006-3007-3008-3009-3010-3011-3012-3013-3014-3015-3016-3017-3018-3019-3020-3021-3022-3023-3024-3025-3026-3027-3028-3029-3030-3031-3032-3033-3034-3035-3036-3037-3038-3039-3040-3041-3042-3043-3044-3045-3046-3047-3048-3049-3050-3051-3052-3053-3054-3055-3056-3057-3058-3059-3060-3061-3062-3063-3064-3065-3066-3067-3068-3069-3070-3071-3072-3073-3074-3075-3076-3077-3078-3079-3080-3081-3082-3083-3084-3085-3086-3087-3088-3089-3090-3091-3092-3093-3094-3095-3096-3097-3098-3099-3100-3101-3102-3103-3104-3105-3106-3107-3108-3109-3110-3111-3112-3113-3114-3115-3116-3117-3118-3119-3120-3121-3122-3123-3124-3125-3126-3127-3128-3129-3130-3131-3132-3133-3134-3135-3136-3137-3138-3139-3140-3141-3142-3143-3144-3145-3146-3147-3148-3149-3150-3151-3152-3153-3154-3155-3156-3157-3158-3159-3160-3161-3162-3163-3164-3165-3166-3167-3168-3169-3170-3171-3172-3173-3174-3175-3176-3177-3178-3179-3180-3181-3182-3183-3184-3185-3186-3187-3188-3189-3190-3191-3192-3193-3194-3195-3196-3197-3198-3199-3200-3201-3202-3203-3204-3205-3206-3207-3208-3209-3210-3211-3212-3213-3214-3215-3216-3217-3218-3219-3220-3221-3222-3223-3224-3225-3226-3227-3228-3229-3230-3231-3232-3233-3234-3235-3236-3237-3238-3239-3240-3241-3242-3243-3244-3245-3246-3247-3248-3249-3250-3251-3252-3253-3254-3255-3256-3257-3258-3259-3260-3261-3262-3263-3264-3265-3266-3267-3268-3269-3270-3271-3272-3273-3274-3275-3276-3277-3278-3279-3280-3281-3282-3283-3284-3285-3286-3287-3288-3289-3290-3291-3292-3293-3294-3295-3296-3297-3298-3299-3300-3301-3302-3303-3304-3305-3306-3307-3308-3309-3310-3311-3312-3313-3314-3315-3316-3317-3318-3319-3320-3321-3322-3323-3324-3325-3326-3327-3328-3329-3330-3331-3332-3333-3334-3335-3336-3337-3338-3339-3340-3341-3342-3343-3344-3345-3346-3347-3348-3349-3350-3351-3352-3353-3354-3355-3356-3357-3358-3359-3360-3361-3362-3363-3364-3365-3366-3367-3368-3369-3370-3371-3372-3373-3374-3375-3376-3377-3378-3379-3380-3381-3382-3383-3384-3385-3386-3387-3388-3389-3390-3391-3392-3393-3394-3395-3396-3397-3398-3399-3400-3401-3402-3403-3404-3405-3406-3407-3408-3409-3410-3411-3412-3413-3414-3415-3416-3417-3418-3419-3420-3421-3422-3423-3424-3425-3426-3427-3428-3429-3430-3431-3432-3433-3434-3435-3436-3437-3438-3439-3440-3441-3442-3443-3444-3445-3446-3447-3448-3449-3450-3451-3452-3453-3454-3455-3456-3457-3458-3459-3460-3461-3462-3463-3464-3465-3466-3467-3468-3469-3470-3471-3472-3473-3474-3475-3476-3477-3478-3479-3480-3481-3482-3483-3484-3485-3486-3487-3488-3489-3490-3491-3492-3493-3494-3495-3496-3497-3498-3499-3500-3501-3502-3503-3504-3505-3506-3507-3508-3509-3510-3511-3512-3513-3514-3515-3516-3517-3518-3519-3520-3521-3522-3523-3524-3525-3526-3527-3528-3529-3530-3531-3532-3533-3534-3535-3536-3537-3538-3539-3540-3541-3542-3543-3544-3545-3546-3547-3548-3549-3550-3551-3552-3553-3554-3555-3556-3557-3558-3559-3560-3561-3562-3563-3564-3565-3566-3567-3568-3569-3570-3571-3572-3573-3574-3575-3576-3577-3578-3579-3580-3581-3582-3583-3584-3585-3586-3587-3588-3589-3590-3591-3592-3593-3594-3595-3596-3597-3598-3599-3600-3601-3602-3603-3604-3605-3606-3607-3608-3609-3610-3611-3612-3613-3614-3615-3616-3617-3618-3619-3620-3621-3622-3623-3624-3625-3626-3627-3628-3629-3630-3631-3632-3633-3634-3635-3636-3637-3638-3639-3640-3641-3642-3643-3644-3645-364

STEFAN

CZARNIECKI

Stefan Czarniecki urodził się około roku 1599 w Czarnej koło Włoszczowy. Jego rodzicami byli Krzysztof Czarniecki oraz Katarzyna Rzeszowska. Jego rodzina pochodziła ze średniozamożnej szlachty herbu Łódzia. Ponieważ Stefan miał aż 9 braci, nie było możliwości zapewnienia wszystkim majątku oraz kariery. Z tego powodu 4 synów – w tym również Stefan, trafiło do zawodowej służby wojskowej. Stefan Czarniecki był żonaty z Zofią Kobierzycką. Zmarł 16 lutego 1665 roku w Sokolówce koło Złoczowa.

Pochowany został w rodzinnej wsi Czarna.

Stefan Czarniecki to polski dowódca wojskowy, obózny koronny, kasztelan kijowski, starosta kowelski, regimentarz, wojewoda ruski i kijowski, hetman polny koronny.

Główne zasługi Stefana Czarnieckiego:

I. Udział w powstaniu Chmielnickiego

W czasie powstania 1648 – 1655 z Chmielnickim zdobył sławę i uznanie. W 1648 w czasie walki pod Żółtymi Wodami pełnił funkcję polnego stryżownika i został wzięty do niewoli tatarskiej z której uciekł.

II. Dowódca wojsk polskich w czasie wojny polsko – rosyjskiej

W czasie wojny polsko – rosyjskiej ukazuje się nie tylko jako wybitny i utalentowany dowódca ale również jako wybitny polityk. Potrafił z wroga (Chana Krymskiego) zrobić sojusznika i razem odnieść zwycięstwo. Dzięki temu Polska i Chan Krymski odzyskali utracone ziemie.

III. Dowódca wojsk polskich w czasie Potopu Szwedzkiego

W czasie Potopu Szwedzkiego 1655 – 1660 jako jeden z nielicznych dowódców zostaje wierny królowi i prowadzi wojnę podjazdową ze Szwedami. 18 sierpnia 1655 roku król Jan Kazimierz próbuje powstrzymać Szwedów pod Piłkciem. Poniósł on klęskę i ucieka na Śląsk, natomiast Czarniecki broni Krakowa z wojskiem liczącym 4,5 tysiąca żołnierzy. Wszystkie jego próby i manewry stają się słomianic. Król, z braku posiłków prowadzi w końcu do kapitulacji. Ostentacyjnie podaje Kraków na warunkach honorowych a król Szwedzki Karol X Gustaw wydaje ucztę na jego cześć i za jego zdolności dowódcze.

Tekst polskiego hymnu narodowego wspomina nazwisko Stefana Czarnieckiego:

Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.

Marsz, marsz, Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.

Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte
Jak zwyciężać mamy.

Marsz, marsz, Dąbrowski,
Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.

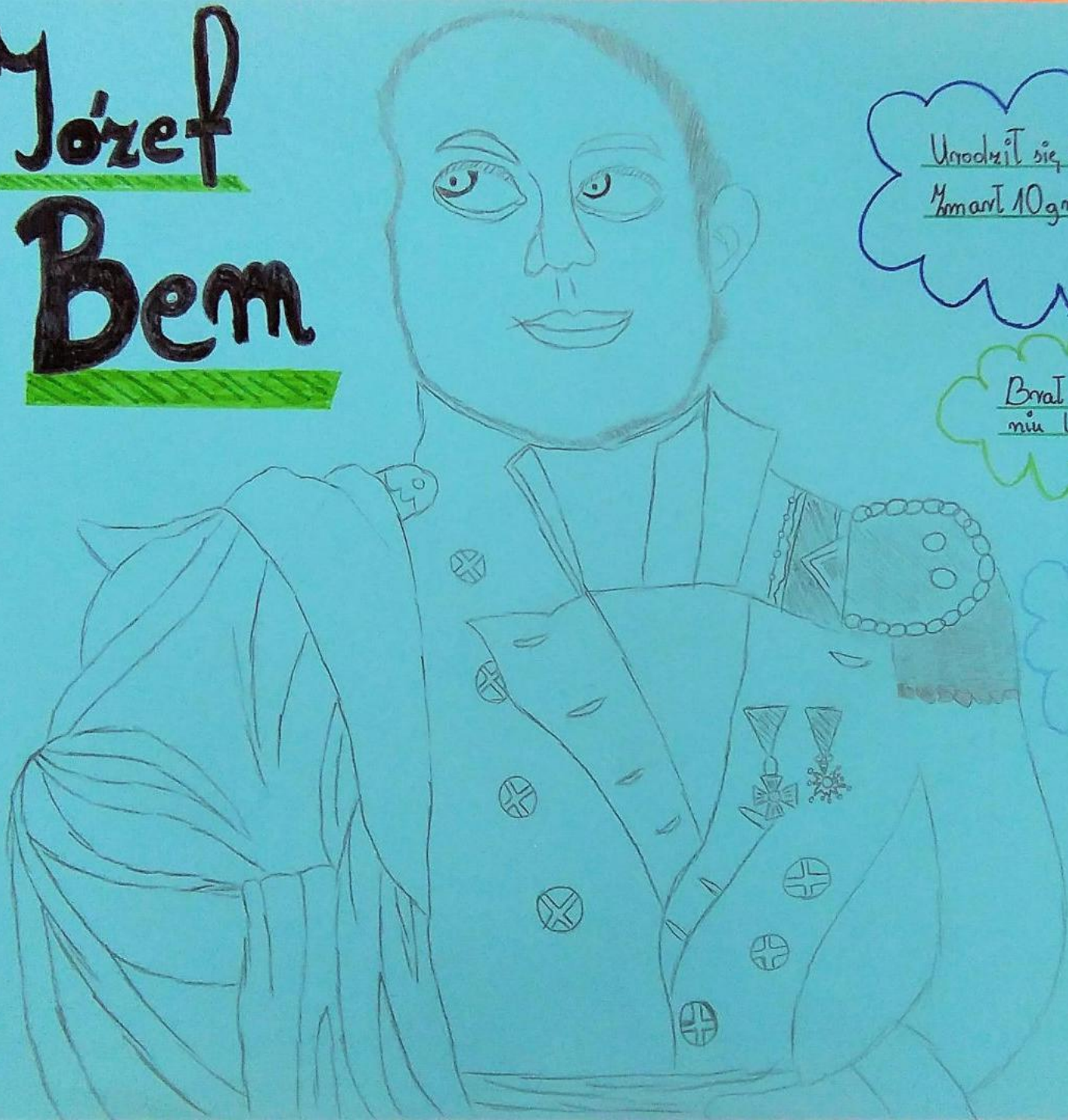
Marsz, marsz, Dąbrowski.

Już tam ojciec do swej Basi
Mówił zapłakany –
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.

Marsz, marsz, Dąbrowski.

Józef Bem

Urodził się 24 marca 1794 r.

Zmarł 10 grudnia 1850 r.

Brał udział w powsta-
niu listopadowym jako
 dowódca armii.

Generał strateg,
 pisarz, inżynier
 wojenny i działacz
 polityczny.

JAN JÓZEF

BARANOWSKI

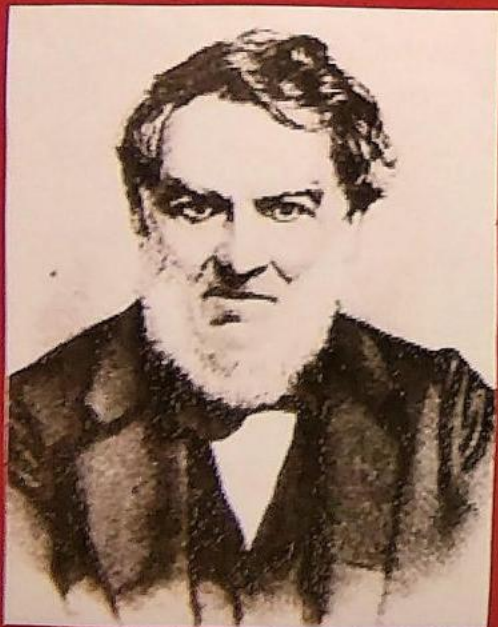
1805-1888

- *Urządzenie do kopiowania listów*

- *Semafor*

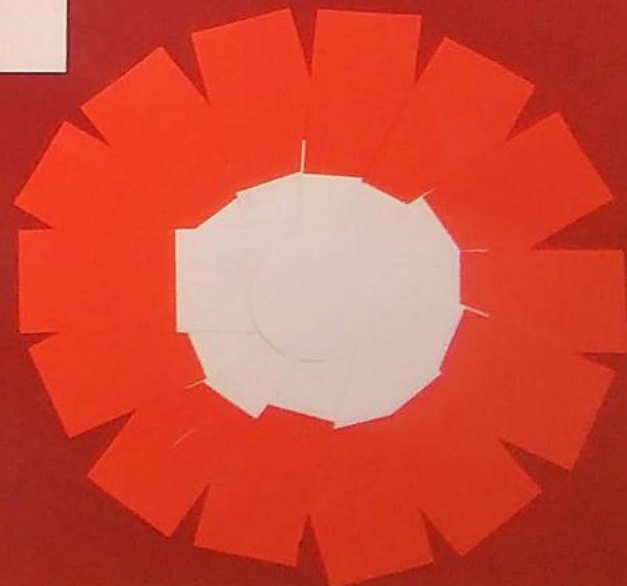
NAJWYBITNIEJSZY
WYNAŁAZCA Z GRONA
WIELKIEJ EMIGRACJI
*Swoje wynalazki opatentował
w większości
w Paryżu*

- *Gazomierz*

- *Ręczny kasownik biletów*

- *Maszyna księgowa do kontroli rachunków*

Piotr Ściegienny

1801 r. - 1890 r.

Piotr Wojciech Ściegienny był księdzem katolickim, polskim działaczem niepodległościowym i socjalistycznym i przywódcą ludowym. Urodził się on 31 stycznia w 1801 roku w Bilezy. Zmarł 6 listopada 1890 roku w Lublinie. Tam też na cmentarzu przy ulicy Lipowej znajduje się jego grób.

Piotr nie był jedynakiem. Miał siostrę Mariannę i dwóch braci Dominika i Karola. Jego mama miała na imię Franciszka, a ojciec Wojciech. Piotr Ściegienny uczył się w szkole parafialnej w Brzezinach i w szkole wojewódzkiej w Kielcach. W 1827 r. wstąpił do zakonu pijarów i w 1832 r. otrzymał święcenia kapłańskie.

ks. Piotr Ściegienny

Ksiądz katolicki,
polski działacz
niepodległościowy i
socjalistyczny,
przywódca ludowy
Pochodził ze średnio
zamożnej rodziny
chłopskiej, zwanej
wówczas włościańską

WISŁAWA SZYMBORSKA

Życie:

Wisława Szymborska urodziła się 2 lipca 1923 roku w Kórniku.
Od 1931 r. mieszkała w Krakowie, gdzie studiowała filologię polską
i socjologię. W latach 1953-1981 pracowała w redakcji „Życia Literackiego”.
Zmarła 1 lutego 2012 r. w Krakowie.

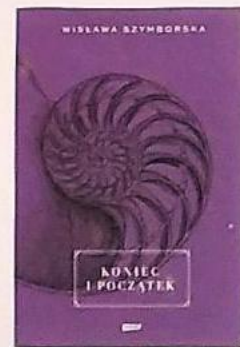
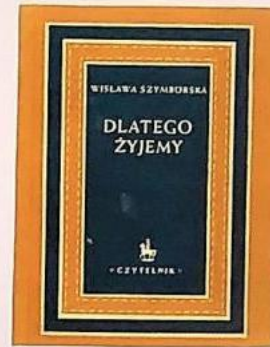
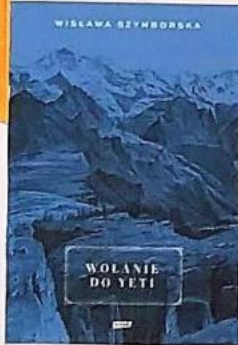
Twórczość:

Poetka opublikowała około 350 wierszy, które zostały wydane
w 13 tomikach: „Dlatego żyjemy”, „Wolanie do Yeti”, „Pytania zadawane
sobie”, „Sól”, „Wszelki wypadek”, „Sto pociech”, „Ludzie na moście”,

„Koniec i początek”, „Wielka Liaba”, „Dunkropel”, „Chwila”, „Tutaj”,

„Wystarczy”. Jej utwory zostały przetłumaczone na ponad
40 języków.

Dnia 10 grudnia 1996 roku Wisława Szymborska otrzymała
Literacką Nagrodę Nobla „za poezję, która z ironiczną
precyzją, pozwala historycznemu i biologicznemu kontekstowi
ukazać się we fragmentach ludzkiej rzeczywistości”.

„Kot w pustym mieszkaniu”

Umrzeć - tego się nie robi kotu.
Bo co ma począć kot
w pustym mieszkaniu.
Wdrapywać się na ściany.
Ocierać między meblami.
Nic niby tu nie zmienione,
a jednak pozamieniane.
Niby nie przesunięte,
a jednak porzuszane.
I wieczorami lampa już nie świeci.

„Nic dwa razy”

Nic dwa razy się nie zdarza
i nie zdarzy. Z tej przyczyny
zrodziliśmy się bez wprawy
i pomrzemy bez rutyny.

Choćbyśmy uczniami byli
najtępszymi w szkole świata,
nie będziemy repetować
żadnej zimy ani lata.

Żaden dzień się nie powtórzy,
nie ma dwóch podobnych nocy,
dwóch tych samych pocałunków,
dwóch jednakich spojrzeń w oczy.

JAN SZCZEPANIŁ

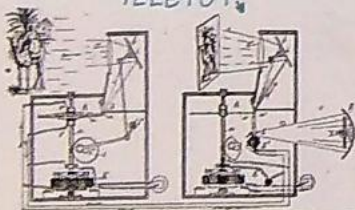
1872 - 1926

FOTOMETR

Przyrząd pomiarowy do pomiaru natężenia oświetlenia. Stosowany w technikach oświetleniowych i fotografii. Dziś umieszczony w ognisku teleskopu.

TELEFOT

Zaprezentowane w 1900 roku na wystawie światowej w Paryżu urządzenie do przenoszenia obrazu na odległość.

KANIZELKA KWŁODOPORNA

Zaprojektowana w 1901 roku z jednobarwnej tkaniny z cienkimi blachami stalowymi. Wynalazek ten obronił przed śmiercią króla hiszpańskiego Alfonsa XIII.

TELEKROSKOP

Protoplasta telewizji.
Urządzenie do przesyłania na odległość ruchomego obrazu kolorowego wraz z dźwiękiem.

SYSTEM BARWNEGO FILMU

W 1899 roku opracował system małoobrazkowej barwnej kliszy filmowej. System kolorowej fotografii i światłoczuły papier barwny wykorzystywały później firmy -Kodak i Agfa.

SYSTEM BARWNEGO TKACTWA

W 1896 roku wymyślił elektroniczną metodę fotograficznego kopiowania wzorów podczas produkcji tkanin. System stosowany przez austriacki i niemiecki przemysł włókienny.

LEOPOLD STAFF

Urodzony 14. 11. 1878 r., Zmarł w Skarżysku - Kamiennym 31.05.1951.
Poeta, tłumacz. Jeden z najwybitniejszych twórców XX w.

Autor wierszy takich jak "Sny o potęgach", "Dzień Duszy", "Głosie"
"Błogosławieństwo" itd. 2 maja 1923 r. został odznaczony Krzyżem

Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, a w 1933 - Krzyżem Komandorskim

Orderu Odrodzenia Polski. Był dwukrotnym laureatem państwowej
nagrody literackiej, w latach 1927 i 1951.

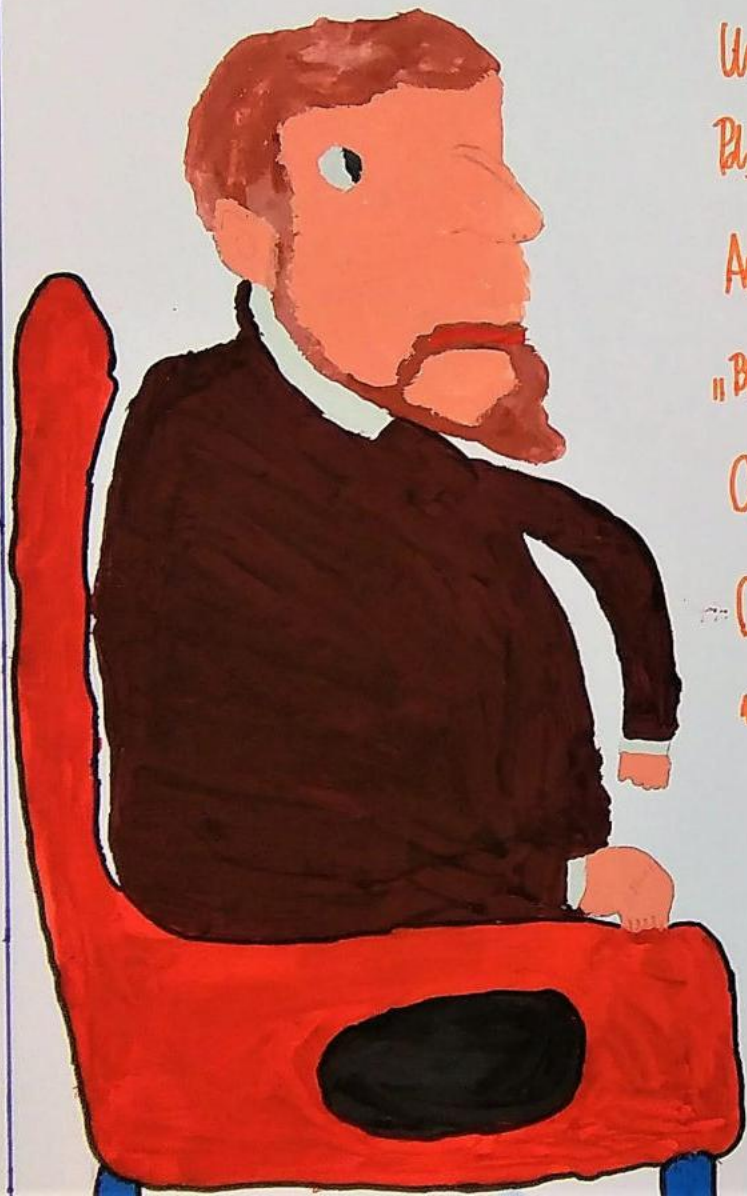
"Wysokie drzewo"

O, ci jest piękniejsza niż wysokie drzewo,
Odkąd dla Huzi wstąpiła podziwnej igłarki,

Ciasno mi, Panie na kolumnie

Wielko, jak Chrystus rozmawia,

Nieważna w miłość ma się wtykać.

Władysław Sikorski urodził się w niezamożnej rodzinie drobnomieszczańskiej 20 maja 1881 roku w Tuszowie Narodowym pod Mielcem w zaborze austro-węgierskim.

W latach 1893 - 1897 uczył się w gimnazjum w Rzeszowie. Maturę zdał w 1902 roku.

Po odbyciu jednorocznej służby wojskowej otrzymał stopień podporucznika rezerwy.

Od 1908 roku wraz z Kazimierzem Sosnkowskim współorganizował Związek Walki Czynnej.

W 1912 roku Władysława Sikorskiego uważano za bliskiego współpracownika Józefa Piłsudskiego w sprawach wojskowych.

Po wybuchu I wojny światowej Władysław Sikorski, w sierpniu 1914 roku został mianowany przez Józefa Piłsudskiego komisarzem pełnomocnym nieludźnego faktycznie Rządu Narodowego na Galicję.

Początkowo w okresie I wojny dobrze układała mu się współpraca z Józefem Piłsudskim - dowódcą 1 pułku Legionów, z biegiem czasu narastał między nimi konflikt. Jego przyczyną były odmienne poglądy na werbunek żołnierzy do Legionów oraz rolę Austro-Węgier w kwestii polskiej. Na wzajemnych stosunkach zażyła również bez wątpienia rywalizacja obu polityków o wpływy w polskim ruchu niepodległościowym.

Już po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku brał udział w walkach z Ukraińcami na terenie Galicji - bronił m.in. Przemyśla.

W czasie wojny polsko - bolszewickiej wykazał się wysokim kunsztem dowódczym, walcząc na Ukrainie.

W 1920 roku otrzymał swój pierwszy stopień generalski.

W 1922 roku w dramatycznym dla młodego państwa momencie, związanym z zabójstwem prezydenta Gabriela Narutowicza, powierzono mu funkcję premiera rządu, którą sprawował przez pół roku.

Maj 1926 roku przyniósł dla Polski poważne zmiany polityczne. Marszałek Piłsudski wraz ze swoimi zaufanymi współpracownikami przeprowadził zamach wojskowy i doprowadził do usunięcia legalnie działającego rządu. General Sikorski, który sprawował wtedy dowództwo Okręgu Korpusu we Lwowie był przeciwny przejęciu władzy przez Józefa Piłsudskiego i wysłał na pomoc stronie rządowej mały oddział wojska. Zrozumiałe jest więc to, że po zakończeniu przewrotu sam Piłsudski i jego zwolennicy stopniowo odsuwali generała Władysława Sikorskiego w cień życia politycznego. Pozostawał on w służbie czynnej ale nie otrzymał żadnego przydziału do jednostki wojskowej do końca września 1939 roku.

Władysław Sikorski uważany był powszechnie za jednego z największych europejskich teoretyków wojskowości, którego poglądy w pełni potwierdziła przyszła wojna. To właśnie na czas II wojny światowej, która rozpoczęła się od ataku niemieckiego na Polskę 1 września 1939 roku, przypada okres największej kariery politycznej Władysława Sikorskiego.

30 września 1939 roku powierzono mu urząd premiera polskiego rządu na uchodźstwie, a następnie stanowisko naczelnego wodza Polskich Sił Zbrojnych i ministra spraw wojskowych.

W dniu 22 czerwca 1941 roku wojska niemieckie uderzyły na Związek Radziecki. Atak ten spowodował natychmiastową zmianę sytuacji politycznej w Europie i wymusił reakcję rządu kierowanego przez Władysława Sikorskiego.

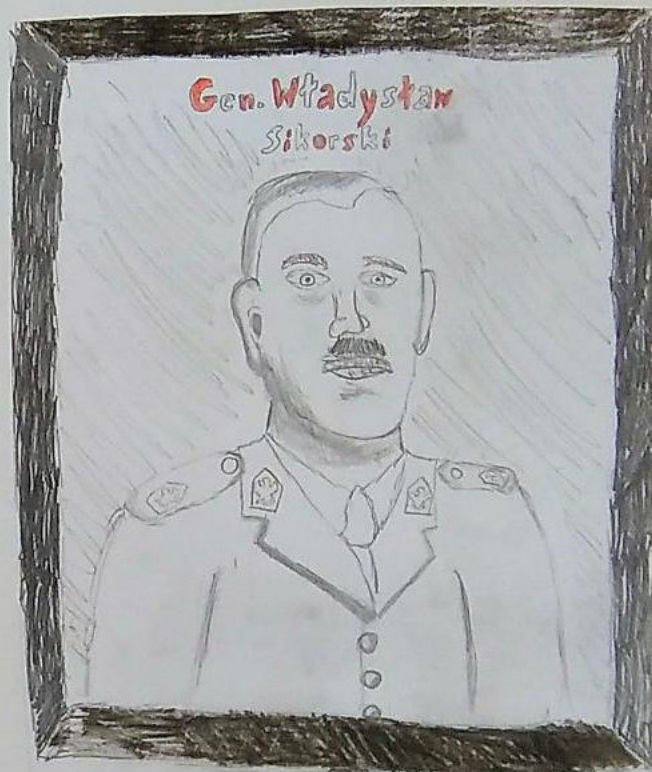
W dniu 30 lipca 1941 roku premier polski nawiązał stosunki dyplomatyczne z rządem Związku Radzieckiego, którego armia w dniu 17 września 1939 roku zaatakowała Polskę ze wschodu.

Już od 1942 roku stosunki polsko - radzieckie zaczęły się pogarszać. Związane to było z wyprowadzeniem, uformowanej w ZSRR przez generała Andersa, armii polskiej na Bliski Wschód. Rosjanie dodatkowo wysuwali roszczenia terytorialne wobec polskich kresów wschodnich. W dniu 16 i 1943 roku Moskwa uznała wszystkich mieszkańców polskich kresów za swoich obywateli, bez względu na ich wcześniejszą przynależność państwową. Spowodowało to narastający kryzys we wzajemnych polsko - radzieckich stosunkach i rosnące wzburzenie wśród wojskowych. Oficerowie i żołnierze związani z wojskiem polskim przebywającym na Bliskim Wschodzie zarzucali premierowi Sikorskiemu i rządowi brak zdecydowanych reakcji na żądania radzieckie.

Zachodni sojusznicy Polski (szczególnie Wielka Brytania) dążyli do załagodzenia sporu polsko - radzieckiego, domagając się m.in. rekonstrukcji rządu premiera Sikorskiego i usunięcia z niego osób zbyt krytycznie wyrażających się o ZSRR.

W maju 1943 roku rozpoczęła się podróż inspekcyjna naczelnego wodza generała Władysława Sikorskiego na Bliski Wschód. Jej celem było przede wszystkim wytłumaczenie polityki rządu i uspokojenie wrzenia w korpusie oficerskim, związanego z brakiem zdecydowanego przeciwdziałania polityce ZSRR na forum międzynarodowym. Dokonana inspekcja w ocenie generała i jego otoczenia przyniosła pozytywne rezultaty i załagodziła konflikty wśród kadry oficerskiej.

W drodze powrotnej premier i naczelnny wódz generał Władysław Sikorski w dniu 3 lipca 1943 roku wyładował na lotnisku w Gibraltarze, skąd miał udać się do Wielkiej Brytanii. 4 lipca 1943 roku samolot B-24 Liberator, którym leciał generał uległ katastrofie. Zginęli wszyscy podróżujący nim i aszerowie i część załogi. Jedyńa osobą, która ocalała był pilot. Okoliczności katastrofy budzą wątpliwości do dzisiaj i dają powód do wysuwania różnych hipotez dotyczących śmierci generała.

1881 - 1943

STEFAN STARZYŃSKI „LEW”

URODZIŁ SIĘ 19.08.1893r.
W WARSZAWIE, A ZMARŁ
POMIĘDZY 21.12.1939r. A
23.12.1939r. W OKOLICACH
WARSZAWY.

RODZICE TO ALFONS KAROL
I JADWIGA Z DOMU LIPSKICH

DZIECIŃSTWO SPĘDZIŁ W
ŁOWICZU

BRĄŁ UDZIAŁ W DZIAŁALNOŚCI
ZWIĄZKU MŁODZIEŻY POSTĘPOWO-
MIEPODLEGŁOŚCIOWEJ

ARESztOWANY W WIEKU 17 LAT
SADZONY I SKAZANY. SIEDZIAŁ W
ARESztE CYTADELI WARSZAWSKIEJ

POLITYK, EKONOMISTA,
PUBLICYSTA, ŻOŁNIERZ WP

PREZYDENT WARSZAWY (1934-1939),
PRZEWODNICZĄCY KOMITETU
OBYWATELSKIEGO W WARSZAWIE 1939r.

22.10.1914r. WSTĄPIŁ DO
LEGIONÓW POLSKICH

15.07.1915r. ZOSTAŁ MIANOWANY
SIERZANTEM I WYZNACZONY
REFERENTEM DEPARTAMENTU
WOJSKOWEGO MKN W PIOTRKOWIE

15.07.1915 ZOSTAŁ ZWOLNIONY
Z FUNKCJI OFICERA WERBUNKOWEGO
I ZAMELDOWAŁ SIĘ W SPŁĘKU
PIECHOTY LEGIONÓW

08.09.1915r. MIANOWANY DO STOPNIA
CHORĄGEGO. WYZNACZONY OFICEREM I
KOMISARZEM WERBUNKOWYM

01.11.1918r. WCIĘLONY DO 1 KOMPANI
OFICERSKIEJ WOJSKA POLSKIEGO
W DEBLINIE

★ pięciobój

★ skok w dal

★ biegi sprinterskie

Irena Szewińska

1946 - 2018

jedna z najwybitniejszych lekkoatletek w historii

należała do najbardziej utytułowanych polskich sportowców

1974 r. wybrana na najlepszą sportswomenkę na świecie

- siedmiokrotna medalistka igrzysk olimpijskich (3 medale złote, 2 srebrne i 2 brązowe)

- dziesięciokrotna medalistka mistrzostw Europy (10 medali na otwartym stadionie i 3 w hali)

MAJOR HENRYK SUCHARSKI

1898_R

Urodził się 12 listopada 1898 roku w Gręboszowie w rodzinie wiejskiego szewca, Stanisława Sucharskiego i Agnieszki Bojko.

W 1904 r. rozpoczął naukę w szkole w Gręboszowie. Edukację na szczeblu podstawowym zakończył w pobliskim Otfinowie nad Dunajcem. W 1909 r. przeniósł się do Tarnowa, gdzie uczęszczał do II Cesarsko-Królewskiego Gimnazjum w Tarnowie.

W 1917 r. został wcielony do wojska austro-węgierskiego. Służył w batalionie zapasowym 32. Pułku Strzelców w Bochni. Następnie oddelegowano go do szkoły oficerskiej dla oficerów rezerwy w Opawie. Po zdaniu tzw. matury wojennej wysłano go na front włoski, gdzie walczył w szeregach 32. Pułku Strzelców.

Po odzyskaniu przez Rzeczpospolitą niepodległości Sucharski powrócił do kraju. W 1919 r. wstąpił do 16. Pułku Piechoty Wojska Polskiego stacjonującego w Tarnowie. Walczył na froncie litewsko-białoruskim w wojnie polsko-bolszewickiej, gdzie dowodził kompanią w batalionie szturmowym 6. Dywizji Piechoty. Za zasługi w boju został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego Virtuti Militari i Krzyżem Walecznych.

1946_R

1 września 1939 r. o godz. 4:45 Niemcy zaatakowali polską placówkę na Westerplatte. Załoga WST wraz cywilnymi pracownikami liczyła 207 osób. Mimo przeważających sił wroga Składnica broniła się do 7 września, kiedy ogłoszono kapitulację.

Doceniając bohaterstwo polskiej obrony Niemcy zezwolił władcom do niewoli oficerom na zatrzymanie szabli. Sucharski trafił następnie do gdańskiego Hotelu Centralnego, gdzie go przesłuchiowano. Później był więziony w obozach Stalaczk, Reisenburg, w Oflagu IV A Hohenstein, Oflagu II B Amersfoort i Oflagu II D Gross-Born.

Po wyzwoleniu ostatniego z obozów przez oddziały brytyjskie w 1945 r. Sucharski wszedł w skład II Korpusu Polskiego we Włoszech, a w następnym roku został dowódcą 5. Batalionu Strzelców Karpackich. Uczestniczył wówczas również w kursie dowódców oddziałów w Polskiej Szkole Taktycznej.

W sierpniu Henryk Sucharski trafił do brytyjskiego szpitala wojskowego w Neapoli, gdzie 30 sierpnia 1946 roku zmarł w wyniku zapalenia otrzewnej. Jego pogrzeb odbył się 1 września na Polakim Cmentarzu Wojskowym w Casamassima we Włoszech. W 1971 roku ekshumowano szczątki Sucharskiego i przeniesiono do kraju, gdzie 1 września urna z jego prochami została uroczysto pochowana na Westerplatte.

W 1921 r. Sucharski wstąpił do służby zawodowej, gdzie ukończył liczne kursy doszkalające i dosłużył się stopnia majora. Od 1925 r. służył w Oficerskiej Szkole Piechoty w Ostrowi Mazowieckiej. W 1937 r. został dowódcą w Szkole Oficerskiej w Brzesku nad Bugiem.

W 1939 r. otrzymał przeniesienie na funkcję komendanta Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte. Sucharski cieszył się wówczas dobrą opinią u przełożonych, która – pisał Andrzej Drzyński – „poświadczała jego umiejętności wojskowe i walory charakteru, co pozwalało widzieć go na placówce, której dowódca wmiem odznaczać się dużą samodzielnością” (A. Drzyński, „Major Henryk Sucharski”).

Biografia i życiorys Ireny Szewińskiej

Była jednym najbardziej utytułowanych polskich sportowców, najwybitniejszą lekkoatletką w historii: stawała na podium najczęściej, bo na czterech kolejnych odbywających się igrzyskach olimpijskich, zostając siedmiokrotną medalistką igrzysk olimpijskich (zdobyła w efekcie swych startów aż 3 medale złote, 2 srebrne i 2 brązowe). Była przy tym Szewińska dziesięciokrotną medalistką mistrzostw Europy (zdobyła wówczas 10 medali na otwartym stadionie i 3 w hali). Była przy tym wielokrotną reprezentantką Polski w meczach międzypaństwowych i Pucharu Europy.

Irena Kirszenstein-Szewińska przyszła na świat w Leningradzie 24 maja 1946 roku. Zmarła w Warszawie 29 czerwca 2018 roku. Była polską lekkoatletką, która specjalizowała się w skoku w dal i biegach sprinterskich. Została odznaczona Orderem Orła Białego.

Szewińska - wówczas jeszcze pod panieńskim nazwiskiem Kirszenstein - zaraziła się pasją do lekkiej atletyki jako 14-latką. Podczas lekcji wychowania fizycznego przebiegła 60 m tak szybko, że nauczycielka sądziła, iż popsuł jej się stoper. Następnie wygrała zawody międzyszkolne na Agrykoli.

Na przestrzeni lat 1965-1979 Irena Szewińska zdobyła 24 medale startując na mistrzostwach Polski, a to w biegu na dystansie 100 metrów, 200 metrów, 400 metrów, jak również w sztafecie 4 razy po 100 metrów, ale i w skoku w dal.

Rozpisany przez „Przegląd Sportowy” plebiscyt przyznał jej czterokrotnie tytuł najlepszego sportowca Polski, zajmując aż czterokrotnie miejsce drugie.

W kolejnych latach mało kto potrafił pokonać Szewińską (ślub z lekkoatletą Januszem Szewińskim wzięła w 1967 r.). Polska biegaczka zdobywała kolejne medale olimpijskie - złoto (bieg na 200 m) i brąz (bieg na 100 m) w Meksyku 1968, brąz w Monachium 1972 (bieg na 200 m) oraz złoto w Montrealu (1976). Łącznie aż siedem krążków z najważniejszej imprezy sportowej na świecie.

Ostatnie złoto igrzysk zdobyła na dystansie 400 m. W imponującym stylu. Najwięcej radości przyniosły mi pierwsze medale w igrzyskach w Tokio oraz ten ostatni, złoty w Montrealu na 400 m, kiedy ustanowiłam rekord świata 49,28 - przynależny po latach legenda sportu na łamach „Przeglądu Sportowego”. Wynik ten, po prawie 42 latach, nadal jest rekordem Polski.

Oprócz siedmiu medali olimpijskich Irena Szewińska wywalczyła dziesięć medali mistrzostw Europy (w tym pięć złotych) i aż 24 złote medale mistrzostw Polski. Do tego dziesięciokrotnie bila rekordy świata.

Po zakończeniu kariery zaczęła działać m.in. w Polskim Związku Lekkiej Atletyki, Międzynarodowym Stowarzyszeniu Federacji Lekkoatletycznych (IAAF) oraz Międzynarodowym Komitecie Olimpijskim (MKOl). Była prezesem PZLA w latach 1997-2009.

W maju 2016 r. odebrała z rąk prezydenta Andrzeja Dudy Order Orła Białego, najwyższe polskie odznaczenie.

9 czerwca była na dwudziestym Pikniku Olimpijskim. Cieszyła się z możliwości spotkania z innymi medalistami olimpijskimi i z kibicami, których przyszło łącznie ok. 25 tysięcy. Podkreślała, jak wielką wartość niesie ze sobą sport, nazwała go „fantastycznym wynalazkiem”.

Niestety dziś Ireny Szewińskiej nie ma już z nami. Informację o śmierci wybitnej lekkoatletki przekazał jej mąż Janusz. Szewińska zmarła w piątkowy wieczór w szpitalu przy ul. Szaserów, po kilkuletniej walce z chorobą nowotworową. Miała 72 lata.

Zmarła w Warszawie 29 czerwca 2018 roku.

Irena Szewińska

Cytaty Ireny Szewińskiej

„Prawdę mówiąc, to po zakończeniu sportowej kariery nie miałam w ogóle pojęcia o tym, że pozostanę w sporcie. Właściwie to za bardzo nawet nie wiedziałam, co chciałam robić. Wówczas pojawiła się propozycja zostania członkiem kierownictwa Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. Po dwóch miesiącach były również wybory do władz Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W grudniu 1980 roku zostałam sportowym działaczem. I tak krok po kroku wciągnęłam się w tę pracę, która daje mi dużo satysfakcji.”

„Nie dostałam żadnego samochodu, a jedynie talon na niego. Auto musiałam kupić na raty. I kupiłam. Z tym tylko, że wszystkie pozostałe nagrody starczyły mi jedynie na pierwszą samochodową ratę. Dziś zawodnicy tej najwyższej klasy mają znacznie lepiej. Mogą na sporcie dorobić się całkiem sporych pieniędzy.”

Ciekawostki o Irenie Szewińskiej

- Irena Szewińska urodziła się w rosyjskim Leningradzie.
- Jej matka kupiła telewizor, po to tylko, by oglądać występy olimpijskie córki.
- Irena Szewińska nigdy w życiu nie przebiegła na treningach podtytułowanych dystansem olimpijskim więcej niż 400 metrów, to w związku ze specjalnym treningiem interwałowym oraz „dwuminutowkom”, które zalecał i uskuteczniał jej trener.
- Aż trzykrotnie lewa noga Szewińska lądowała w gipsie.
- 29 września 2007 Irena Szewińska została uhonorowana doktoratem honoris causa Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku
- Dziesięć powtórzeń zamiast pięciu - Po treningach pływackich na Polonii chodziliśmy odpocząć na stadionie i wtedy po raz pierwszy zobaczyłem czternastoletnią, trzy lata starszą ode mnie Irkę Szewińską. Długonoga, szczuplutka, obcięża na chłopaka. Strasznie zawzięta. Jak trzeba było coś powtórzyć pięć razy, to ona to robiła dziesięć razy - mówił Szaranowicz.

INFORMACJE Jan III Ciekawostki

Jan

III

Sobieski

Orzeł z czasów Jana III Sobieskiego

JAN III SOBIESKI urodził się 17 VIII 1629 w Olesku koło Lwowa. Był synem Jakuba, kasztelana krakowskiego i Zofii Teofili z Daniłowiczów, wnuczki hetmana S. Żółkiewskiego.

W 1643–46 studiował w Akademii Krakowskiej, następnie uzupełniał wykształcenie podczas pobytu w zachodniej Europie. Od 1648 w kraju; od 1649 uczestniczył w walkach z Kozakami, walczył w kampanii zborowskiej, odznaczył się pod Beresteczkiem 1651, gdzie został ciężko ranny; 1653 brał udział w wyprawie pod Żwaniec. W 1654 uczestniczył w poselstwie do Konstantynopola.

Potop szwedzki, wojny z Tatarami i Turcją

W czasie najazdu szwedzkiego X 1655 przeszedł wraz z dywizją A. Konięcpolskiego na stronę Karola X Gustawa, ale III 1656 porzucił służbę szwedzką, mianowany chorążym wielkim koronnym. W bitwie pod Warszawą (VII 1656) dowodził własnym pułkiem i posiłkami tatarskimi. Pod komendą J.S. Lubomirskiego walczył przeciwko Siedmiogrodzianom (1657), Szwedom (1658–59), Rosjanom i Kozakom (1660 pod Słobodyszczami i Cudnowem). W 1661 związał się z dworem królewskim, zmierzającym do reform ustrojowych i przeprowadzenia elekcji księcia francuskiego na tron polski za życia króla. Do przyjęcia przez niego takiej orientacji politycznej w dużej mierze przyczyniło się uczucie do Marii Kazimiery (Marysieńki), którą zaślubił 1665 po śmierci jej męża J. Zamoyskiego. Za swe usługi wobec Francji od 1661 pobierał pensję od króla Ludwika XIV. Od 1665 był marszałkiem wielkim koronnym, od 1666 — także hetmanem polnym. W 1667 mimo skromnych sił zwyciężył wojska turecko-kozackie pod Podhajcami, co przysporzyło mu wielkiej popularności wśród szlachty; od 1668 **hetman wielki koronny**.

Król Polski, odsiecz Wiednia

Wkrótce po elekcji (1674) i zaprzysiężeniu pacta conventa wyruszył na nową kampanię wojenną, aby odeprzeć kolejne najazdy turecko-tatarskie 1674 i 1675 (zwycięstwo nad Tatarami pod Lesienicami i skuteczna obrona Lwowa). Po koronacji 1676 **walczył z Turkami pod Żurawnem**. Dążąc do realizacji swych dalekosiężnych planów politycznych, **zawarł z Turcją rozejm (1676)**, łagodzący nieco warunki traktatu buczackiego, dostrzegając bowiem już wówczas w Brandenburgii i Rosji większe zagrożenie dla Polski niż niebezpieczeństwo tureckie. Dlatego od 1675 zmierzał do całkowitej reorientacji polityki zagranicznej Rzeczypospolitej przez zawarcie **trwałego pokoju z Turcją i wspólnego wystąpienia w sojuszu z Francją (Jaworowski traktat) i Szwecją (gadoński 1677)** przeciw Brandenburgii w celu odzyskania Prus Książęcych (**tw. polityka bałtycka Sobieskiego**). Plany królewskie załamały się wskutek niedojścia do skutku, mimo pośrednictwa francuskiego, układu pokojowego z Turcją, porażki Szwecji w walce z Brandenburgią, działań Habsburgów, silnej opozycji magnackiej w kraju (Pacowie, Leszczyńscy, D. Wiśniowiecki) oraz zmian w polityce francuskiej. Wobec groźby najazdu Turcji oraz braku realnej pomocy francuskiej, po sejmie grodzieńskim 1678–79 zmienił orientację polityczną, powracając do tradycyjnej polskiej polityki przymierza z Habsburgami. W 1683 **podpisał traktat przymierza zaczepno-odpornego z Austrią**. Na wieść o agresji tureckiej przeciw Austrii (oblężenie Wiednia) pośpieszył na czele ok. 27-tysięcznej armii polskiej na pomoc swemu austriackiemu sojusznikowi.

Na czele połączonych sił polskich, cesarskiej i księżej Rzeszy zwyciężył wojska tureckie **Kara Mustafy** oblegające Wiedeń (**wiedzińska odsiecz**). W 1684 przystąpił do Ligi Świętej i w jej ramach kontynuował wojnę z Turcją, ale nie osiągnął istotnych sukcesów. Zabiegał o wciągnięcie do Ligi Świętej cara; 1686 zawarł niekorzystny pokój z Rosją (**pokój Grzymułtowskiego**), rezygnując trwale m.in. z Kijowa. Udział w Lidze Świętej nie przyniósł oczekiwanych sukcesów. Plany podporządkowania Mołdawii zakończyły się niepowodzeniem (wyprawy zbrojne 1685, 1686 i 1691). Ostatnie lata panowania upłynęły mu na walce z potężną opozycją magnacką (**zywienie sejmów**), występującą przeciwko królowi i jego planom reformatorskim (m.in. **wzmocnienie władzy centralnej i zmieszenie liberum veto**) oraz dynastycznym — zapewnienie korony polskiej synowi, Jakubowi Ludwikowi. Plany dynastyczne króla pokrzyżowała silna opozycja magnacka (Sapiehowie, Lubomirscy, M. Radziejewski). Zmarł 17 VI 1696 w Wilanowie.

Ocena panowania

- Był jednym z najwybitniejszych polskich wodzów:
- znakomicie opanował umiejętność posługiwania się jazdą i wykorzystywania warunków terenowych;
  - śmiały i przewidujący polityk;
  - mecenas sztuki (rezydencje w Żółkwi i Jaworowie, Wilanów) i nauki (m.in. wspierał finansowo J. Heweliusza i W. Kochowskiego); jego *Listy do Marysieńki* (wydane w wyborze 1962) mają dużą wartość literacką.

Husaria swe sukcesy w dużej mierze zawdzięczała użytkownikom przez siebie orężów. Jak się okazuje tzw. szabla husarska była szczytowym tego typu osiągnięciem na skalę światową. Wojciech Zabłocki — wybitny polski szermierz, wielokrotny mistrz świata i medalista olimpijski a także wieloletni badacz broni białej, nie wahał się nazwać ją najlepszą szablą bojową jaka powstała w historii człowieka. Dodać tu wypada, że szabla ta była tworem wyłącznie polskim, powstałym na bazie doświadczeń zdobywanych w rozlicznych wojnach jakich nieśmiertelny los naszemu krajowi nie szczędził.

Jan Twardowski

1.06.1915—18.01.2006

Ksiądz i duszpasterz, poeta, prozaik. Urodził się 1 czerwca 1915 roku w Warszawie, zmarł 18 stycznia 2006 tamże. Najpopularniejszy polski poeta religijny, którego fenomen wykracza poza literaturę – jego wiersze i proza są traktowane jako przesłanie duszpasterskie i poradniki dobrego życia.

Urodził się 1 czerwca 1915 roku w głęboko wierzącej rodzinie inteligentekiej. W 1927 rozpoczął naukę w Gimnazjum im. Tadeusza Czackiego, w klasie matematyczno-przyrodniczej – zyskał dzięki temu wiedzę z zakresu fauny i flory. Debiutował w 1933 na łamach międzyszkolnego pisma "Kuznia Młodych", w którym prowadził "Poradnik literacki" oraz publikował wiersze i nowele.

Pierwszym tomikiem poety był "Powrót Andersena" (1935), opublikowany w nakładzie 40 egzemplarzy.

W 1935 rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Warszawskim. W 1939 otrzymał absolutorium, jednak egzamin magisterski zdał dopiero w roku 1948. W czasie wojny uczestniczył w działalności konspiracyjnej. Podczas Powstania Warszawskiego przyłączył się do oddziałów AK na Woli. Po upadku powstania przedostał się w okolice Kielec, w sierpniu 1945 wrócił do Warszawy. W 1945 wstąpił do seminarium duchownego. Świąceni kapłańskie przyjął 4 lipca 1948 roku. Od 1945 był stałym współpracownikiem "Tygodnika Powszechnego". Ksiądz współpracował również z "Odrą", "Więzią" i "Przełudem Katolikim". W 1952 powrócił do Warszawy. W 1959 wydał swój "powrotny debiut", pierwszy po ponad dwudziestu latach zbiór "Wiersze". Rok później został rektorem przy klasztorze Panien Wzytek na Krakowskim Przedmieściu, gdzie posługę sprawował do końca życia. Ogromną popularnością cieszyły się jego kazania, a mieszkanie księdza licznie odwiedzali czytelnicy. W listopadzie 1993 ksiądz Twardowski przeszedł zawał serca. Zmarł 18 stycznia 2006 roku. Choć jego wolą było spocząć na Powązkach Wojskowych obok rodziców, został pochowany – decyzją prymasa Polski – w nowo budowanej Świątyni Opatrzności Bożej w Wilanowie. Twardowski stworzył w polskiej poezji "nowy język wiary".

Charakterystyczne dla tej twórczości jest przedstawianie skomplikowanych problemów wiary i filozofii w sposób prosty, dostępny dla mniej wyrobionych czytelników. Język księdza Twardowskiego jest bliski codziennemu, często pojawiają się w nim wyrażenia potoczne. Poezja ta jest chętnie czytana, bo mówi o sprawach najprostszych i bliższych każdemu.

Poezję ks. Twardowskiego tłumaczono na wiele języków: przede wszystkim na niemiecki, potem na angielski, słowacki, niderlandzki, węgierski, włoski.

Poezja:

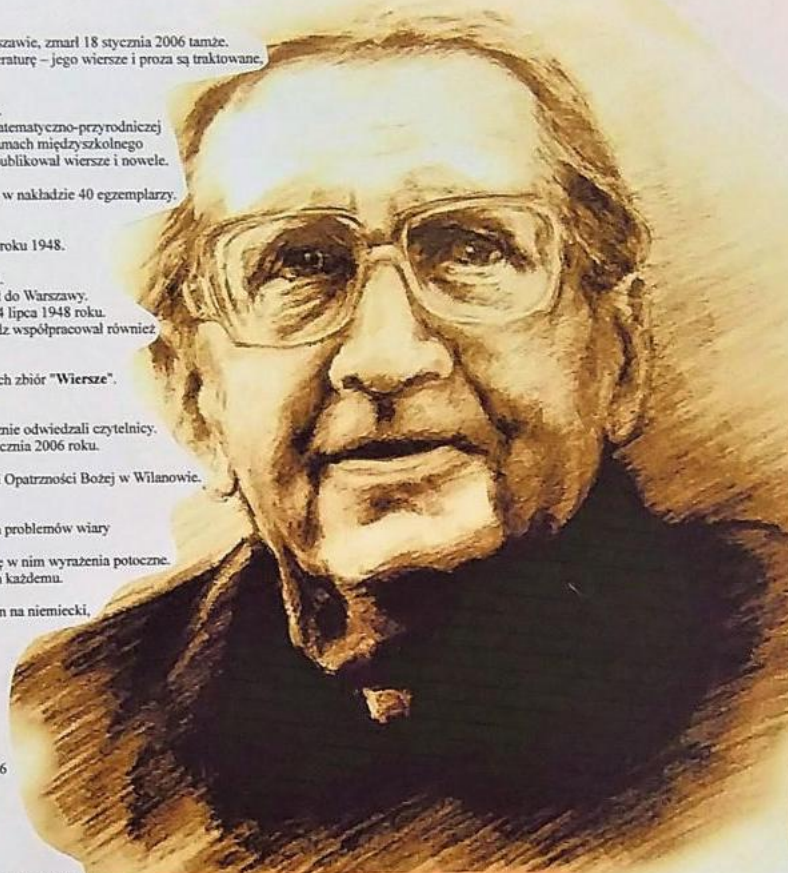
- "Powrót Andersena". Warszawa 1935
- "Wiersze". Poznań 1959
- "Znaki ufności". Kraków 1970
- "Niebieskie okulary". Kraków 1980
- "Który stwarzasz jagody". Kraków 1982 (1988)
- "Nie przyszedłem pana nawracać. Wiersze 1937-1985". Warszawa 1986
- "Tak ludzka". Poznań 1990
- "Uśmiech Pana Boga". Wiersze dla dzieci, Warszawa 1991
- "Kasztan dla milionera". Wiersze dla dzieci, Warszawa 1993
- "Krzyżyk na drogę". Kraków 1993
- "Trzeba iść dalej, czyli spacer biedronki". Warszawa 1994
- "Rwane prosto z krzaka". Warszawa 1996
- "Biedroneczko leć do nieba. Lekcja literatury z Heleną Zaworską". Kraków 1997
- "Bóg prosi o miłość". Kraków 1998
- "Niebo w dobrym humorze". Warszawa 1998
- "Miłość miłości szuka". Wiersze 1937-1998. Warszawa-Poznań 1999
- "Mała ojczyzna". Olszanica 2002
- "Zaufalem drodze". Wiersze zebrane 1932-2006. Warszawa 2007

Proza:

- "Zeszyt w kratkę". Kraków 1973
- "Nowy zeszyt w kratkę". Poznań 1986
- "Patyki i patyczki". Warszawa 1987
- "Niedziennik". Kraków 1991
- "Autobiografia. Myśli nie tylko o sobie". Kraków 2006, 2007

Ksiądz - poeta nazywany był „Janem od Biedronki”, bo w jego poezji są biedronki, żuczki, wiejskie kapliczki,

Ksiądz Jan Twardowski jest najpopularniejszym polskim poetą współczesnym. Największe nakłady książek mają nie nobliści, Miłozę czy Szymborską, ale cichy, skromny ksiądz, katecheta i opiekun chorych dzieci, który zawsze powtarzał, że "Właściwie poetą nie jestem, a tylko piszę wiersze". Kochają go wszyscy, wierzący i niewierzący, pobożniejsi i grzesznicy, dorośli i dzieci. Fragmenty jego wierszy trafiły na plakaty reklamowe, na tablice cmentarne, do forów internetowych i do nekrologów w gazetach.

Trzeba wyrosnąć ostatecznie z wieku dziecięcego, aby w młodości doświadczyć odwiecznej prawdy: bliskości w ukrytej, niedostępnej rzeczywistości od Boga.
Kla Twardowski

Od najmłodszych lat zachwycał go otaczający świat: jego kolor, dźwięki, różnorodność ptaków, roślin i zwierząt, co uwiódło się w jego utworach. Wiele swoich prac poświęcił też dzieciom za co został nagrodzony m.in. Orderem Uśmiechu i Dziecięcą Nagrodą SERCA

Sprawiedliwość

Gdyby wszyscy mieli po cztery jabłka
Gdyby wszyscy byli silni jak konie
Gdyby wszyscy byli jednakowo
bezbroni w miłości
Gdyby każdy miał to samo
nikt nikomu nie byłby potrzebny

"W życiu musi być dobrze i niedobrze.
Bo jak jest tylko dobrze,
to jest niedobrze."

".....Śpieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
i ci co nie odchodzą nie zawsze powrócą
i nigdy nie wiadomo mówiąc o miłości
czy pierwsza jest ostatnią czy ostatnia pierwszą."

"Błogosławieni, którzy potrafią
śmiać się z własnej głupoty,
albowiem będą mieć ubaw do końca życia."

"Wrogów często stwarza nam nasza własna wyobraźnia..."

"Dla mnie pisanie wierszy to przede wszystkim
szukanie przyjaciela, nawiązywanie kontaktu
z drugim człowiekiem."

W czasie II wojny światowej był żołnierzem Armii Krajowej, uczestniczył w Powstaniu Warszawskim. Wskutek przeżyć wojennych, w 1943 roku postanowił zostać księdzem. W trakcie wojny w marcu 1945 roku zaczął naukę w tajnym Seminarium Duchownym w Warszawie. Naukę kontynuował z przerwami do 1948 roku, kiedy to 4 lipca przyjął święcenia kapłańskie.

Cesarz
reportażu

Ryszard Kapuściński

KAZIMIERA IŁŁAKOWICZÓWNA

Jako poetka Iłłakowiczówna ujawnia oryginalną wyobraźnię magiczną, zmysł obserwacji, malarską i dynamiczną (niemal filmową) zdolność opisu, niezwykle, prawie muzyczne, wycucie rytmu tekstu, operuje też groteską, a czasem naiwną, dziecięcą tonacją wypowiedzi[potrzebny przypis]. Jej fantazję ukształtowało dzieciństwo, spędzone w dzikim, fascynującym pejzażu północnej Litwy. Wpłynęła też na nią tradycja literacka: barok (np. Józef Baka) i romantyzm. Pośród poetów polskich XX wieku pokrewny jej wydaje się symbolista Bolesław Leśmian, jednak Iłłakowiczówna w swym wyrazistym obrazowaniu omija język symboli. Związana towarzysko z grupą „Skamander” zachowała odrębny i niepowtarzalny charakter swej poezji. Odmienne też niż inna poetka z kręgu „Skamandra”, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, rzadko ujawniała bezpośrednią, kobiecą emocjonalność. Uprawiała więc bardzo szczególną poezję metafizyczną. Stała się mistrzynią wiersza tonicznego (tonizm), największą w poezji polskiej obok Jana Kasprowicza[potrzebny przypis]. Debiutowała w okresie Młodej Polski (tom Ikarowe loty, 1911), dojrzałość artystyczną osiągnęła w dwudziestoleciu międzywojennym, a ostatni autorski tom wierszy wydała już na starość (Szeptem, 1966). Przy tak długim okresie pracy twórczej ujawnia jednorodną i wyrazistą dykcję poetycką. W wierszach międzywojennych wyrazem tego może być budowany techniką montażu powracających obrazów-motywów wizyjny wiersz Zalana łąka lub cykl Dziwadła i straszylaki.

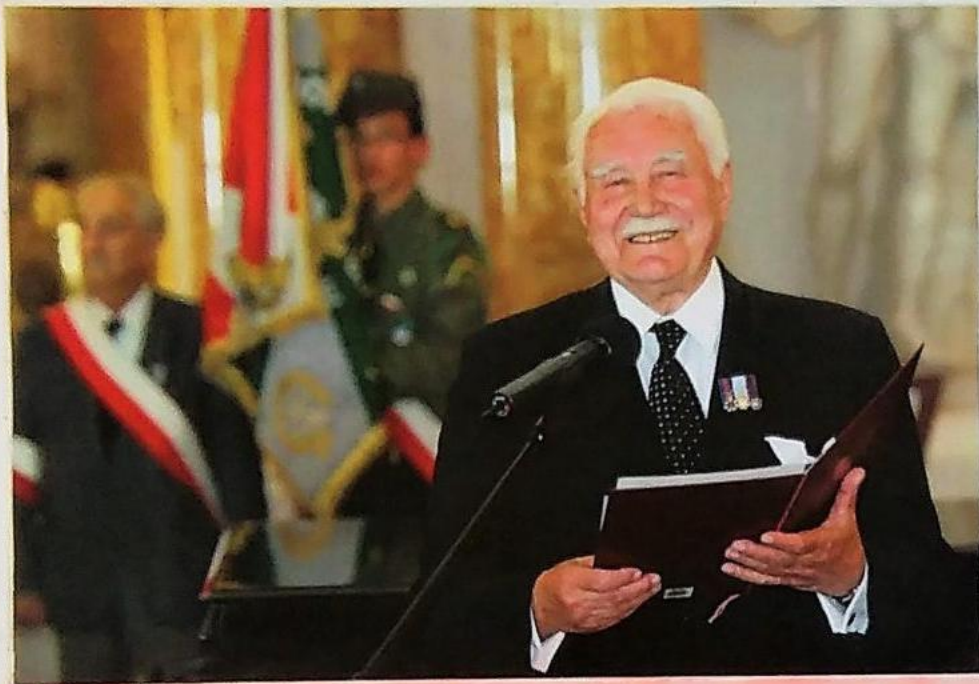

Życiorys

Była nieślubną córką Barbary Iłłakowiczówny i Klemensa Zana (syna Tomasza Zana „Promienistego”, bliskiego przyjaciela Adama Mickiewicza). Została wczesnie osierocona i wychowywała się u krewnych, przygarnęła ją Zofia Buyno z Zyberk-Platerów, która stała się swego rodzaju przybraną matką poetki.

W latach 1908–1909 studiowała w Oksfordzie, a od 1910 do 1914 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim (brała wówczas udział w strajku studenckim). W latach 1915–1917 służyła jako sanitariuszka w armii rosyjskiej. Od 15 listopada 1918 pracowała w MSZ. W latach 1926–1935 była sekretarką Józefa Piłsudskiego, a po jego śmierci znów w MSZ. W latach 1936–1938 odbyła tournée po Europie z wykładem o marszałku Piłsudskim. W okresie międzywojennym jej utwory publikowała prasa literacka w tym między innymi wydawana w Poznaniu Tęcza. W 1939 ewakuowała się do Rumunii, gdzie spędziła wojnę. W 1947 wróciła do Polski i zamieszkała w Poznaniu.

RYSZARD KACZOROWSKI

Zasługi:

- 22 grudnia 1990 roku złożył urząd na rzecz nowo wybranej kraj.
- był prezydentem w Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989-1990.
- przekazał imigracji władzy krakowskiej (prezydentowi) Lecha Wałęsie.
- na emigracji organizował polskie koncerty.
- aktywnie działał w ZHP.

Urodzony 26 listopada 1919 roku
w Białymstoku.

Zmarł 10 kwietnia 2010 roku
w Smoleńsku.

Życiorys:

Ryszard Kaczorowski był ostatnim prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie, od zakończenia II wojny światowej wdrożeń wyborach w kraju i zaprzysiężonego prezydenta RP Lecha Wałęsy. Miał żonę, Wandę Kaczorowską, ale po kilku latach doszło do rozwodu. Miał 2 córki, Jadwigę i Mieczysławę.

Wincenty Kadłubek

Wincenty zwany Kadłubkiem (łac. magister Vincentius dictus Kadlubek) (ur. ok. 1150 w Kargowie lub Karwowie, zm. 8 marca 1223 w Jędrzejowie) – autor Kroniki dziejów Polski, uważany za jedną z najważniejszych postaci w dziejach literatury i historiografii polskiej; niekiedy określaniany mianem „ojca kultury polskiej”.

ok. 1150 – 1223 r.

Młodość

Z domu rodzinnego przeniósł się do Krakowa jako kilkunastoletni młodzieniec. Wydarzyło się to podczas pontyfikatu biskupa Mateusza – czyli przed rokiem 1166 - o czym wspominał sam Kadłubek w swojej kronice. W Krakowie młody Wincenty uczył się w tamtejszej szkole katedralnej. W tym okresie scholastykiem tej szkoły był bliżej nieznanemu Amileusz, prawdopodobnie pochodzący z Italii. Program nauczania obejmował trivium i podstawy quadrivium. W ramach trivium Wincenty uczył się języka łacińskiego, retoryki oraz dialektyki – kształcił się m. in. w sztuce pisania listów oraz dokumentów. Wiadomo, że podczas kursu quadrivium nauczano w ówczesnej szkole krakowskiej układania kalendarza, wykładano fundamentalne zasady prawne, a także podstawy geometrii i muzyki. Zasady arytmetyki poznał Kadłubek – jak wspominał później – na podstawie tak zwanej tabliczki Pitagorasa, która pozwalała na obliczanie wyników czterech podstawowych.

Wincenty Kadłubek

Pierwszy magister w historii Polski

Magisterium

Część źródeł z XIII i XIV wieku tytułuje Wincentego magistrem („mistrzem”). Tytułaturę taką podkreślił Jan Długosz nazywając biskupa krakowskiego magister Vincentius Cadlubkonis. Zwrot ten utrwalił się przez wieki tak bardzo, że w języku polskim termin „mistrz” funkcjonuje niekiedy w formie dodatkowego przydomka autora Kroniki polskiej, zapisywanego dużą literą – jako Mistrz Wincenty Kadłubek, Mistrz Wincenty lub Mistrz Wincenty zwany Kadłubkiem. Na przełomie XII i XIII wieku tytuł magister pojawiał się na kartach dokumentów w trzech znaczeniach. Mógł oznaczać nauczyciela w sensie ogólnym, stanowisko scholastyka w szkole katedralnej lub też być stopniem naukowym wskazującym na ukończenie fakultetu sztuk wyzwolonych. Magisterium Kadłubka najprawdopodobniej oznaczało, że nauczał on w szkole katedralnej krakowskiej. Spisy scholastyków tej szkoły mają lukę między rokiem 1177 a 1210. Uczeń uważa, że w tym okresie Wincenty mógł tam pracować, zwłaszcza że w Kronice występują liczne akcenty dydaktyczne i wychowawcze wskazujące na pedagogiczne zainteresowania autora. Jednakże już jako biskup, gdy w szkole katedralnej nauczał bliżej nieznanego scholastyka o imieniu Benedykt, w dokumentach Wincenty nadal był tytułowany magistrem. W opinii badaczy jest to dowód na to, że tytuł mistrza oznaczał w jego przypadku także stopień naukowy.

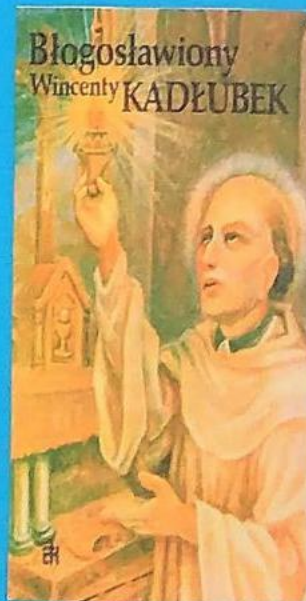
Biskup

Jako biskup krakowski był Kadłubek jedną z najpotężniejszych osób w Polsce. Jego diecezja obejmowała nie tylko dzielnicę krakowską, ale także np. Częstochowę, Kielce, Sandomierz, Górny Śląsk, Lublin czy Siedlce. Zarządzał olbrzymim majątkiem kościelnym, do którego należało wiele kluczy wsi – m.in. opole chropkie, dobra ilżeckie, tarszeckie, sławkowskie czy muszyńskie. Wiadomo, że posiadał Wincenty własny dwór. Na wiec w Makolnie, 24 maja 1212 roku, przybył z orszakem własnych rycerzy i ich giermków, w towarzystwie sześciu kapłanów biskupich, komornika, sądziego, koniuszego oraz wojskiego.

Wiedza

Jednakże za główny dowód posiadania przez Wincentego stopnia naukowego uzyskanego w Paryżu uważa się rozległą wiedzę oraz erudycję, której nie mógł zdobyć w ówczesnych szkołach polskich. Jego znajomość literatury starożytnej i średniowiecznej, retoryki, filozofii czy prawa rzymskiego oraz sposób używania języka łacińskiego wiążą go wyraźnie z francuskimi kręgami intelektualnymi końca XII wieku, a przede wszystkim z paryskim

Beatyfikacja

11 lutego 1764 Kongregacja Obrzędów stwierdziła prawdziwość kultu Kadłubka, ale nie heroiczną jego cnotę – co pozwalało jedynie na beatyfikację [116]. Na tej podstawie 18 lutego 1764 roku Klemens XIII wydał dekret beatyfikacyjny, potwierdzający kult Wincentego (confirmatio cultus). 9 czerwca 1764 roku papież ogłosił bullę, w której zezwolił na odprawianie mszy ku czci błogosławionego Wincentego w diecezji krakowskiej i zakonie cystersów

WOJCIECH KORFANTY

1873 - 1939

„Zasługę mojego uświadomienia narodowego przypisać muszę moim hakatystycznym profesorom w gimnazjum w Katowicach, którzy zohydzeniem wszystkiego co polskie i co katolickie wzbudziły we mnie ciekawość do książki polskiej, z której pragnąłem się dowiedzieć, czym jest ten łżony i poniżany naród, którego językiem w mojej rodzinie mówiłem.”

„Gdyby nie moje starania, to by dziś Katowice nie były polskie.”

Wojciech Korfanty chodził z wielką laską, którą odgrażał się, że będzie bił swoich wrogów i z ukochanym psem, wilczurem, który, jak mawiał jego właściciel, był wytresowany tak, że wyczuwał niemczyznę na kilkadziesiąt metrów.

Korfanty ukończył prawo i ekonomię. W 1903 roku zdobył mandat poselski do Reichstagu. Był to pierwszy polski mandat z Górnego Śląska. Utrzymał go do roku 1918.

Urodził się jako Adalbert Korfanty dnia 20 kwietnia 1873 w osadzie Sadowka (obecnie Siemianowice Śląskie). Zmarł 17 sierpnia 1939 w Warszawie)

Polski przywódca narodowy Górnego Śląska, związany z chrześcijańską demokracją.

Przez lata był w konflikcie z Józefem Piłsudskim, w którym widział niebezpiecznego, czerwonego radykała.

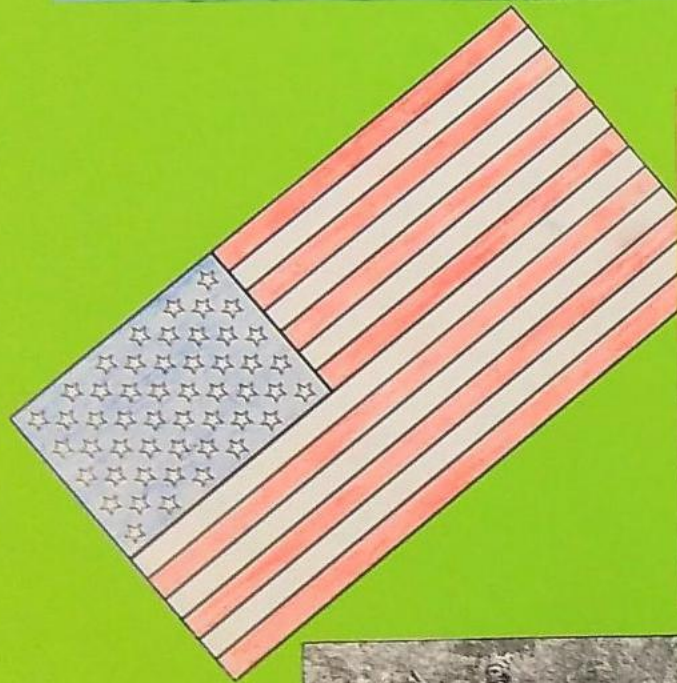
W pozostawionym testamencie politycznym do ludu śląskiego nawoływał:

„Walcicie o Polskę wielką, mocarstwową, katolicką, praworządną i zawsze sprawiedliwą”.

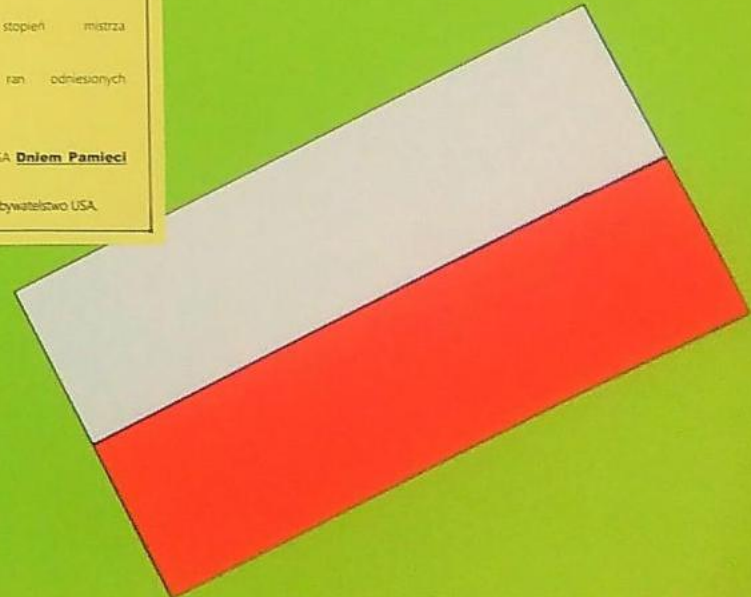
KAZIMIERZ PUŁASKI

1745-1779

BOHATER WALK O WOLNOŚĆ DWÓCH NARODÓW:
POLSKIEGO I AMERYKAŃSKIEGO

- Jeden z dowódców i marszałek konfederacji barskiej (29 lutego 1768-1772).
- Po upadku konfederacji w 1772, zaocznie skazany na śmierć za próbę królobójstwa, musiał emigrować z Polski.
- W latach 1777-1779 walczył w szeregach armii Jerzego Waszyngtona w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych.
- 11 września 1777: w bitwie pod Brandywine dzięki swojej odwadze uratował życie Jerzego Waszyngtona, za co ten 15 września 1777: promował Pułaskiego na stopień generała brygady amerykańskiej kawalerii.
- 19 czerwca 1779: nadano mu stopień mistrza w amerykańskiej wojskowej koży wolnomularskiej.
- Zmarł 11 października 1779: w wyniku ran odniesionych w czasie oblężenia Savannah.
- Nazywany „ojcem amerykańskiej kawalerii”.
- Jest bohaterem narodowym USA. 11 października jest w USA **Dniem Pamięci Generała Pułaskiego**.
- W 2009 roku amerykański kongres przyznał mu honorowe obywatelstwo USA.

K

W
O
J
C
I
E
C
H

O

Wojciech Kossak - Był synem jednego z najbardziej znanych polskich malarzy - Juliusza Kossaka.

Miał troje dzieci: Józego (poświadczył o sobie jako i został malarzem), Marię (znaną później jako Marię Konstantynowa - Jasnowolska - wybitna polska poetka) oraz Magdaleny (później znanej jako Magdalena Samozwaniec. Pierwsze kroki w malarstwie stawiał pod dachem ojca - bardzo cenionego artysty)

S

Twórczość Wojciecha Kossaka:

Twórczość Wojciecha Kossaka do dzisiaj cieszy się ogromną popularnością, a jego obrazy nadal delektują się odbiorców. Wojciech Kossak osiągnął przede wszystkim jako twórca dzieł historycznych, wspaniałych panoram oraz licznych portretów (także konnych). Choć często zarzucono mu współpracę z zabójcą (cieszył się wielkim szacunkiem austriackich władz), jako dzieła były niezmiernie utrzymane w tonie patriotycznym.

S

A

K

Kossak „Olszyna Grochowska” (1931) i portret ojca (ok. 1886)

Wojciech Kossak (1891)

Wojciech Kossak „Rugie pruskie” (1905) / pisał o teka - zaszczerda p

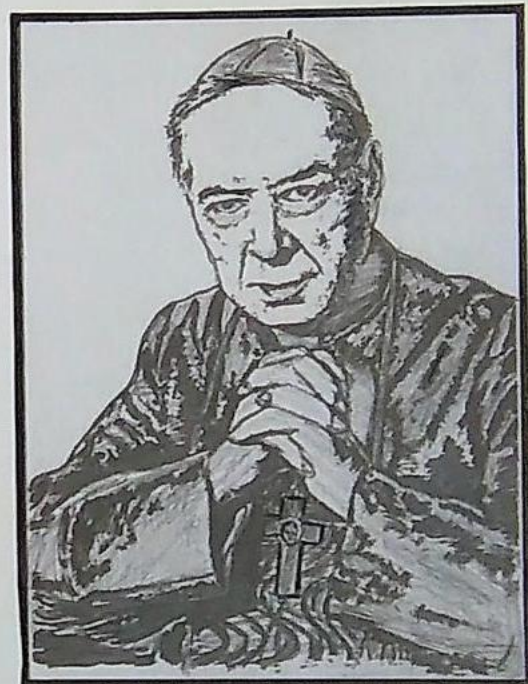

KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI

„Na każdym kroku walczyci
będziemy o to, aby Polska -
Polską była! Aby w Polsce -
po Polsku się myślało!”

ur. 03.08.1901r. zm. 28.05.1981. r.

Stat na czele
polskiego kościoła
w latach 1948 - 1981
za niełomną postawę
wobec komunistów
nazywany jest
PRYMASEM TYSIĄCLECIA

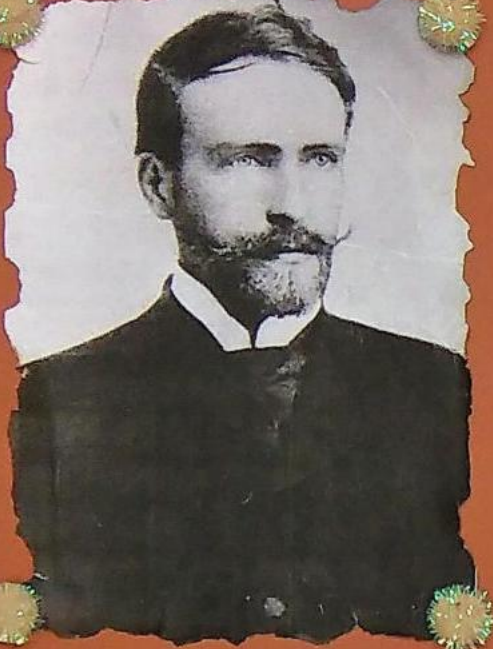
STANISŁAW

WYSPIAŃSKI

MALARZ

I

POETA

Wzrost: Stanisław Mateusz Ignacy Wyspiański

- urodził się 15 stycznia 1869r. w Krakowie
- zmarł 28 listopada 1907r. tamże
- był poetą, malarzem, pisarzem, polskim dramaturgiem, grafikiem i architektem
- w 1890 poślubił córkę Teodora Rytkę
- przed ślubem urodzili córkę Helenkę (1895-1967), syna Mieczysława (1898-1920) a później Stanisława (1904-1967)
- Interesowało go również teatr
- muzeum artysty znajduje się w Krakowie
- kształcił się w gimnazjum św. Anny

Stworzył:

- jako poeta: Wesele, Wyzwolenie, Bełostek, Śniaty, Noc listopadowa, Meleager i wiele innych.
- jako malarz: Śpiący Słoń, Chochoty, Żaloba białej i Pasty o Świecie
- jako polski dramaturg: Legenda, Królowa Polskiej Korony, Warszawianki

RODZINA STANISŁAWA
WYSPIAŃSKIEGO

- Stanisław Wyspiański (1869-1907)
- Franciszek Wyspiański (ojciec Wyspiańskiego)
- Maria z Roguskiej (matka Wyspiańskiego)
- Teodora Teofila Rytkę (żona Wyspiańskiego)
- Helene córka Wyspiańskiego
- Mieczysław (syn Wyspiańskiego)
- Stanisław (syn Wyspiańskiego)

IRENA SENDLEROWA

1910-2008

Polska działaczka społeczna i
charytatywna:

- niosła pomoc Żydom podczas II wojny światowej

- była sanitariuszką podczas Powstania Warszawskiego

- po wojnie pracowała w opiece społecznej oraz średnim szkolnictwie medycznym

- organizowała domy dziecka i domy starców oraz domy dla tak zwanych Gruzinek

- jej kandydatura została zgłoszona do Pokojowej Nagrody Nobla

Irena Sendlerowa

Irena Stanisława Sendlerowa (z domu Krzyżowska) była Polką działaczką charytatywną i społeczną. Urodziła się w 15 lutego 1910 roku w Warszawie, a zmarła 12 maja w 2008 roku w tym samym mieście. Była członkinią PPS (Polska Partia Socjalistyczna) i kierowniczką referatu dziecięcego Rady Pomocy Żydom. Zdobywczyni Orderu Orła Białego i Orderu Uśmiechu. W latach 1940-1944 uratowała od Holocaustu ponad 2,5 tysiąca żydowskich dzieci.

Irena Sendlerowa działała w czasie II wojny światowej. Po tym okresie była prześladowana przez komunistyczne władze Polski.

Ciekawostki

- ✓ W roku 2007 i 2008 jej kandydatura została zgłoszona do Pokojowej Nagrody Nobla.
- ✓ Holenderski hodowca tulipanów nazwał imieniem Ireny Sendlerowej nową odmianę czerwonego tulipana.
- ✓ W 2009 na podstawie życiorysu Ireny Sendlerowej powstał film w reżyserii Johna Kenta Harrisona – *Dzieci Ireny Sendlerowej*. Jej rolę zagrała laureatka Oscara Anna Paquin.
- ✓ Angielski kompozytor Tony Harris skomponował utwór na cześć Ireny Sendlerowej.

Sprawiedliwy wśród Narodów Świata

W Izraelu pamiętano o Sendlerowej. Tam też w 1965 roku przyznano jej medal „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”.

Upamiętnienia

- Rok 2018 został ustanowiony rokiem Ireny Sendlerowej.
- Jej pierwszy pomnik odsłonięto w 2014 roku w Moskwie.
- W 2013 roku rada Warszawy nadała nazwę alei Ireny Sendlerowej.
- W 2010 roku w 100 rocznicę urodzin Ireny Sendlerowej Poczta Polska wydała kartę pocztową z jej wizerunkiem.
- 4 maja 2009 otrzymała pośmiertnie Nagrodę Humanitarną im. Audrey Hepburn.
- W maju 2007 otrzymała tytuł Honorowej Obywatelki Miasta Społecznego Warszawy, a w czerwcu 2007 Honorowego Obywatela Miasta Tarczyna.
- W październiku 2003 otrzymała Nagrodę im. Jana Karłowicza „Za Odwagę i Serce”.
- I nie tylko.

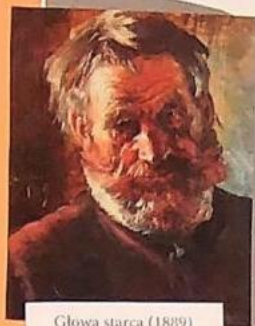
Aleja Ireny Sendlerowej w Warszawie

Leon Jan Wyczółkowski

herbu Słepowron

1852–1936

Głowa starca (1889)

Ujrzałem raz - scena przy fortepianie (1884)

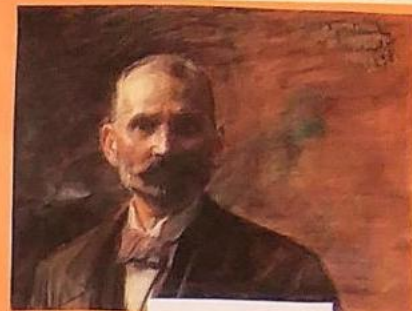

Portret kobiety (1883)

ur. 11 kwietnia 1852 w Hucie Miastkowskiej
zm. 27 grudnia 1936 w Warszawie

Polski malarz, grafik i rysownik,
jeden z czołowych przedstawicieli Młodej Polski
w nurcie malarstwa realistycznego.

Autoportret (1898)

Kopanie buraków II (1911)

Wiosna w Gościeradzu (1931)

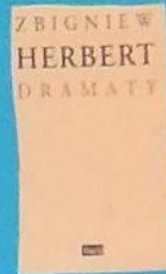
Sosny z Polągi (1912)

Portret Władysława Reymonta (1905)

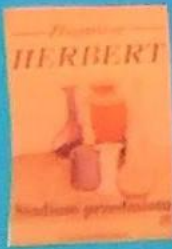

Grób Leona Wyczółkowskiego we Włocławku

Zbigniew Herbert - (Lwów 29 października 1924 †Warszawa 28 lipca 1998) kawaler Orderu Orła Białego. Osoba szczególnie zasłużona dla Polski, polski ekonomista, prawnik, filozof, poeta, pisarz, eseista, dramaturg i moralista pochodzenia ormiańskiego (fonetycznie jego nazwisko po ormiańsku znaczy „lub - her = buntowniczy, uparty, zbuntowany, wzięty”, aluzja do faktu pojemności, wrzeczona, wzięcie — „zbuntowany wzięty” aluzja do faktu wielowiekowej niewoli Armenii i mieszkającej w niej Ormian, Ormianie emigrujący z ojczyzny bardzo często przybierali nazwisko będące epitetem lub przezwiskiem). Był jednym z najbardziej znanych i najczęściej tłumaczonym przedstawicielem nowoczesnej poezji polskiej. Jego najpopularniejszym cyklem poetyckim był „Pan Cogito”. Ojciec pochodził z angielskiej rodziny ormiańskiej, matka z polskiej rodziny ormiańskiej i dlatego był nader dumny ze swojego pochodzenia. Był wielkim filozofem. Znamionując Ormian, był prawdziwym geniuszem językowym; różnym stopniu władał kilkunastoma językami, w tym polskim, ormiańskim, rosyjskim, francuskim, niemieckim, angielskim, greckim, hiszpańskim, portugalskim, słowackim, czeskim, ukraińskim i łaciną. Nienawidził bolszewickich przestępstw i niczym nie różniących się od nich kolaborantów. Dlatego też utrzymywał przyjacielskie stosunki z rzeszami opozycjonistów o radykalnych poglądach antybolszewickich, między innymi Ormianami polskimi i polskimi literatami emigracyjnymi. Między innymi należał do nich Zygmunt Tomaszewski, Zbigniew Brzeziński, mieszkający we Francji były attaché prasowy Prezydenta USA Zbigniew Brzeziński, ksiądz Jerzy Giedroyc — właściciel, dyrektor RP w Budapeszcie Jan Ulatowski, ksiądz Jerzy Giedroyc — właściciel, dyrektor i redaktor naczelny paryskiego Instytutu Literackiego wydawającego Kulturę, Zeszyty Historyczne, Dokumenty i wiele książek; tłumacząca jego twórczość na węgierski Grażyna Kerenyi, oraz wspólny z nimi przyjaciel Zdzisław Antoniewicz a potem jego syn Roland Antoniewicz. Często ich odwiedzał, lub rozmawiał z nimi przez telefon. Dużo polskich szkół i ulic nosi jego nazwisko, Narodowy Bank Polski wydał wiele monet pamiątkowych, a Poczta Polska znaczki z jego wizerunkiem. Jego książki przetłumaczono na 38 języków [1]. Poczawszy od lat sześćdziesiątych XX wieku był jednym z najbardziej szansowych kandydatów na literacką nagrodę Nobla.

Zbigniew Herbert - (Lwów 29 października 1924 †Warszawa 28 lipca 1998) urodził się w zamożnej zachodnio-ormiańskiej rodzinie angielsko-polskiej ze Lwowa. Jego ojciec — Bolesław Herbert oraz matka Maria Kaniak i babcia Maria Balabanian, którą wspomina w wierszach „Babcia” i „Ormiańska babcia” [7]. We Lwowie rodzina Herbertów mieszkała w domu przy ulicy Łyczakowska nr 55/5, a potem (od 1933 roku) przy ulicy Obozowa nr 3. Był uczniem państwowego gimnazjum i liceum im. Króla Kazimierza Wielkiego we Lwowie, przez sowieckich okupantów zamienionego na szkołę średnią nr 14. Kiedy hitlerowcy zajęli Lwów, był uczniem tajnego gimnazjum i w 1943 r. złożył maturę. Podczas II wojny światowej wziął udział w ruchu oporu jako oficer Armii Krajowej. Podczas okupacji sowieckiej i hitlerowskiej pracował w produkującym szczepionki antytyfusowe Instytucie profesora Rudolfa Weiglajako karmiciel zdrowych wśzy, oraz jako sprzedawca w sklepie towarów metalowych. Po maturze rozpoczął studia polonistyczne na Uniwersytecie Lwowskim im. Jana Kazimierza, ale zmuszony był przerwać studia, bo wyjechał do Krakowa przed okupacją niechlubnej armii sowieckiej, która włąła się do Lwowa.

Generał Józef Haller

Dwudziestolecie międzywojenne

Od października 1920 Haller pełnił funkcje administracyjne poza służbą liniową, m.in. Generalnego Inspektora Artylerii (1920-1926) i przewodniczącego Najwyższej Wojskowej Komisji Opiniującej. Był członkiem Rady Wojennej, przewodniczył Związkowi Hallerczyków, a od 3 lipca 1920 do 4 lutego 1923 przewodniczył Związkowi Harcerstwa Polskiego. Również od 27 sierpnia 1920 do 31 lipca 1926 był aktywnym działaczem i Prezesem Głównego Komitetu Polskiego Czerwonego Krzyża PCK. W 1921 r. powołał do życia Koła Młodzieży PCK, co dało podwaliny aktualnemu Ruchowi Młodzieżowemu PCK. W latach 1922-1923 był posłem na Sejm z listy Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej. Z dniem 28 listopada 1922 został przeniesiony w stan nieczynny na czas kadencji sejmowej. 5 października 1923 złożył mandat poselski.

Józef Haller von Hallenburg (ur. 13 sierpnia 1873 w Jurczycach, zm. 4 czerwca 1960 w Londynie) – generał broni Wojska Polskiego, Naczelny Dowódca wszystkich Wojsk Polskich od 4 października 1918 roku, komendant Legionów, od 16 marca do 2 kwietnia 1915 roku, pełniący obowiązki komendanta Legionów od 4 do 13 listopada 1916 roku, minister bez teki w drugim rządzie Władysława Sikorskiego w październiku 1939 roku, przewodniczący Obywatelskiego Komitetu Wykonawczego Obrony Państwa w 1920 roku, dowódca Frontu Północnego w czasie wojny polsko-bolszewickiej, Generalny Inspektor Armii Ochotniczej w 1920 roku, prezes Rady Naczelnej Stronnictwa Pracy w 1937 roku, Komendant Polowych Drużyn Sokolich w 1913 roku, harcmistrz, przewodniczący ZHP, prezes Komitetu PCK, działacz polityczny i społeczny, kawaler Orderów: Orła Białego i Virtuti Militari.

W październiku 1919 gen. dyw. Józefowi Hallerowi powierzono dowództwo Frontu Pomorskiego, utworzonego w celu pokojowego i planowanego odzyskania Pomorza, zgodnie z ustaleniami traktatu wersalskiego, odebranego Polsce wskutek rozbiorów. Zgodnie z planem przejmowanie ziem pomorskich rozpoczęło się 18 stycznia 1920 od przejęcia Torunia przez oddziały 16 Pomorskiej Dywizji Piechoty. Na Pomorze wkraczała również 15 Wielkopolska Dywizja Piechoty. Poszczególne miejscowości przejmowano od wycofujących się wojsk niemieckich aż do 11 lutego 1920, kiedy ostatni żołnierze opuścili Gdańsk.

Pomimo kilku incydentów, wśród których było kilka prób stawiania zbrojnego oporu, a także liczne przypadki sabotażu, odzyskiwanie Pomorza dla Polski przebiegało bez większych zakłóceń. 10 lutego 1920 generał Józef Haller wraz z ministrem spraw wewnętrznych Stanisławem Wojciechowskim oraz nową administracją Województwa Pomorskiego przybył do Pucka, gdzie dokonał symbolicznych zaślubin Polski z Bałtykiem.

Zaślubiny Polski z morzem

Reprodukcja obrazu Wojciech Kossaka

ZAWISZA CZARNY

Śmierć Zawiszy Czarnego

W roli dowódcy oddziałów najemnych uczestniczył w wyprawie Zygmunta Luksemburskiego na Turków w 1428 i ostaniał odwrót tego władcy z pola walki pod Golubacem (Gołębciem); król Zygmunt posłał łódź dla Zawiszy i nakazał mu w nią wsiąść. Rycerz postanowił pozostać ze swoimi towarzyszami na polu bitewnym. Odsyłając łódź ruszył z dwoma pieszymi przeciw wojsku tureckiemu. Został otoczony przez wroga i wzięty do tureckiej niewoli. Jak mówi legenda, przyczyną śmierci Zawiszy był konflikt między dwoma janczarami o to, czym jeńcem był Zawisza. Podczas kłótni jeden z przeciwników wyciągnął szablę (jatagan) i obciął Zawiszy głowę.

Przyczynę śmierci Zawiszy Czarnego upatrywano jednak przede wszystkim w nieudolności króla Zygmunta Luksemburskiego jako naczelnego dowódcy tejże wyprawy.

Symboliczny pogrzeb Zawiszy odbył się w listopadzie 1428 roku w kościele franciszkanów w Krakowie.

Służba dyplomatyczna

Będąc świetnym dyplomata, a przez to jednym z najbardziej zaufanych ludzi króla Władysława Jagiełły, został wysłany jako jeden z sześciu posłów delegacji polskiej na Sobór w Konstancji (1414–1418), gdzie wstawił się występując jako jeden z nielicznych obrońców sprawy i osoby Jana Husa. 9 maja 1418 na Soborze w Konstancji w obecności papieża oświadczył, że czci króla polskiego będzie bronić „gębą i ręką” i uzyskał od Marcina V potępienie oszczerczego wobec Jagiełły traktatu Falkenberga.

Wielokrotnie posłował na dwór Zygmunta Luksemburskiego. Podczas odbywania jednego ze swych licznych poselstw, przebywając na dworze tegoż władcy, dostał się do niewoli czeskiej podczas walk w obronie tzw. Niemieckiego Brodu. Z niewoli tej został wkrótce uwolniony, ponoć za niezwykle wysokim okupem.

Rodzicami Zawiszy byli Dorota i Mikołaj z Garbowa, kasztelan Konarski sieradzki. Mieli oni oprócz Zawiszy jeszcze dwóch młodszych synów: Jana zwanego Farurejem, starostę spiskiego i stolnika krakowskiego oraz Piotra Kruczka.

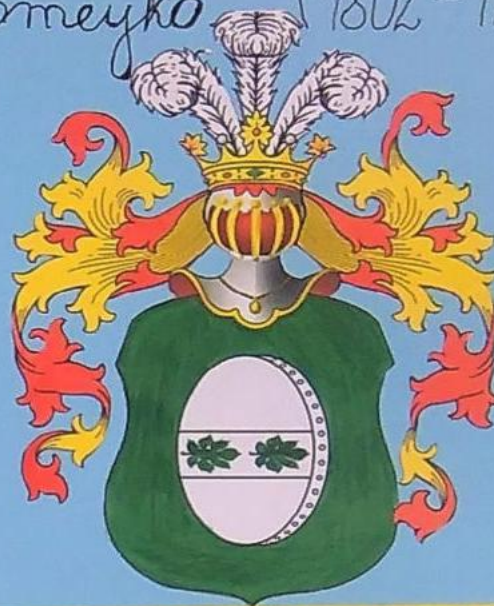
Żoną Zawiszy Czarnego była Barbara herbu Pilawa – bratanica biskupa krakowskiego Piotra Wysza, którą poślubił ok. 1397. Historycy sugerują, że było to małżeństwo z rozsądku, choć przyznają też, że Zawisza w tym czasie musiał być już znacznym rycerzem, gdyż arcybiskup krakowski nie zgodziłby się zapewne na małżeństwo bratanicy z kimś zwykłym.

Z ich małżeństwa przyszło na świat czterech synów: najstarszy Marcin, Stanisław z Rożnowa poległy w bitwie pod Warną w 1444, Zawisza i najmłodszy Jan z Rożnowa, starosta kolski, pojmany do niewoli w bitwie pod Chojnicami w 1454 (w której zmarł).

Ignacy Domeyko (1802-1889)

herb
Domeyko

Ignacy Domeyko

1

Urodził się 31 lipca 1802 roku w Niedźwiadce nad Uszą w zamożnej ziemiańskiej rodzinie. Był jednym z piątki potomstwa Hipolita i Karoliny z Ancutów, ciotki Maryli Wereszczakówny, ukochanej Adama Mickiewicza. Kiedy Ignacy w wieku 7 lat stracił ojca, wówczas jego matce w wychowaniu potomstwa pomagali dwaj stryjowie- Ignacy i Józef.

Prawdopodobnie to autorytety wujów wpłynęły na dalsze wybory młodego chłopca. Pierwszy zaszczyił w nim patriotyzm, a drugi zamiłowanie do nauk przyrodniczych. W wieku czternastu lat rozpoczął studia na Wydziale Fizyczno – Matematycznym Uniwersytetu Wileńskiego, które ukończył uzyskując tytuł magistra matematyki. Domeyko (pseudonim Żegota) był również czynnie działającym patriotą.

2

W 1819 roku wszedł w szeregi Towarzystwa Filomatów, a 1821 roku rozpoczął działalność w Komitecie Statystycznym. W tych czasach rozpoczęła się trwająca całe życie przyjaźń z Adamem Mickiewiczem, który przedstawił go jako Żegotę w III części „Dziadów”. Po upadku powstania listopadowego, w którym brał udział wraz z Mickiewiczem wyemigrował do Francji, gdzie w paryskiej Szkole Górniczej, ukończył studia. Ignacy Domeyko pozostawił po sobie nieprawdopodobnie bogaty dorobek naukowy w wielu przeróżnych dziedzinach.

3

Paradoksalnie imię uczonego pozostaje bardziej znane za granicą niż w Polsce. W październiku 1837 r. dostał propozycję wyjazdu do Chile na posadę profesora chemii i mineralogii. Bez wahania skorzystał z propozycji. Pod koniec stycznia 1838 r. wyruszył w długą podróż do Ameryki Południowej przez Londyn, Porto Santo, Madagaskar, Brazylię aż po La Serena w Chile. Za oceanem założył szkołę Escuela de Minas, którą zaopatrzył we własne zbiory mineralogiczne, książki oraz zaopatrzył laboratorium. Wiele podróżował po nowej ojczyźnie zbierając okazy

4

mineralogiczne, próbki rud. Dzięki jego odkryciom rozpoczęto wydobycie złota i srebra. W książce „Araukania i jej mieszkańcy” zawarł informacje geograficzne, geologiczne, etnograficzne, historyczne oraz przyrodnicze na temat tego regionu. Miał on także wielki wpływ na system szkolnictwa wyższego w Chile np. stworzył trzy wydziały: prawniczy, lekarski i przyrodniczy. Ważnym osiągnięciem w życiu Ignacego Domeyki było złagodzenie stosunków władz chijskich wobec ludów Araukani. Miał duży wpływ na gospodarkę Chile, głównie poprzez doskonalenie technik wydobycia oraz tworzenie nowych projektów górniczych, czy doskonalenie nowych złóż m. in. domeykit – minerał nazwany od jego imienia. Dzięki Domeyce zaczęto wydobywać saletrę na pustyni Atakama oraz węgiel w prowincji Valdivia.

5

Te i inne odkrycia sprawiły, że został on nazwany ojcem geologii chilijskiej. Był również autorem pierwszej mapy Chile w skali 1: 250 000. W Chile od jego nazwiska lub imienia nazwano: mineral, planetoide, pasmo górskie, miasta okazy paleontologiczne, gatunek pająka, odmianę lisa chilijskiego, a także wiele ulic. Ignacy Domeyko był także członkiem honorowym Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

6

Zmarł 23 stycznia 1889 roku w stolicy Chile – Santiago. Po śmierci Ignacego Domeyki urzędowy organ chilijski napisał: „Mało jest przykładów życia tak pracowitego, pełnego zaparcia siebie, tak zupełnie poświęconego nauczaniu i postępowi nauki. Domeyko był więcej niż profesorem, był apostołem nauki w Chile. Zasługi jego zdobyły mu niezmierną wdzięczność narodu chilijskiego”.

Artur Grottger Malarz

Polonia – cykl dziewięciu czarno-białych rysunków przedstawiających sceny z powstania styczniowego z roku 1863. Wykonany czarną i białą kredką na ciemnozłoty kartonach. Składa się on z 9 ułożonych chronologicznie prac zatytułowanych: *Obraz symboliczny Polski* (karta tytułowa), *Branka*, *Kucie kos*, *Bitwa*, *Schronisko*, *Obrona dworu*, *Po odejściu wroga*, *Żałobne wieści*, *Na pobojowisku*. Znajduje się w zbiorach Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie

Twórczość

Twórczość Artura Grottgera określano jako romantyczną i jednocześnie akademicką, a jego styl jako nowatorski i zarazem konserwatywny.

Ze względu na tematykę wielu jego dzieł inspirowanych wydarzeniami z historii Polski uchodził za jednego ze znaczących przedstawicieli nurtu polskiej narodowej szkoły malarstwa historycznego.

Uprawiał różne rodzaje malarstwa: rysunki, ilustracje książkowe, akwarele, szkice, obrazy olejne oraz jedną litografię.

Czarno-białe serie rysunków nazwane cyklami stały się najbardziej charakterystyczną i najślawniejszą częścią twórczości Grottgera. Należą do nich:

- Warszawa I**, 1861, Muzeum Narodowe we Wrocławiu – *Blagosławieństwo*, *Lud w kościele*, *Chłop i szlachta*, *Zydzi warszawscy*, *Pierwsza ofiara*, *Wdowa*, *Zamknięcie kościołów*
- Warszawa II**, 1862, Victoria and Albert Museum – *Lud na cmentarzu*, *Chłop i szlachta*, *Plac Zamkowy*, *Wdowa*, *Zamknięcie kościołów*, *Więzienie księdza*, *Sybir*
- Polonia**, 1863, Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie – *Karta tytułowa*, *Branka*, *Kucie kos*, *Bitwa*, *Schronisko*, *Obrona dworu*, *Po odejściu wroga*, *Żałobne wieści*, *Na pobojowisku*
- Litwania**, 1864–1866, Muzeum Narodowe w Krakowie – *Puszcza*, *Znak*, *Przyjęcie*, *Bóg*, *Duch*, *Widzenie*
- Włoga**, 1866–1867, Muzeum Narodowe we Wrocławiu – *Pójdź ze mną przez padół płaczu*, *Komet*, *Losowanie rekrutów*, *Pozegnanie*, *Potoga*, *Głód*, *Zdrada i kara*, *Ludzie czy szakale?*, *Juz tylko nędza*, *Świętokradztwo*, *Ludzkości*, *rodzic Kana*

Artur Grottger - polski malarz, jeden z czołowych przedstawicieli romantyzmu w malarstwie polskim, ilustrator, rysownik. urodził się 11 listopada 1837 w Ottyniowicach na Podolu Zmarł zm 13 grudnia 1867 w Amélie-les-Bains-Palalda)

- Ojciec Jan Józef Grottger walczył w powstaniu listopadowym jako rotmistrz 5. Pułku Ułanów
- Matka Krystyna Blahao de Chodietow córka byłego oficera huzarów węgierskich oraz wyższego urzędnika przy sądzie szlacheckim we Lwowie
- Posiadał troje rodzeństwa: Marię ur. 1839 roku, Jarosława ur. 1840 oraz Aleksandra ur. w 1842.
- Pierwszych domowych lekcji rysunku udzielał ojciec, zamiłowany malarz
- Naukę malarstwa kontynuował we Lwowie u malarza Jana Maszkowskiego, poznał również Juliusza Kossaka, który udzielał mu artystycznych konsultacji.
- Pierwszy obraz sprzedał w wieku 14 lat
- Studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz w Wiedniu.
- W czasie nauki malował obrazy, pracował jako ilustrator w czasopismach
- W Został redaktorem naczelnym polskiego czasopisma „Postęp”
- W czasie powstania styczniowego Grottger zaangażował się w pomoc uchodzącym z zaboru rosyjskiego powstańcom
- Za działalność polityczną przeciw zaborcom lipcu 1865 roku zmuszony został do opuszczenia Wiednia
- Z powodu nieustannych tarapatów finansowych wędrował po Galicji od dworu do dworu, zarabiając na życie rysowaniem i malowaniem obrazów o przygodnej, nieraz banalnej tematyce. Stworzył w tym okresie również cykl rysunków wykonanych czarną i białą kredką na kartonach

Obraz symboliczny Polski

Schronisko

Bitwa

Kucie kos

Pobór w nocy

Po odejściu wroga

Żałobne wieści

Na pobojowisku

Pozegnanie powstańca (1866)

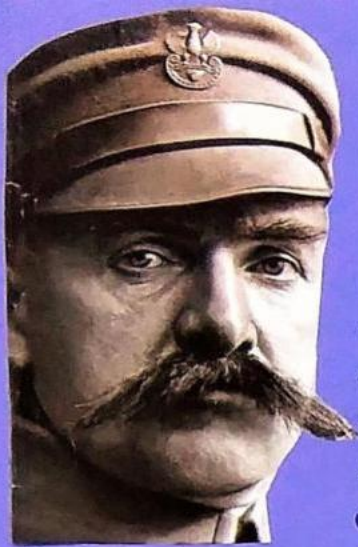

Powitanie powstańca (1866)

Obrazy Artura Grottgera (1837–1867) odnoszą się do powstania styczniowego znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie

Obraz symboliczny Polski

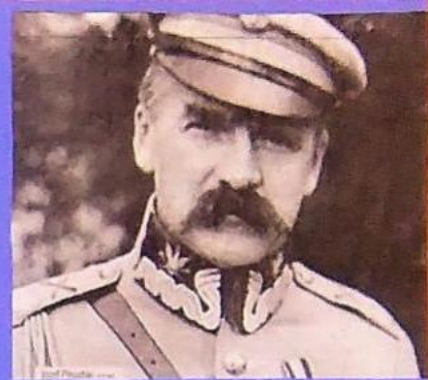
JÓZEF

PIŁSUDSKI

"Być zwyciężonym i nie uciec to zwycięstwo, zwyciężyć i spocząć na laurach to klęska!"

"Naród, który nie stawia swej przeszłości nie zasługuje na sukces teraźniejszy i nie ma prawa do przyszłości"

05.12.1867 W Żurowie niedaleko Wilna urodził się Józef Piłsudski. Ojciec Józef, matka Maria z Bilewiczów.
1877 Rozpoczął naukę w I Gimnazjum Rezydym w Wilnie, a w **1882** został członkiem tajnego Kołosa „Spójność”

1885 zdał egzamin maturalny, w tym samym roku podjął studia medyczne w Charkowie

22.03.1887 Aresztowany za udział w przygotowaniach do zamachu na cara Aleksandra III. Został zesłany na Sybir.

01.07.1892 Po zakończeniu kary powrócił do Wilna **1893** wstąpił do Sekcji Litewskiej Partii Polityki Socjalistycznej.

15.07.1899 Ślub z Marią Juszkiewiczową. Dla zawarcia tego małżeństwa zmienił wyznanie na ewangelicko-anglikańskie.

24.02.1900 Aresztowany za działalność w PPS, więziony w Łytadzieł, w Warszawie, później w szpitalu w Petersburgu, skąd uciekł.

1904 Nowiznał sojuszu z Japonią. Wraz z Tytchem Filipowem reprezentował PPS w Jidźcio (prowadził rozmowy z j. podk. w Sanktym Petersburgu).

1910 Wziął udział w utworzeniu i działalności Związku Strzeleckich „Strzelec”

1912 Został Komendantem Głównym Związku Nauki Cymy (ZNC)

03.08.1914 Powołanie I Kompanii Kadrowej Symarii z kierunku Niechaj Sam organizowani z nowożytnego państwa.

22.10.1914 Powołanie Polskiej Organizacji Wojskowej (POW) Został ranny w bitwie pod Iławą.

1915 Objął dowództwo nad I Brygadą walczą w bitwach pod Konarami, Osmawicem dowodząc do Lublina

11.01.1917 Objął kierownictwo w Komisji Wojskowej Tymczasowej Rady Stanu Krajowej Polskiej.

21.01.1917 Aresztowany przez Niemców i więziony w Gdansk, Spandau, Weid i Magdeburgu.

1918 Po uwolnieniu z niemieckich rąk powrócił do Warszawy. Rada Regimencie przekazała mu urząd szefa sztabu wojskowy.

20.02.1919 Na mocy małej konstytucji objął urząd Naczelnika Państwa.

19.03.1920 Mianowanie Józefa Piłsudskiego Pierwszym Naczelnikiem Państwa

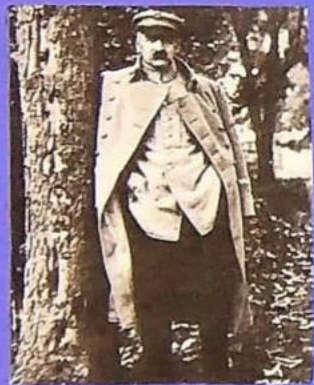
16.08.1920 Rozbicie armii sowieckiej pod Warszawą, bitwa przeważyła do Wilna jako cud nad Wisłą.

1921 Udekorowany wielką wstęgą Legii Honorowej. Otrzymał dyplom adwokata honoris causa UJ i UN.

1926 Dekretat Izbinygo zamachu stanu i objął władzę w państwie. Jego następcą prezydentem RP został Ignacy Mościcki.

02.10.1926 Objął funkcję premiera

1933 Pod naciskiem niemieckiego ambasadora Komenda w Berlinie wykonał zjazd do przegranej wojny. Piłsudski zabrał...

Józef Piłsudski w wojsku w latach 1900-1914 w Magdeburgu

Przyjazd Józefa Piłsudskiego do Warszawy w listopadzie 1918r.

Przyjazd Józefa Piłsudskiego do Warszawy w listopadzie 1918r.

JÓZEF PIŁSUDSKI

Mikołaj

Rej

"A niechaj narodowie wzdry postwonić znać,
iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają."

"Zwierznięc"
lebiót anedynol
o mnogich postawach,
porywach, porach.

Mikołaj Rej z Nagłowic

1505-1563

Utwory... Kształta rozprawa
między panem, wojtą z
plebanem (utwór przedstawiający
na polskiej wsi, konflikty
istniejące między szlachtą
duchowieństwem i chłopstwem).

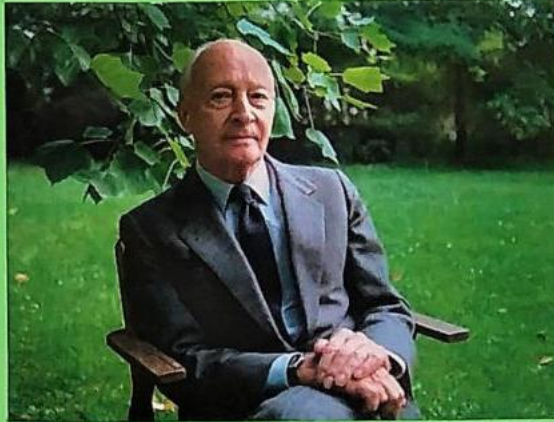
"Żywot cesarza porcuwego"
utrzymany tuż wiąznię i jest
złamaniem szermiowego
długo obcyżę, kłopotliwego
tandycy, oddanego grzyźnie,
& wade woyntko cónięgo
wobit zycie na polskiej
wsi i grup na wotii.

Mikołaj Rej z Nagłowic wodził
się w 1505 w Żurawnie pod Haliżem
Nabierał do cesarskich przedstawicieli
odwozemia w Rabinie
Wzyl się w Szulmiedzi i hawie.

**WITOLD
LUTOSŁAWSKI**
25.01.1913 r. – 7.02.1994 r.

Jego najbardziej znane utwory to:

- utwory orkiestrowe
Gry weneckie
Novelette
- utwory na instrument solo i orkiestrę
Koncert podwójny
Koncert fortepianowy
- utwory wokalne
Pięć pieśni do słów K. Iłakowiczówny
Chantefleurs et Chantefables
- utwory kameralne
Preludia taneczne
Kwartet smyczkowy
- piosenki
Cyrk jedzie
Nie oczekuję dziś nikogo
Po co śpiewać piosenki
Znajdziesz mnie wszędzie

Polski kompozytor, dyrygent i pianista. Pochodził z rodziny ziemiańskiej herbu Jelita.

Otrzymał wiele nagród i odznaczeń, m.in. **Order Orła Białego**. Tytuł doktora *honoris causa* przyznało mu 15 uczelni wyższych z całego świata.

Ignacy Łukasiewicz

Życiorys 1822-1882

Ignacy Łukasiewicz urodził się w 1822 roku w Zadusznikach (powiat mielecki), w szlacheckiej rodzinie inteligentnej pochodzenia ormiańskiego. Jego ojcem był

Józef Łukasiewicz (zm. 1836) – posesor folwarku i żołnierz Tadeusza Kościuszki, pieczętujący się herbem Łada, matka – Apollonia ze Świątków. Miał czworo rodzeństwa: Marię, Emilię, Aleksandra i Franciszka. W 1830 roku rodzina Łukasiewiczów przeniosła się do Rzeszowa.

Tam młody Ignacy Łukasiewicz w latach 1832–1836 uczęszczał do popijarskiego gimnazjum, gdzie ukończył 4 klasy. W szkole tej nauczył się łaciny i języka niemieckiego. Zła sytuacja finansowa rodziny nie pozwalała na dalszą edukację i zmusiła go do przedwczesnego rozpoczęcia pracy, jednakże znajomość tych języków ułatwiła mu późniejszą edukację.

W latach 1836–1840 pracował w aptece Antoniego Swobody w Łańcucie jako praktykant.

Była to nie tylko praca, ale przede wszystkim kontynuacja nauki w zakresie chemii i farmacji. W tym czasie rozpoczyna się także jego działalność w organizacjach demokratyczno-

niepodległościowych i w końcu Łukasiewicz zostaje zarejestrowany przez władze austriackie jako obywatel politycznie podejrzany.

W 1840 roku zdał egzamin tyrocyalny i awansował na pomocnika aptekarskiego. Przez następnych 6 lat pracował w Rzeszowie jako pomocnik aptekarski u Edwarda Hübla cały czas dokształcając się w zawodzie aptekarza. W tym czasie cały czas działał na rzecz niepodległości Polski.

W 1845 roku nawiązał znajomość z Edwardem Dembowskim i został zaprzysiężony jako agent Centralizacji Towarzystwa Demokratycznego Polskiego na Rzeszów – była to organizacja o podobnym charakterze jak poprzednie, ale tym razem Łukasiewicz działał już bardzo aktywnie. 19 lutego 1846 roku został aresztowany razem ze współpracownikami. Aresztowanie uniemożliwiło wybuch powstania w Rzeszowie (patrz: powstanie krakowskie).

przez Łukasiewicza lampą rozświetliła wystawę apteki. 31 lipca 1853 roku jest symboliczną, oficjalną datą narodzin przemysłu naftowego w Polsce. Po raz pierwszy zastosowano w praktyce oświetlenie naftowe podczas pilnej nocnej operacji w szpitalu powszechnym na lwowskim Łyczakowie.

Pod koniec życia został wybrany do Sejmu Galicyjskiego. W międzyczasie, w roku 1873 papież Pius IX za działalność charytatywną nadał mu tytuł Szambelana Papieskiego i odznaczył go Orderem Św. Grzegorza. W roku 1877 zorganizował we Lwowie kongres naftowy oraz utworzył w Gorlicach Krajowe Towarzystwo Naftowe. Zmarł 7 stycznia 1882 roku w wyniku ciężkiego zapalenia płuc. Został pochowany na cmentarzu w Zręcinie.

Gen. Stanisław Maczek

"Żołnierz polski bić się może o wolność wszystkich narodów - umiera tylko dla Polski"

By walczyć z Niemcami, przemierzył pół Europy i zakochał się w Afryce. Ale jego wojenna odyseja nie miała szczęśliwego finału - nie mógł wrócić ani do wielkiej, ani do małej ojczyzny: jego rodzinne strony z Lwowem włącznie trafiły pod panowanie Związku Radzieckiego. A komunistyczne władze powojennej Polski odebrały mu obywatelstwo

General Stanisław Maczek ma swojego tulipana

Nowa odmiana tulipana wyhodowana w Holandii otrzymała nazwę "General Stanisław Maczek". Jest koloru czerwono-malinowego z białym brzożem

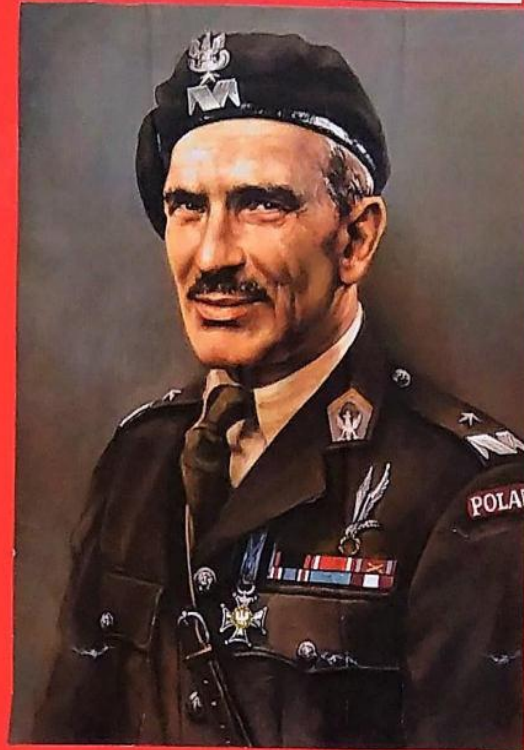
Po wojnie osiadł na stałe w Szkocji, a ponieważ nie przysługiwała mu emerytura, pracował m.in. jako barman. W 1946 r. pozbawiony został obywatelstwa polskiego, które zostało mu przywrócone w 1971 r.

"Wielkie zalety charakteru i duża wartość moralna. Bardzo energiczny, pełen inicjatywy. Oficer o gromtownej wiedzy wojskowej i doświadczeniu ofiarowym. Samodzielny, sztywny i śmiały w decyzjach i wykonaniu. Umysł żywy, bystry i jasny".

Stanisław Maczek zmarł 11 grudnia 1994 r. w Edynburgu. Został pochowany na cmentarzu żołnierzy polskich w Bredzie.

Bijcie się twarzą, ale po tyłeczku!

Stanisław Maczek urodził się 31 marca 1892 r. w Szczercu pod Lwowem.

W latach 1910-14 studiował filologię na Uniwersytecie Lwowskim. W tym czasie odbył szkolenie w Związku Strzeleckim. Służbę w Legionach Polskich uniemożliwiło mu powołanie do armii austriackiej.

Głównymi zaletami generała Maczka były: silny charakter, umiejętność podejmowania błyskawicznych decyzji na polu walki i niezłomna wola zwycięstwa, połączona ze zdolnością użycia całej potęgi dywizji w strategicznym momencie, co zapewniało zwycięstwo nad wrogiem. W najbardziej niebezpiecznych momentach pojawia się w swoim czółgu na polu walki, żeby osobiście kierować jej przebiegiem. Za bojowe wyczyny otrzymał najwyższe ordery i krzyże wojenne polskie, angielskie, amerykańskie, kanadyjskie, francuskie, holenderskie i belgijskie

genialny strateg, ojciec polskiej „kawalerii pancерnej”

"Idąc do pierwszej bitwy będącicie żądali rachunku za całe 5 lat tej wojny - za Warszawę, za Kutno, za Westerplatte i za setki i tysiące bezbronných ofiar, które zginęły z ręki zaborcy. Żądaliśmy rachunku za każde polskie życie, które zabrali nam Niemcy"

Wojny światowej walczył m.in. na froncie włoskim w Karpatach i na froncie francuskim w Alpach. Po kapitulacji państw centralnych 11 listopada 1918 r. zdezerterował i przedostał się do Krosna, gdzie wstąpił do Wojska Polskiego. Po kapitulacji Francji gen. Maczek ukrywał się w Marsylii, a następnie przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie dołączył do organizowanych tam PSZ. Powierzono mu dowództwo nad 1. Dywizją Pancerną, która przeszła szlak bojowy przez Francję, Belgię, Holandię i Niemcy. W 1944 r. brała udział w inwazji sił alianckich w Normandii. Odegrała znaczącą rolę w bitwie pod Falaise, zamykając okrążenie wołk niemieckich 7 Armii i 5 Armii Pancерnej w tzw. „kotle”. Uczestniczyła także w wyzwoleniu Bredy oraz w zdobyciu niemieckiego Wilhelmshaven.

Gen. Maczek był zwolennikiem prowadzenia wojny w sposób nowoczesny, za pomocą cechujących się dużą manewrowością i szybkością samodzielnych pancерnych związków taktycznych, które zapewniły m.in. Niemcom zwycięstwo w kampanii 1939 r. Jego zdaniem, rola piechoty na polach bitew wyraźnie zmalała od czasów I wojny światowej; jej efektywność zależała od wsparcia m.in. lotnictwa i broni pancерnej.

- Wybrane odznaczenia przyznane Stanisławowi Maczkowi:
- Order Orła Białego (1994)
- Order Virtuti Militari III, IV i V klasy
- Order Odrodzenia Polski I i III klasy
- Krzyż Walczących
- Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami
- Komandoria Legii Honorowej
- Francuski Croix de Guerre 1940 z palmami
- Medaille Commemorative Francaise de la Guerre 1939-1945
- belgijski Grand Officier de l'Ordre de la Couronne avec palme
- belgijski Croix de Guerre z palmami
- rytyjski Komandoria Orderu Łaźni
- Distinguished Service Order
- holenderski Oranien Nassau III klasy

JACEK MALCZEWSKI

Hamlet Polski

Błądne koło

Malarz i rysownik, czołowy reprezentant Młodej Polski, zwany ojcem symbolizmu w polskim malarstwie przełomu XIX i XX wieku. Urodzony 15 lipca 1854 roku w Radomiu, zmarł 8 października 1929 roku w Krakowie.

Jeden z najwybitniejszych i najbardziej uznanych artystów w historii polskiej sztuki. Na początku lat 90. XIX wieku swoją twórczością zainicjował w młodopolskim malarstwie nurt symbolizmu, pobudzając zarazem odrodzenie romantycznej tradycji. Zasadniczy wpływ na ukształtowanie się światopoglądu i osobowości Malczewskiego wywarł jego ojciec, Julian, który wpoił synowi idee patriotyzmu i narodowego mesjanizmu wyrażone najpełniej w polskiej literaturze romantycznej. Poczucie polskości, wrażliwość na piękno ojczystego krajobrazu i znajomość rodzimego folkloru ugruntował paroletni (1867-1871) pobyt Malczewskiego w majątku wuja Feliksa Karczewskiego w Wielgiem, gdzie opiekę pedagogiczną sprawował nad nim Adolf Dygasiński, przyszły pisarz i publicysta.

Kazimierz

Funk

Pierwszą witaminę B1 Funk wyodrębnił z otrąb ryżowych. Nieznany dotąd związek otrzymał w 1912 roku w Anglii, nazywając go witaminą, od łacińskich słów: "vita" – życie i "amine" – związki zawierające azot.

Okres wojenny Kazimierz Funk spędził w Stanach Zjednoczonych, gdzie prowadził dalsze badania nad witaminami. Udowodnił, że mogą nie tylko zapobiegać chorobom, ale także chronić organizm przed zakażeniami i bakteriami, znacząco podnosząc jego odporność. Polak podjął także aktywne prace nad hormonami (jako pierwszy wyprodukował syntetyczną adrenalinę), a dzięki ulepszeniu salwarsanu przyczynił się do skuteczniejszej walki z panującą wówczas w USA epidemią syfilisu.

23 lutego 1884 w Warszawie urodził się Kazimierz Funk, światowej sławy twórca nauki o witaminach.

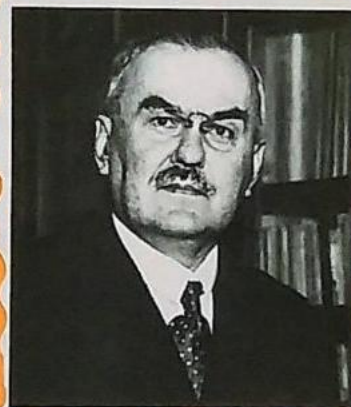
Kazimierz Funk w ciągu swojej kariery badawczej napisał kilkaset publikacji naukowych. Zmarł w wieku 83 lat, 19 listopada 1967 w Nowym Jorku.

Władysław Grabski

Urodził się w 7 sierpnia 1874 roku w Borowie, zmarł 1 marca 1938 roku. Był politykiem, historykiem, a jako ekonomista twórcą reformy walutowej z 1924 roku.

1874 – 1938 †

Po ukończeniu szkoły gimnazjalnej w Warszawie wyjechał na studia do Paryża, tam studiował w Ecole des Sciences (Szkoła Nauk Politycznych), którą ukończył z wyróżnieniem, podjął też studia historyczne na Sorbonie oraz agrarystyczne na uniwersytecie Halle. Po powrocie do Polski pracował nad przywróceniem kondycji rodzinnego majątku.

W latach 1905-1912 jako poseł ziemi warszawskiej z ramienia Narodowej Demokracji był członkiem Dumy rosyjskiej. W chwili wybuchu I wojny światowej opowiedział się po stronie orientacji prorosyjskiej, za co został uwięziony przez Niemców. Grabski współtworzył Komitet Narodowy Polski, następnie po 1917 wszedł w skład Polskiej Komisji Likwidacyjnej.

W niepodległej Polsce (1918r) został ministrem rolnictwa, a następnie skarbu, w 1919 roku jako jeden z nielicznych Polaków brał udział w konferencji pokojowej w Paryżu. W 1920 roku pełnił funkcje premiera i jako szef rządu reprezentował Polskę na konferencji w Spa, po powrocie do kraju poddał się do dymisji. W 1923 roku Grabski ponownie został ministrem skarbu, po upadku rządu „Chjeno-Piasta” kierował rządem pozaparlamentarnym. Jako premier i minister skarbu w latach 1923-1925 Grabski przeprowadził reformę walutową, jej założenia wprowadziły ograniczenie budżetowe, rozpisanie pożyczki wewnętrzpaństwowej, powołanie Banku Polskiego (1924), podniesienie wartości pieniądza.

stabilizacji pieniądza i ujemny bilans handlowy Polski stał się powodem dymisji Grabskiego, której się poddał w 1925 roku. Po wycofaniu się z życia publicznego zajął się pracą naukową, wykładał w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, w Warszawie. W latach 1928-1934 był prezesem Towarzystwa Ekonomistów i Statystyków Polskich, w 1936 zajął się organizacją Instytutu Socjologii

DZIECIŃSTWO

urodził się 5 grudnia 1867 roku w Żulowie pod Wilnem w zaborze rosyjskim. Pochodził z rodziny ziemianskiej, w której pielęgnowano polskie tradycje i patriotycznego ducha. Jego ojciec, również Józef, brał udział w Powstaniu Styczniowym w 1863r.

MŁODOŚĆ

Po ukończeniu gimnazjum w Wilnie w roku 1885 dostał się na studia medyczne na Uniwersytecie w Charkowie, związał się tam z **sojalistyczno-rewolucyjnym ruchem**. Za udział w studenckich rozruchach po roku nauki został wydalony z uczelni.

ZESŁANIE

W 1887 roku został wmiczany w przygotowywany przez rewolucjonistów rosyjskich spisek na życie cara i **zesłany na pięć lat na Syberię** wschodnią.

REWOLUCJONISTA

Piłsudski wystąpił z PPS wraz z grupą swych zwolenników i utworzył tzw. "Frację Rewolucyjną". Po upadku rewolucji w Królestwie, terenem jego działalności stała się Galicja.

1892 powrócił do Polski i wziął udział w stworzeniu Polskiej Partii Socjalistycznej. 1894 objął redakcję jej organu "Robotnika". Niestrudzony propagator **ideał niepodległości**, przyczynił się wydatnie do nadania socjalizmowi polskiemu zabarwienia patriotycznego.

W roku 1910 w zaborze austriackim udało się powołać do życia dwie legalnie działające, prowadzące ćwiczenia i wykłady teoretyczne z dziedzin wojskowości, organizacje - "Związek Strzelecki" we Lwowie oraz "Towarzystwo Strzeleckie" w Krakowie.

W chwili wybuchu I wojny światowej stanął na czele dobrze wyszkolonych oddziałów, z którymi **wkroczył do Królestwa Polskiego**, gdzie zajął opuszczonej przez Rosjan pas ziemi przygranicznej.

NACZELNIK

W 1918 otrzymał **naczelne dowództwo** nad polskimi wojskami oraz misję wyzwolenia w państwie rządów narodowego.

Józef Piłsudski

Naród, który nie szanuje swej przeszłości, nie zasługuje na szacunek teraźniejszości i nie ma prawa do przyszłości.

JÓZEF PIŁSUDSKI
5.12.1867 - 12.05.1935
PIERWSZY MARSZAŁEK POLSKI
KOMENDANT I BRYGADY LEGIONÓW,
NACZELNIK PAŃSTWA, PREMIER,
MINISTER SPRAW WOJSKOWYCH,
GENERALNY INSPEKTOR SIŁ ZBROJNYCH,
WÓDZ NACZELNY W ZWYCIĘSKIEJ WOJNIE
POLSKO - BOLSZEWICKIEJ 1920 ROKU,
WSKRZESZCIEL I OBRONCA
NIEPODLEGŁEJ POLSKI,
TWÓRCA ODRÓDZONEJ ARMII.

WARSZAWSKIE MUZEUM ZNAJDUJE PIŁSUDCZYKÓW

Pomnik Piłsudskiego w Lublinie

Niepokoje społeczne, rosnąca liczba bezrobotnych i kryzys gospodarczy spowodowały, że Piłsudski, cieszący się ogromnym poparciem społeczeństwa w 1926 na czele wiernych sobie oddziałów **wkroczył do Warszawy** i po trzydniowych walkach zmusił do ustąpienia rząd i prezydenta.

Piłsudski został **ministrem spraw wojskowych**, przewodniczącym Rady Wojennej i **generalnego inspektora Sił Zbrojnych**. Sprawował również dwukrotnie **urząd premiera**. Oznaczało to koniec rządów parlamentarych w Polsce i rozpoczęło okres zwany "**sanacja**" - rządami zmierzającymi do poprawy sytuacji państwa.

Śmierć Józefa Piłsudskiego 12 maja 1935 roku zaskoczyła cały naród. Jego pogrzeb stał się ogromną manifestacją narodową oddającą hołd zmarłemu Marszałkowi. Ciało Jego złożono na **Wawelu** w specjalnie na ten cel przygotowanej krypcie pod wieżą "Srebrnych dzwonów", serce zaś na cmentarzu wileńskim "na Rossie", obok ciała Jego matki.

być zwyciężonym i nie ulec to zwycięstwo, zwyciężyć i spocząć na laurach to klęska.

WITOLD
PILECKI

ŻOŁNIERZ

WYKŁĘTY

Urodził się 13 maja 1901 roku w Ołońcu,
zmarł 25 maja 1948 w Warszawie.

WITOLD
PILECKI

Witold Pilecki używał wielu pseudonimów, na przykład Witold, Druh, Roman Jezierski, Tomasz Serafiński, Leon Bryjak, Jan Uznański, Witold Smoliński.

Był rotmistrzem kawalerii Wojska Polskiego, a także współzałożycielem Tajnej Armii Polskiej oraz żołnierzem Armii Krajowej.

1901 — 1948

Jako jeden z pierwszych tworzył raporty o Holokauście, zwane dalej Raportami Pileckiego.

Został skazany na karę śmierci przez władze komunistyczne Polski Ludowej. Zabito go 1948, a 1990 ten wyrok anulowano.

AUGUST EMIL FIELDORF

„NIL”

20 marca 1895 – 24 lutego 1953

- BOJOWNIK O NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI;
- UCZESTNIK WALK LEGIONÓW;
- BOHATER TRZECH WOJEN: brał udział w I wojnie światowej, wojnie polsko-bolszewickiej oraz w II wojnie światowej;
- ORGANIZATOR I DOWÓDCA KEDYWU ARMII KRAJOWEJ;
- ZASTĘPCA KOMENDANTA GŁÓWNEGO AK;
- DOWÓDCA POLITYCZNO-WOJSKOWEJ ORGANIZACJI "NIE" przygotowującej konspirację antykomunistyczną;
- ŻOŁNIERZ ANTYKOMUNISTYCZNEGO PODZIEMIA STAWIAJĄCY OPÓR SOWIETYZACJI POLSKI - jeden z Żołnierzy Wyklętych;
- SKAZANY NIEWINNIE NA KARĘ ŚMIERCI PO SFAŁSZOWANYM PROCESIE SĄDOWYM;
*"Czy wiesz dlaczego mnie skazali?
Bo odmówiłem współpracy z nimi.
Pamiętaj, abyś nie prosiła ich o łaskę!
Zabraniam tego."*
- STRACONY 24 lutego 1953 - miejsce pochówku nieznanе;
- ZREHABILITOWANY W 1989;
- KAWALER ORDERU ORŁA BIAŁEGO - odznaczony pośmiertnie;
- WZÓR PRAWDZIWEGO ŻOŁNIERZA I PATRIOTY;

Cześć Jego pamięci!

ALEKSIANDER FREDRO

owczarki w sady baro

1793 - 1876

- Urodził się 20.06.1793 r. w Surachowie w bogatej rodzinie szlacheckiej
- Nauki pobierał w domu rodzinnym, nigdy nie uczęszczał do szkół publicznych
- Walczył w wojsku Napoleona – odznaczony Krzyżem Virtuti Militari i Krzyżem Legii Honorowej
- W 1818 roku napisał pierwszą ważną komedię, „Pan Geldhab”
- W 1828r. poślubił Zofię Jabłonowską
- W 1829 r. wstąpił do Towarzystwa Przyjaciół Nauk
- Od 1861 roku był posłem do Sejmu Krajowego
- Zmarł we Lwowie 15.07.1876 r, pochowany w rodzinnej krypcie w Rudkach

- Był działaczem lubelskiej łąki wolnomularskiej.
- W 1832 roku przechowywał w swoim majątku dwóch powstańców z Wielkopolski, którzy w obawie przed represjami ze strony władz pruskich schronili się w Galicji.
- O rękę swej przyszłej małżonki starał się jedenaście lat.
- Jego syn, Jan Aleksander Fredro, był również pisarzem.
- Podczas odwrotu spod Maskwy chorował na tyfus, lecz wyszedł z choroby, podobnie jak z niewoli rasyjskiej, bowiem udało mu się zbiec.
- Żył jak na owe czasy niezwykle długo, bo 82 lata.

Paweł i Gawet

20.06.1793 – 15.07.1876

mała w kąpiel

EUGENIUSZ

KWIATKOWSKI

Eugeniusz Felicjan Kwiatkowski (ur. 30 grudnia 1888 w Krakowie, zm. 22 sierpnia 1974 tamże) - polski wicepremier, minister przemysłu i handlu (1926-1930), minister skarbu (1935-1939) II Rzeczypospolitej

Jak napisał Jan Nowak-Jeziorański, przyjaciel rodziny: *Przeszedł Kwiatkowski do historii jako twórca Gdyni, ale określenie to znacznie zawęża jego rolę. Polegała ona na ocaleniu i umocnieniu niezależności gospodarczej, bez której Polska nie mogła się ostać jako niepodległe Państwo.*

Kierował opracowaniem 4-letniego planu inwestycyjnego przewidującego rozbudowę infrastruktury, zwiększenie potencjału obronnego kraju, przygotowanie fundamentów dla przyszłej rozbudowy przemysłu, łącznie z aktywizacją Staropolskiego Okręgu Przemysłowego. Zainicjował budowę portu i miasta w Gdyni. Znacznie przyczynił się do powstania Stalowej Woli - miasta leżącego w woj. podkarpackim.

Wniósł wielki wkład w rozwój polskiego przemysłu chemicznego: zakładów azotowych w Chorzoie i Tarnowie.

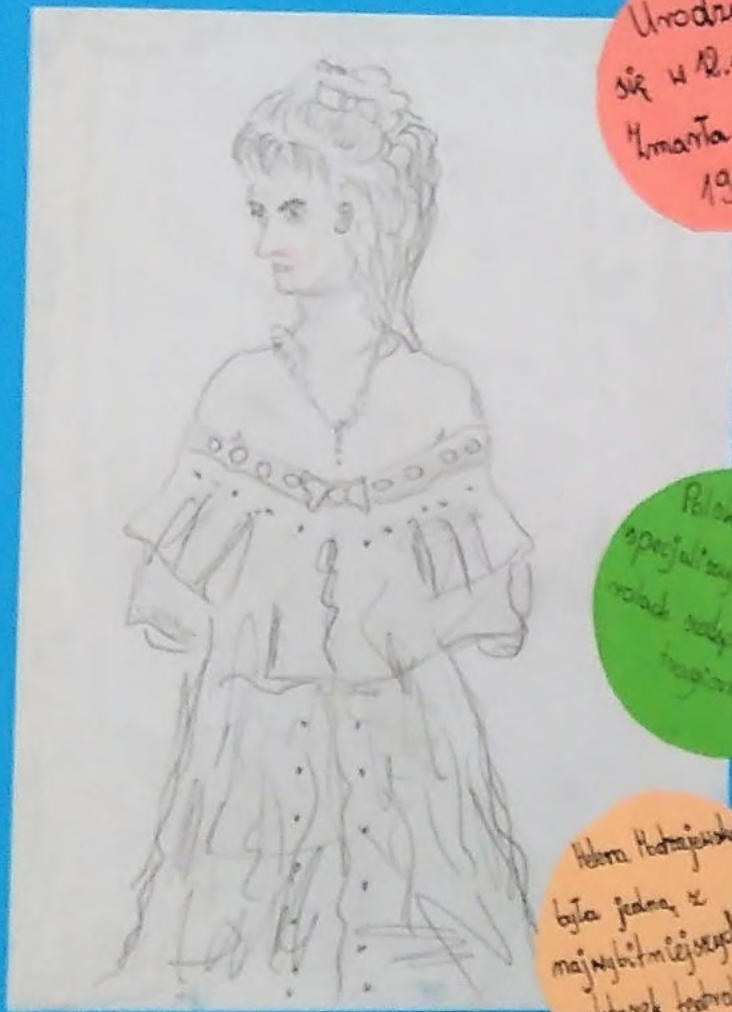

Helena

Dzięki wielkiemu talentowi zdobyła uznanie na całym świecie.

Helena była do najpiękniejszych kobiet epoki.

Urodziła się w 12.10.1840 r.
Zmarła w 8.04.1909 r.

Polona aktorka specjalizująca się w rolach historycznych i tragicznych.

Helena Podajewska była jedną z najwybitniejszych aktorek teatralnych.

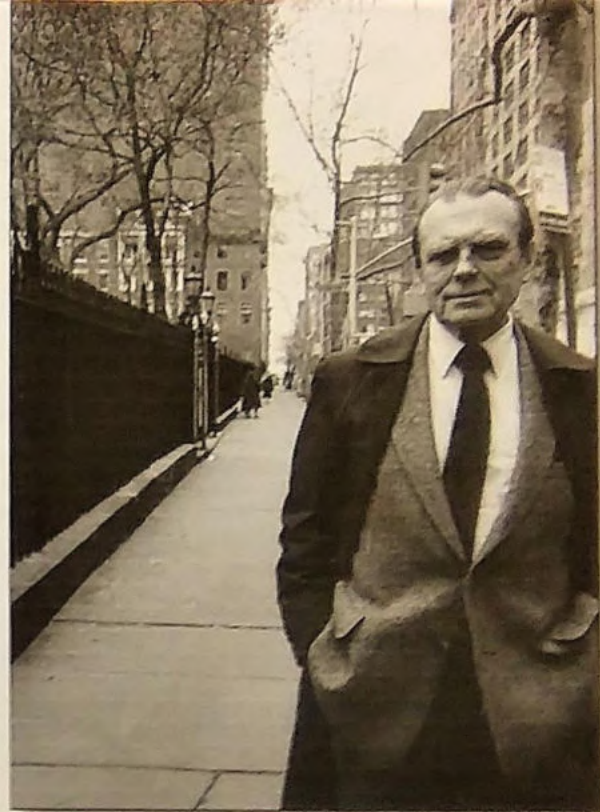

W 1846 roku wyemigrowała do Kalifornii wraz z rodziną.

Modrzejewska

CZESŁAW MIŁOŚZ

1911 - 2004

Lycjorys
Czesława Miłosa

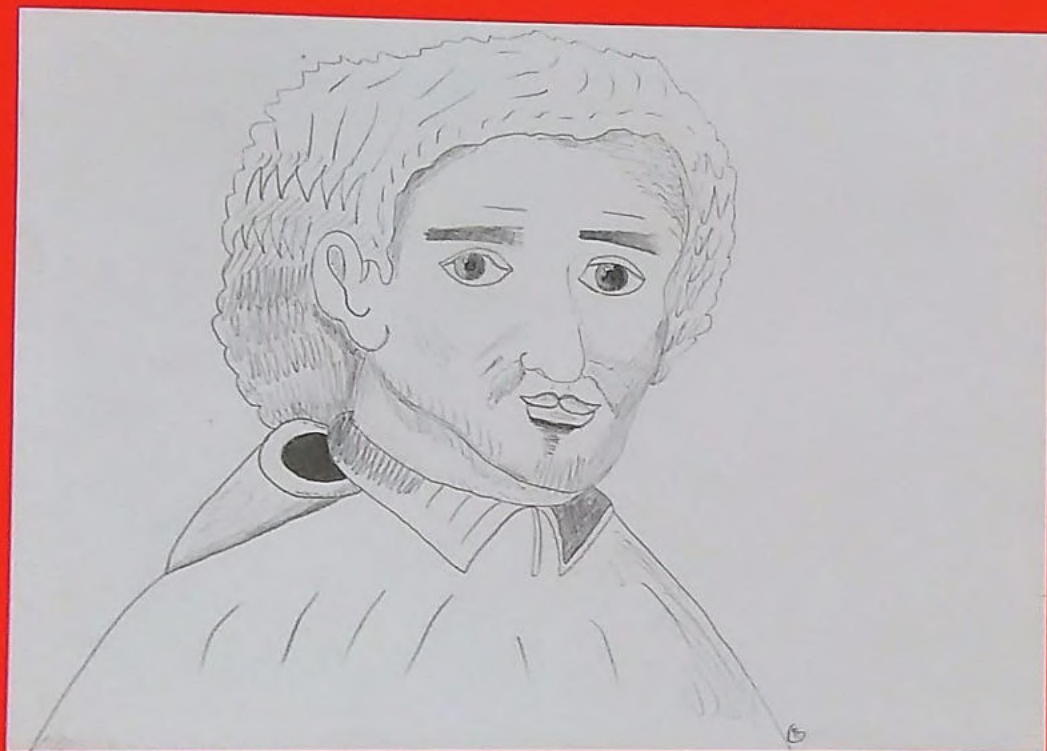
Czesław Miłosz

Przypomnień o sobie

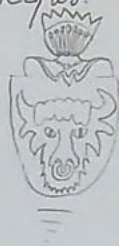
Czesław Miłosz

Schody

Jan Długosz

Był historykiem,
kronikarzem, arcy-
biskupem* i pierwszym
polskim heraldykiem.
Wychowywał synów
Kazimierza Ja-
giellończyka.

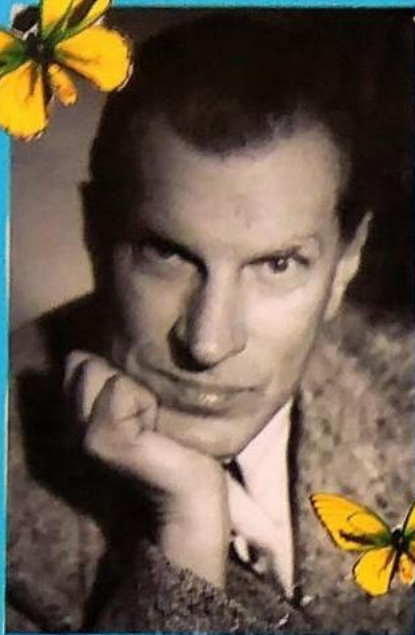
Pisał on głównie dzieła
historyczne, np. *Prace*
cały tron króla *starego*
Królestwa Polskiego
Książka ma 2 tom
- był jego wiekiem
stary 37 65 lat.
W roku 1880 jego
szkielet przeniesiono
do Krynicy Żelaznej
ch na Śląsku.

1415r. — 1480r.

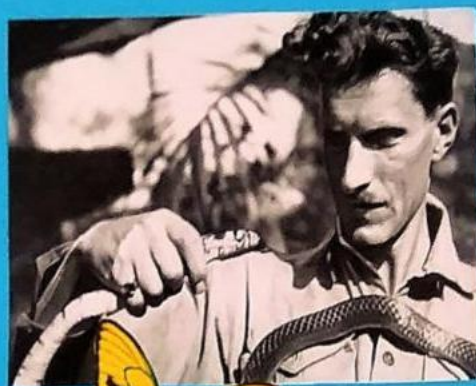
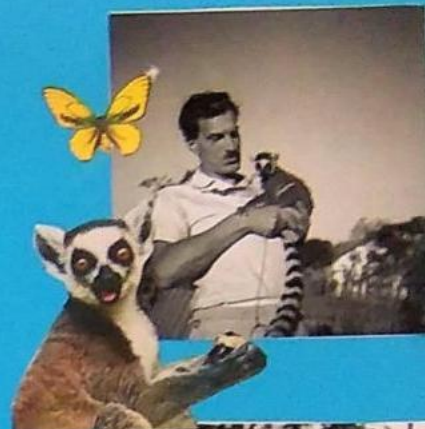
* - niestety
nie został,
za węgla
dł na śmierć
przed powie-
dzeniem

Arkady Fiedler

Arkady Adam Fiedler urodził się 28 listopada 1894 roku w Poznaniu. Był synem Antoniego Fiedlera, poznańskiego poligrafa i wydawcy. On to właśnie rozbudził w Arkadym namiętne zainteresowanie przyrodą. Ukończył Gimnazjum im. Gotthilfa Bergera w Poznaniu, a następnie studiował filozofię i nauki przyrodnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim oraz na uniwersytecie w Poznaniu. Studia te zostały przerwane wybuchem I wojny światowej. W latach 1918–1919 brał udział w powstaniu wielkopolskim.

Debiutował w 1917 cyklem wierszy „Czerwone światło ogniska” na łamach poznańskiego tygodnika „Zdrój”. W latach 1922–1923 studiował w Akademii Sztuk Graficznych w Lipsku i ukończył ją zdobywając tytuł mistrza chemigrafii. W 1926 wydał pierwszą książkę *Przez wiry i porohy Dniestru*. W 1928 wyjechał w pierwszą większą podróż do południowej Brazylii. Przywiózł z niej bogate zbiory zoologiczne i botaniczne, które bezinteresownie przekazał Muzeum Przyrodniczemu oraz innym naukowym placówkom w Poznaniu, i nie mniej bogate wrażenia, które opisał w książkach *Bichos, moi brazylijscy przyjaciele* i *Wśród Indian Koroadów*. W 1933 urzeczywistnił swe najgorętsze marzenie: rusza do Amazonii. Wyprawa zaowocowała książką *Ryby śpiewają w Ukajali*, która zdobyła wielkie uznanie czytelników. W 1936 wydał kolejny bestseller, *Kanadę pachnącą żywicą*.

II wojna światowa zastała Fiedlera na Tahiti. Porzucił tę wyspę, by wybrać żołnierski los. W lutym 1940 przez Francję dotarł do Wielkiej Brytanii, gdzie poznał polskich lotników bohatersko walczących w Bitwie o Anglię. Napisał o nich głośną

książkę *Dywizjon 303* – jej przedruki krążyły w okupowanej Polsce, krzepiąc ducha. W latach 1942–1943 pływał na polskich statkach handlowych – wysiłek wojenny naszych marynarzy opisał w książce *Dziękuję ci, kapitanie*. W trakcie wojny i tuż po niej w Londynie przyszli na świat jego dwaj synowie – Marek i Arkady Radosław.

Twórczość Mikołaja Reja

„Psalm Nr 133” (1533)

„Krótka rozprawa między
trzema osobami - Panem,
Wójtem a Plebanem” (1543)

„Kupiec” (1543)

„Żywot Józefa z pokolenia
żydowskiego, syna
Jakubowego” (1545)

„Postylla” (1557)

„Wizerunek własny żywota
człowieka poczciwego” (1558)

„Zwierzyniec” (1562)

Rej z Nagłowic pisał o sobie
„ Bom ja prosty Polak,

Nigdzie nie jeżdżając

Tum sie past na dziedzinie,

Jako w lesie zajac.

Z granicy polskiej mili

Nigdzie nie wyjechał,

Lecz co wiedzieć przystoi,

M "A niechaj narodowie wżdy postronni znają
iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają"

I

K

O

Ł

A

J

R

E

J

Biografia

Mikołaj Rej przyszedł na świat w Żurawnie 4 lutego 1505 r. Uczył się w Skalmierzu, Lwowie i Krakowie, jednak nie zdobył wyższego wykształcenia. Wszystkie swoje utwory publikował pod pseudonimem Ambrożego Korczoboka Rożek albo bezimiennie. W 1548 roku przeszedł na luteranizm, potem na kalwinizm i rozpoczął działalność religijną. Był postem, brał udział w sejmach walnych. Zdobywał nowe majątności, uzyskał pozwolenie na lokację dwóch miasteczek – Okszy i Rejowca, w którym prawdopodobnie zmarł 8 września 1569. Miejsce pochówku Mikołaja Reja dotychczas pozostaje nieznaną.

Mikołaj Rej zwany jest "ojcem literatury polskiej",
jako pierwszy zaczął pisać w języku polskim

Nie mów co chcesz, abys nie usłyszał czego nie chcesz.

Zła rada zawżdy temu bywa najszkodliwsza, kło ją wymyśla.

ZŁOTE MYŚLI MIKOŁAJA REJA

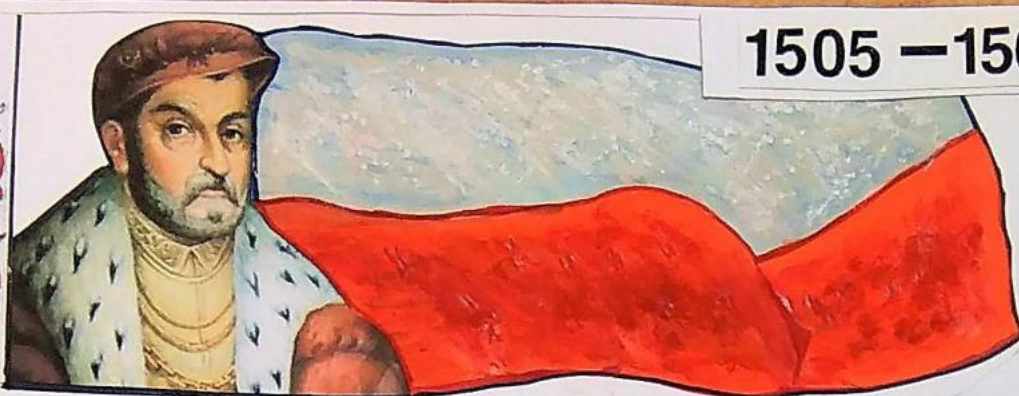
Młodość jak siano wiednie.

A to miej na pilnej pierczy, abys czytał, kiedy tylko mozesz.

Nie ten jest mądry, kło wiele spraw umie, lecz kło złe od dobrego rozeznac rozumie.

Jaka robota, taka zapłata

1505 – 1569

Złote myśli
Mikołaja Reja

PREKURSOR POLSZCZYZNY

Nagłowice. Dworek Muzeum Mikołaja Reja

Mikołaj Rej (pseudonim: Ambroży Korczbok Rożek) urodził się w 1505 r. w Żurawnie pod Haliczem, zmarł w 1569 r. Rodzice Reja należeli do zamożnej szlachty (herbu Oksza), osiadłej w Nagłowicach koło Jędrzejowa. W 1514 r. Rej rozpoczął naukę w szkole w Skalmierzu, potem w Bursie Jerozolimskiej Akademii Krakowskiej. Większość swej wiedzy zdobył jednak samodzielnie. Był człowiekiem szeroko odczytanym. Od 1525 r. pracował na dworze wojewody sandomierskiego Andrzeja Tęczyńskiego jako sekretarz, a z czasem komornik. W 1546 r. otrzymał od króla Zygmunta Starego wieś Temerowce za zasługi rymotwórcze. Natomiast król Zygmunt August nadał poecie tytuł sekretarza królewskiego. Rej prowadził aktywne życie społeczne i towarzyskie. Wybierano go na sejmiki, wiele podróżował po kraju, zyskiwał rozgłos wśród szlachty. Założył miasteczko Rejowice.

Pisał świadomie w języku narodowym – polskim. Niewątpliwie Rej ujawnia niespotykany talent pisarski, zwłaszcza jako satyryk – obserwator rzeczywistości mu współczesnej. Pisarstwo uważał za powołanie i służbę społeczną. Ukształtował on kierunki polskiej literatury na całe lata – pisarstwo zorientowane na sprawy aktualne, społeczne, narodowe.

Dlatego nazywany jest ojcem literatury polskiej.

Jego najsłynniejsze dzieła to: - *Krótka rozprawa między trzema osobami*, *Panem*, *Wójtem* i *Plebanem*, - *Kupiec*, *Żywot Józefa z pokolenia żydowskiego, syna Jakubowego*, - *Wizerunek własny żywota człowieka poczciwego*, - *Postylla i utwory poetyckie*, - *Zwierzytniec*, - *Zwierciadło*.

„ A niechaj narodowie wżdy
postronni znają, iż Polacy nie gęsi,
iż swój język mają ”

Nie mów co chcesz,
abyś nie usłyszał czego nie chcesz

Gniew zamyka w sobie
wszystkie grzechy świata

Ze dobrym być potrzeba i któż tego nie wie ?
Lecz dobry owoc rośnie nie na każdym drzewie

Bo nas sam Pan uczył temu:
chcesz-li sam bracie, daj drugiemu

Nie ten jest mądry,
kto wiele spraw umie, lecz kto zle
od dobrego rozoznać rozumie

A to miej na pilnej pieczy,
abyś czytał kiedy możesz!

W TYM MIEJSCU STAŁ DOM
KTÓRY W 1561 r. ZAKUPIŁ
NESTOR LITERATURY POLSKIEJ
MIKOŁAJ REJ

W 440 ROCZNICĘ ZGONU PISARZA
FUNDACJA WILLE POLONIA
ANNO DOMINI 2009

Lublin - Krakowskie Przedmieście 8

MIKOŁAJ REJ

Janusz Kusociński

Janusz Kusociński był polskim lekkoatletą. Urodził się 15 stycznia 1907 roku w Warszawie, a zmarł 21 czerwca w 1940 roku w Pelmirach (wieś w Polsce położona w woj. Mazowieckim). Amatorsko zaczął uprawiać sport w 1925 roku. Był m. in. Złotym medalistą na mistrzostwach świata w Los Angeles w biegu na 10 000 metrów.

Sportowe osiągnięcia Janusza Kusocińskiego:

złoty medal w biegu na 10 000 m na Letnich Igrzyskach Olimpijskich w 1932 roku w Los Angeles

rekordy świata w zawodach:
w Antwerpii na 3000 m
na 4 mile

25 rekordów Polski na różnych dystansach,

1. miejsce w biegu na 1500 m na Mistrzostwach Polski w 1930 i 1931,

1. miejsce w biegu na 5000 m na Mistrzostwach Polski w 1928, 1930 i 1931,

1. miejsce w biegu na 10 000 m na Mistrzostwach Polski w 1939,

1. miejsce w biegu na 800 m na Mistrzostwach Polski w 1932,

1. miejsce w biegach przełajowych w 1928, 1930 i 1931

1. miejsce w biegu na 3 mile podczas mistrzostw Wielkiej Brytanii w 1934

2. miejsce w biegu na 5000 m na Mistrzostwach Europy w 1934 (14:41,2),

5. miejsce w biegu na 1500 m na Mistrzostwach Europy w 1934

Upamiętnienie

Na jego cześć od 1954 co roku odbywają się zawody – Memoriał Janusza Kusocińskiego.

Dodatkowo jego imieniem nazwano wiele polskich szkół i ulic. Jego imieniem został nazwany też statek PŻM Janusz Kusociński. Wojennym losom Janusza Kusocińskiego poświęcony jest film *Ostatnie Okrążenie* z 1977. Na cześć Janusza Kusocińskiego postawiono też wiele pomników i tabliczek.

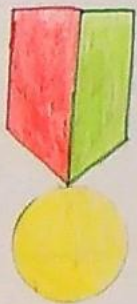
KUTRZEBA TADEUSZ

1886-1947

Urodził się 15 kwietnia 1886 w rodzinie Tomasza, kapitana Armii Austro-Węgierskiej, i Ludwiki z domu Szula.

Studiował na Wydziale Inżynieryjnym.

Od 1906 roku do 1910 roku pełnił służbę w 9 Batalionie Saperów w rodzinnym Krakowie. W latach 1910-1913 studiował w Akademii Sztabu Generalnego w Wiedniu i ukończył wyższy kurs inżynierii. W 1911 awansował na porucznika. W latach 1913-1914 pełnił służbę w szefostwie Inżynierii w Sarajewie, gdzie pracował m.in. nad projektem umocnień na pograniczu z Czarnogórą.

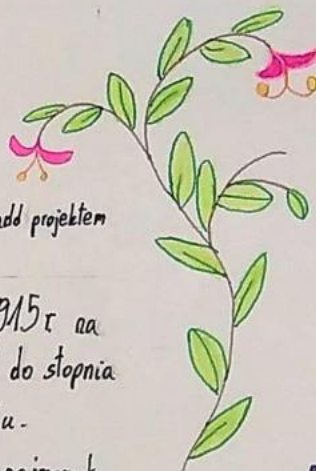
Początkowo przebywał na froncie serbskim. Od 15.03.1915 r. na froncie rosyjskim jako oficer łącznikowy. Awansował do stopnia kapitana, skierowany na front włoski gdzie był szefem sztabu - następnie walczył w Rumunii i Austrii. Od marca 1918 zajmował stanowisko szefa sztabu bazy austriackiej w mieście Brata nad Dunajem.

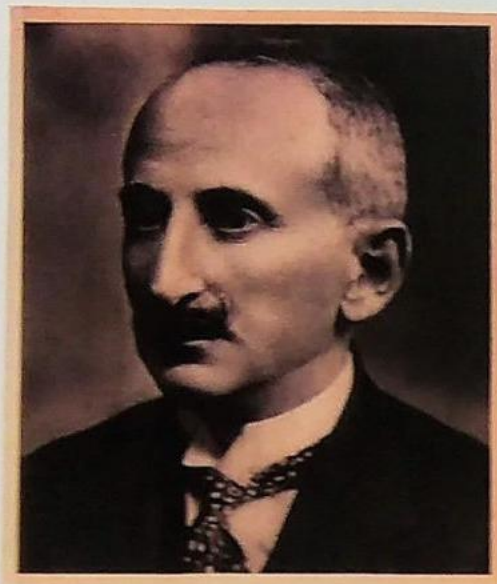
Tadeusz zmarł 8.01.1947 r. w Londynie.

ORDERY:

- Krzyż Komandorski
- Orderu Virtuti Militari
- Krzyż Halecznych
- Złoty Krzyż Zasługi
- Krzyż Zasługi Wojskowej z Mieczami
- Brązowy Medal za Służbę
- Srebrny Medal za Służbę
- Krzyż Żelazny
- Order Korony
- Order Krzyża Orła
- Order Białej Róży

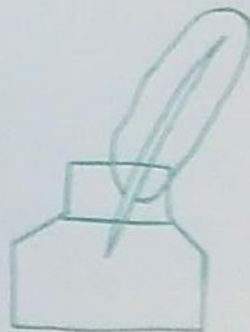

Bolesław Leśmian

Lubię szepnąć ci słowa, które nie są znaczone

Lubię szepnąć ci słowa, które nie są znaczone
Przez te, że są gajem do twego umiarku,
Ponieważ, że są twym szlakiem do cna wyliczania
I nie wstrząsają się swego napięcia (pojęcia).
Bardziej się w tych słowach niecierpięliw wiesz
A ja czuję, czuję, jak przez twoją twarz,
Jak ja uczę, powiadam – słyszysz w złości,
I rozumiesz głosem dołba matczym / trości...
Skoro ja swego wargę wyzaczam do wiesz
Słyszysz mi się tak, sama, tylko mówisz wiesz
I rozumiesz ja mówię, gdy jest miłośnik
W tajemnicy śladu twego, że tenś śladu, głosem.

Bolesław Leśmian urodził się 22 stycznia 1877r w Warszawie, zmarł 5 listopada 1937r. Został pochowany na Cmentarzu Powązkowskim w grobie siostry Aleksandry, zmarłej 20 czerwca 1921r w wieku 34 lat. Był polskim poetą. Jest uznawany za najbardziej nowatorskiego, najoryginalniejszego i najbardziej skrajną indywidualność twórczą literatury polskiej XX wieku. Był synem Bernarda Leśmiana i wdową Antoniego Eisenbauma. Matka, Emma z domu Sunderland, urodzona 11 marca 1852r w Warszawie, pochodziła z rodziny prawniczej. Leśmianowie mieli trojkę dzieci: Bolesława, Kazimierza i Aleksandrę. Bolesław Leśmian młodość spędził na Ukrainie, w Kijowie. Ulegając prośbie ojca skończył tam prawo na Uniwersytecie Świętego Włodzimierza. W swej poezji wkroczył świat fantastyczny. W tej jego siostrze od rzeczywistości można dostrzec się bunt, szczególnie względem nudnego, stereotypowego mieszczaństwa. Jako pójaznt Nietzschego, Leśmian czuł niechęć do ludzi biernych, przeciętnych. Ideałem dlań był wolny i niezależny człowiek, niezależny. Często odwoływał się także do symbolizmu. Użyte symbole przywoływało często idee filozoficzne, przez co poezja Leśmiana uważa jest za poezję filozoficzną, szczególnie osadzoną w filozofii Hierzego Bergsona. Twórczość Leśmiana można śmiało nazwać poezją wierzania do miłości. Poeta opiera się z Bogiem, ponieważ kwestie egzystencjalne, by w końcu opowiedzieć się po stronie miłości i estetyki. Jego wiersze były melodyjne, przestrzegał bowiem surowych zasad konstrukcji sylabotonicznej. „Jut w latach 1906-1907 napisał (Leśmian) na przykład dwa cykle wierszy w języku rosyjskim, opublikując je w czołowych czasopiśmie rosyjskich symbolistów – *Złotiste Rano* i *Wiesni Nataniama* w roku 1905 w Paryżu zaprzyjaźnił się z Konstantym Balmontem, a poprzez niego z datą paryjską kłonią artystów Rayjon (D. Mereżkowski, Z. Gippius, A. Biełyj). ... rosyjskie wiersze Leśmiana radują nie tylko perfekcją językową, ale także i tym, że wykazują indywidualne cechy Leśmianowskiej poezji w nie mniejszym stopniu niż pisane w owym czasie wiersze w języku polskim. W 1940 roku powstał film fabularny w reżyserii Leszka Barana o życiu Bolesława Leśmiana zatytułowany *Leśmian*, w którym w rolę poety. Z okazji 140 rocznicy urodzin Leśmiana w 2017 roku ogłoszono w Ławoczu *Rok Bolesława Leśmiana*. Z tej okazji napisano m.in. ogólnopolski konkurs leśmianowski, który wygrali młodzi poeci: Dawid Jung i Paweł Bień.

W żalowym obramieniu

W żalowym obramieniu, smutkowi wierszy
Ciepłota przelotu, przez długie godziny
Ciepłota przelotu, przez długie godziny
Północ wiesz na obłąk obywateli i obywateli.

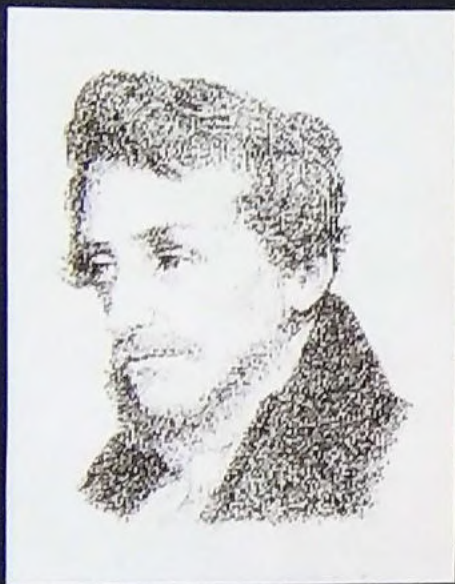
Jak słowik (słowik) wiesz, jakby wiesz (słowik),
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz
I wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz.

Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz.

Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz.

Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz,
Wiesz gwiazd na śladu wiesz (słowik) wiesz.

JOACHIM LELEWEL

1786-1861

historyk

działacz polityczny

CZŁONEK I ORGANIZATOR

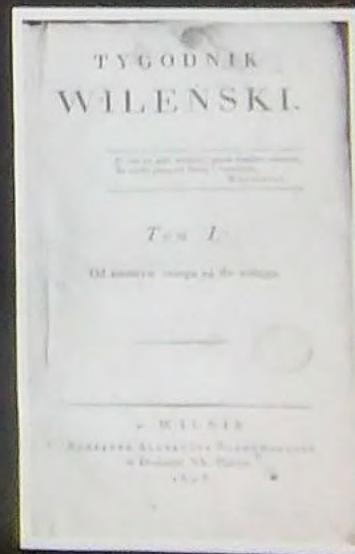
Podczas powstania listopadowego był członkiem Rady Administracyjnej, Rządu Narodowego Królestwa Polskiego oraz Towarzystwa Patriotycznego.

AUTOR

Jest prawdopodobnie autorem hasła „Za wolność waszą i naszą”, które widniało na sztandarach powstańczych.

ZAŁOŹCIEL

Zainicjował założenie Szkoły lelewelowskiej, która miała duży wpływ na rozwój polskiej historiografii. Złożył Tygodnik Wileński, w którym debiutował Adam Mickiewicz. Był pomysłodawcą odznaczenia „Gwiazda Wytrwałości”.

Kazimierz Funk (1884-1967)

To wybitny polski biochemik, „ojciec chrzestny” witaminy. Po latach badań podważył pogląd, że przyozyma chorób są tylko organizmy chorobotwórcze. Okazało się, że choroby mogą wywoływać również niedobory substancji odtworzeniowych potrzebnych. Dzięki odkryciu Funka zaczęto produkować witaminy jako leki. Kazimierz Funk prowadził też badania nad hormonami.

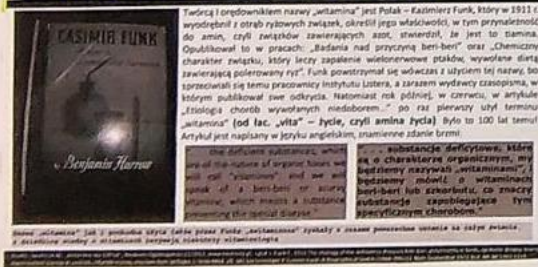

wyizolował

insuliny

K. Funk leczył chorych na awitaminia powodujące np. kramy i kwasicy.

K. Funk był nominowany do Nagrody Nobla.

W 1939 r. wyemigrował do USA, gdzie żył i pracował do śmierci. W uznaniu jego zasług utworzono w 1947 r. w Nowym Jorku Fundację Funka dla Badań Medycznych.

Kazimierz Funk przez wszystkie lata pracy na obczyźnie podkreślał swoją polską narodowość. Tym pamiętamy o nim.

JAN KASPROWICZ

12.12.1860r. - 01.08.1926r.

Jeden z najwybitniejszych poetów w dziejach literatury polskiej.
Prekursor nowoczesnego wiersza wolnego; symbolizmu.
Dramaturg, krytyk literacki, dziennikarz i tłumacz.
Przedstawiciel Młodej Polski.

Chłopcy

Chłapy rzędem na płaczących wzgórkach;
Za chłastami kłopy są wół niewy;
Wierzyły wów przychylały głowy
Przy stajniach, przy niskich okienkach.

Flak się wala; parłom na próżwiokach;
Tu rój krowy, rójdz chłode krowy,
Tam się zwija dziewczak wieniec cefowy
W koralnych chustkach, w koralowych sznurkach.

Scany chłapy! niedno chłopkie chłapy!
Jak się z wami zrodzi mure zrodzi,
Jak wy, prości, jak wy, bez rozkazy—

Dziś wy dla mnie wspaniali skarb brzości,
Ale wspaniali, co teraz w oficy -
Dziś wy prościście szan, co ten to splony!...

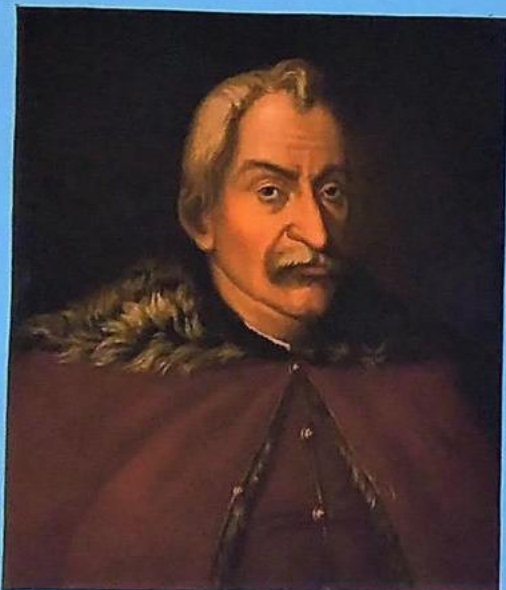
Muzykanci

Ne wsi się wleziły do wsi
Frawie się od łopodnia,
Przed kłafy stary chłopcy
I fudy łudy się do dnia.
Zrodziły i mnie kiedyni rano,
Nim doicie się wzięto w niebony:
"Wzłazcie wzięto z namo,
Jednakie wzięto nam łony!"
Pofukany wstają i są,
Począłom się wczekać:
Ten ma frazety, ten skrzyty,
Ten się na głodach słony!
Zmieszani spozili prof karzono:
"Woj, stwórz nam, panie Polzce!
Niedobry jest znakom zmieszano
Tak wzięto kłony na wleczko.

ŻYCIE I TWÓRCZOŚĆ

- 1860r. - urodził się w Szymborzu, dorastał w ubogiej rodzinie wśród trzynastoletniego rodzeństwa obdarzony głęboką wrażliwością od dziecka. Cudem wyzdrowiał ze śmiertelnej choroby dzięki modlitwom matki.
- 1884r. - zdał maturę, potem studiował we Wrocławiu i Lipsku filozofię i literaturę.
- ok. 1877r. - dla córki nauczyciela powstał pierwszy wiersz „Bądź Polka”.
- 1889r. - debiut poetycki - tomik „Poezye”. Odtąd regularnie publikował np. poemat „Chrystus” (1890), dramat „Świat się kończy” (1891), „Z chłopskiego zagonu: Opowiadania wierszem” (1891), „Anima ludzkości” (1894), „Hymny” (1899), „Krzak dzikiej róży” (1908), „Kępsy ubogich” (1910).
- 1904r. - obronił doktorat.
- 1909r. - objął Katedrę Literatury Porobnawczej na Uniwersytecie Lwowskim.
- 1926r. - Ostatnie lata życia Kasprówic spędził w Pomorzynie koło Zakopanego, tam zmarł.

Jan Zamojski (1542-1605)

Rodzina kanclerza należała do herbu JELITA. Nazwę tę nadał Władysław Jagiello Florianowi Szaremu (Sariuszowi), będącego protoplastą rodu, który zginął w bitwie pod Grunwaldem przebity trzema włóczniami, co spowodowało wypłynięcie jego wnętrza. Stąd też pochodzi niecodzienna nazwa herbu.

Zamojski znał łacinę, a oprócz tego władał jeszcze pięcioma, czy sześcioma językami!

Kanclerz był bardzo tolerancyjny wobec odmiennych religii. Podobno podczas studiów w Padwie sam przeszedł z kalwinizmu na wyznania rzymskokatolickie.

Ufundowanie świeckiej Akademii Zamojskiej było spowodowane, jak wskazują niektórzy historycy, powolnym upadkiem Akademii Krakowskiej, jak większości uniwersytetów w Europie powiązanych z Kościołem.

Wielka tragedia Jana Kochanowskiego pt. „Odprawa posłów greckich” została po raz pierwszy wystawiona na weselu Jana Zamojskiego i Krystyny Radziwiłłówny.

Zamojski zbierał księgi, oraz hebrajskie, czy amerykańskie rękopisy, antyczne monety, arcydzieła sztuki włoskiej.

Jan Sariusz Zamojski urodził się 19.03.1542 r. w Skokówce. Jako niezwykle zdolny chłopiec już w wieku 13 lat został wysłany na studia do Paryża. Nauki pobierał również w Padwie i Strasburgu. Po upływie kilku lat objął funkcję sekretarza (pisarza) na królewskim dworze Zygmunta Augusta. Był najbliższym współpracownikiem króla i dziedzicem jego myśli politycznej. Zamojski był świetnym mówcą, dzięki czemu zdobył popularność wśród szlachty i został jednym z jej przywódców. Po bezpotomnej śmierci Zygmunta Augusta w 1572 roku, przejęty sprawą Rzeczypospolitej, w porozumieniu ze stanem szlacheckim wysunął koncepcję wyboru króla przez całą szlachtę. Gdy panowanie objął Stefan Batory uczynił Zamojskiego kanclerzem wielkim koronnym i najwyższym dowódcą wojskowym – hetmanem. Zapewniał Batoremu poparcie szlachty i pomagał mu w rządach. Dążyli wspólnie do unowocześnienia kraju, modernizacji armii oraz wzmocnienia pozycji Rzeczypospolitej w Europie. Ukoronowaniem polityki zagranicznej było w 1582 r. zwycięstwo nad Carstwem Rosyjskim w wojnie o dostęp do Morza Bałtyckiego. Za wianą służbę Jan Zamojski otrzymał od króla wiele posiadłości. Wz bogacił się także dzięki łupom wojennym i zyskom z handlu. Pod koniec życia był właścicielem 11 miast i ponad 200 wsi. Część swych bogactw przeznaczył na budowę miasta - Zamościa, stworzonego według koncepcji „renesansowego, idealnego miasta – twierdzy”, zbudowanego przez włoskiego architekta Bernardo Morando. Kilka lat później ze swych dóbr utworzył Ordynację Zamojską. Kanclerz miał także wielkie zasługi w dziedzinie oświaty. Wraz z królem Stefanem Batorym założył Akademię Wileńską, a w swoim mieście – Akademię Zamojską wraz z okazałą biblioteką i drukarnią. Sprawował również mecenat nad artystami i ludźmi nauki. Wydawał wiele dzieł w różnych językach. Sam napisał łacińskie dzieło pt. „O senacie – ksiąg dwie.” Z pewnością można nazwać Jana Zamojskiego wybitnym politykiem, charyzmatycznym przywódcą i prawdziwym człowiekiem renesansu. Zmarł on 03.06.1605r. w Zamościu.

„HUBAL”

1897-1940

KRZYŻYK NIEPODLEGŁOŚCI

ORDER WIRTUJI MILITARNEJ

MJR. HENRYK DOBRZAŃSKI

- OFICER POWSTANIA LISTOPADOWEGO.
- MAJĄC 12 LAT ZMUSIŁ KONIA DO PRZESKOCZENIA NAD KROWĄ.
- BYŁ SPORTOWCEM, UPRAWIAŁ JEŹDŹDZTWIEM.
- W CZASIE II WOJNY ŚW. ZEBRAŁ ODDZIAŁ LICZĄCY PONAD 400 OSÓB.
- URODZIŁ SIĘ W AUSTRO-WĘGRACH W SZLACHECKIEJ RODZINIE.
- WALCZYŁ W OBU WOJNACH ŚWIATOWYCH.
- SŁUŻYŁ W LEGIONACH POLSKICH.

uniwersytetów w USA i w Polsce, honorowy
obywatel Litwy i miasta Krakowa.

Czesław Miłosz

Urodził się 30

czerwca 1911 roku w Szetejniach na Litwie,
zmarł 14 sierpnia 2004 w Krakowie.

Czesław Miłosz

Jeden z największych polskich poetów,
laureat nagrody Nobla z 1980 roku i wielu
innych prestiżowych nagród literackich,
tłumaczony na kilkadziesiąt języków.

Urodził się w majątku Szetejnie nad Niewiążą na Litwie. W dzieciństwie w związku z pracą ojca wyjechał na Syberię; w latach 1914-1918 przebywał w Rosji. Ukończył prawo na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Podczas studiów należał do Sekcji Twórczości Oryginalnej (STO) Koła Polonistów Słuchaczy USB i do Akademickiego Klubu Włóczęgów. Debiutował w 1930 roku wierszami "Kompozycja" i "Podróż" w piśmie "Alma Mater Vilnensis" (zeszyt 9). W 1931 był współzałożycielem pisma "Żagary", skupiającego środowisko młodych wileńskich katastrofistów. W 1933 ukazał się debiut książkowy Miłosza: "Poemat o czasie zastygłym", za który autor otrzymał Nagrodę im. Filomatów przyznaną przez ZZLP w Wilnie. W 1934/35 przebywał w Paryżu jako stypendysta Funduszu Kultury Narodowej; tam nawiązał kontakt z Oskarem Miłoszem, z którym łączyło

W roku 1936 opublikował drugi zbiór wierszy, "Trzy zimy". Tom, utrzymany w poetyce katastrofizmu, spotkał się z szerokim odzewem - pisali o nim najważniejsi krytycy tamtego czasu: Stefan Napierski, Ludwik Fryde, Konstanty Troczyński, Ignacy Fik.

Poeta, prozaik, eseista, tłumacz.

"Nawet rodzinna niechaj będzie prosta
Aby była, kto usłyszy słowa
Nawet języczkiem, ręką, zakochanej
Tyle jak się widać w letniej błyskawicy."

Czesław Miłosz
1930

go dalekie pokrewieństwo i którego twórczość
wywarła na młodym poecie wielkie wrażenie.

"Nierzyje", że jest nie wspaniałym
i skromnie przekonuje się,
że nie jest nie wspaniałym
Skonczy robotę
na jedno ludzkie życie"

Czesław Miłosz
1930

W. Pilecki

Rotmistrz

Witold Pilecki był osobą nietuzinkową, służył w wojsku, walczył z bolszewikami – między innymi w bitwie warszawskiej. Brał też udział w kampanii wrześniowej, potem zaangażował się w konspirację. W listopadzie 1939 roku był jednym z organizatorów Tajnej Armii Polskiej, która weszła później w skład Związku Walki Zbrojnej. Do historii przeszedł przede wszystkim za heroiczne poświęcenie, którym był dobrowolny pobyt w obozie Auschwitz. Pilecki zrobił to, by zbierać informacje o obozie i tworzyć w nim ruch oporu. Okres Polski Ludowej był okresem, w którym władze komunistycznego państwa starały się zatrzeć pamięć o wielkich bohaterach i patriotach, którzy nad swoje życie stawiali wolność i suwerenność Polski.

“STARAŁEM SIĘ
TAK ŻYĆ, ABYM
W GODZINIE
ŚMIERCI MÓGŁ
SIĘ RACZEJ
CIESZYĆ NIZ
LĘKAĆ

WITOLD PILECKI

Witold Pilecki urodził się 13 maja 1891 roku w Ołońcu. Zmarł zaś 25 maja 1948 roku w Warszawie. Był rotmistrzem kawalerii Wojska Polskiego, współzałożycielem Tajnej Armii Krajowej, żołnierzem Armii Krajowej, więźniem i organizatorem ruchu w KL Auschwitz. Był autorem raportów o Holocaustie tzw. Raportów Pileckiego. Oskarżony i skazany przez władze komunistyczne Polski Ludowej na karę śmierci, stracony w 1948. Unieważnienie wyroku nastąpiło 1990. Pośmiertnie 2006 otrzymał Order Orła Białego, a w 2013 został awansowany do stopnia pułkownika.

HISTORIA

Leopold Okulicki pochodził z Galicji, urodził się 12 listopada 1898 roku w niewielkiej miejscowości Bratucice, niedaleko Bochni. Jakże wielkie musiało w Nim być pragnienie czynów, skoro mając niespełna 17 lat zgłosił się do Legionów Polskich już w sierpniu 1914 roku. Na kolejnych ścieżkach Jego życia wypisać można słowa: Bóg, Honor, Ojczyzna. Leopold Okulicki zawsze obecny jest tam, gdzie dzieją się rzeczy wielkie i ważne dla Polski. Za udział w wojnie polsko-bolszewickiej zostaje odznaczony kilkakrotnie najwyższymi odznaczeniami państwowymi. To On właśnie w noc rozpoczynając II wojnę światową, pełniąc służbę w Sztabie Głównym, przyjmuje napływające meldunki o rozpoczęciu działań wojennych. To również On należał do pierwszej, kilkunastoosobowej grupy oficerów wstępującej do pierwszej, konspiracyjnej organizacji w okupowanym kraju - Służby Zwycięstwu Polski. Wraz z gen. Władysławem Anderssem tworzył na terenach ZSRR armię polską. Jeszcze jako pułkownik, zrzeka się dowództwa 7. dywizji Piechoty Armii Polskiej, walczącej we Włoszech i pragnie wrócić do kraju, pozostającego pod okupacją niemiecką i sowiecką. Nierozdzielnie związany z Armią Krajową-ostatni jej dowódca. Po wybuchu Powstania Warszawskiego pozostał zakonspirowany. 6 sierpnia 1944 pisał do ówczesnego dowódcy AK, gen. Tadeusza Komorowskiego: „W myśl otrzymanego rozkazu siedzę jak mysz pod miotłą, choć mnie to bardzo dużo kosztuje”. Jako **ostatni dowódca Armii Krajowej** to On właśnie wydał rozkaz kapitulacji po upadku Powstania.

ODZNACZENIA

Order Orła Białego
Order Virtuti Militari IV i V klasy
Krzyż Niepodległości
Czterokrotnie Krzyż Walecznych
Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami
Nadany pośmiertnie Legion of Merit

Generał

Leopold Okulicki

„Niedźwiadek” (1898-1946)

PSEUDONIMY

„Niedźwiadek”, „Biedronka”,
„Bronka”, „Jan”, „Jan Mrówka”,
„Jan Ogór”, „Kobra”, „Konrad”,
„Kula”, „Miller”, „Mrówka”, „Stary
Boba”, „Osa”, „Pan Jan”, „Sęp”,
„Termit”

ŚMIERĆ I UPAMIĘTNIENIE POŚMIERTNE

Pod pozorem rozmów politycznych, z gwarancją pełnej nietykalności, kierownictwo Polski Podziemnej na czele z gen. Okulickim, zaproszone zostało do Pruszkowa, gdzie znajdowała się siedziba ekspozytury NKWD. Tu 27 marca 1945 roku po pierwszym dniu rozmów część delegacji, w tym Leopold Okulicki, została skrycie aresztowana i wysłana samolotem do Moskwy. Tam odbył się jeden z najbardziej dramatycznych, inscenizowanych przez Stalina procesów politycznych. Był to **PROCES SZESNASTU**, czyli kierownictwa Polski Podziemnej. Według oficjalnych informacji Okulicki zmarł w więzieniu na Łubiance 24 grudnia 1946 na skutek ataku serca i paraliżu, a jego zwłoki zostały spalone w krematorium NKWD na cmentarzu Dońskim w Rosji, jednak do końca nie wyjaśniono jak zginął generał.

17 sierpnia 1984 prezydent USA Ronald Reagan odznaczył pośmiertnie trzech komendantów głównych AK, generałów: Leopolda Okulickiego, Tadeusza Komorowskiego, Stefana Roweckiego orderami Legion of Merit za wkład w walkę o demokrację i w zwycięstwo nad totalitarnymi Niemcami hitlerowskimi.

W Uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 17 lutego 2012 w sprawie upamiętnienia 70. rocznicy powstania Armii Krajowej stwierdzono: Losy ostatniego Komendanta Głównego Armii Krajowej gen. Leopolda Okulickiego „Niedźwiadka”, sążonego w Moskwie i tam zamordowanego, symbolizują powojenne losy żołnierzy Armii Krajowej i Polski.

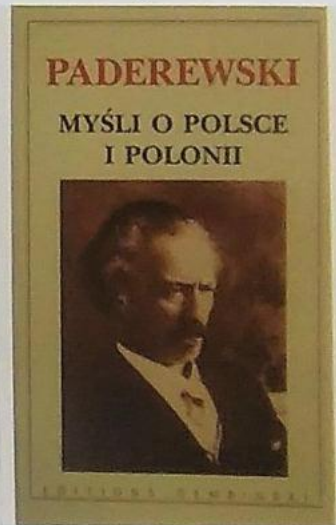
Ignacy Jan Paderewski 1860-1941

Ignacy Jan Paderewski pierwszy większy sukces odniósł debiutujący jako pianista w 1887, a w 1888 roku miał miejsce jego pierwszy duży koncert w Paryżu. Później przez pewien czas przebywał w Londynie,

gdzie koncertował między innymi przez samą królową, Wiktorią. Wielkim sukcesem okazało się jego pierwsze tournée po Stanach Zjednoczonych w latach 1891-1892, na które Paderewski zmuszony był się udać z powodu kłopotów finansowych. Na stałe zamieszkał w USA. Zyskał sobie ogromną popularność, nazywany był największym ze wszystkich, mistrzem, królem pianistów, czarodziejem klawiatury.

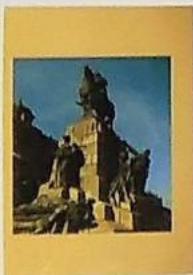

Ignacy Jan Paderewski
- wibitny pianista,
organizator odzyskania
niepodległości przez
Polskę.
↓

Premier Rzeczypospolitej Polskiej
w latach 16.I.1919 - 09.XII.1919 roku.

Ignacy Jan Paderewski urodził się 18 listopada 1860 roku w Korytówce na Podolu. W latach 1872-1878 roku zdobył wykształcenie w warszawskim Instytucie Fluzycznym, mieszczącym 1919 roku nazwę Konserwatorium Warszawskie...

↑
Mecenas

Na zlecenie Paderewskiego w 1908 roku rzeźbiarz Antoni Wiwulski wykonał pomnik upamiętniający zwycięstwo wojsk polskich w bitwie pod Grunwaldem. Monument został odsłonięty w 1910 roku w Krakowie, w obecności ponad 150 tys. osób. Paderewski wygłosił wówczas przemówienie o charakterze niepodległościowym. 16 stycznia 1919 roku został premierem, pełniąc również funkcję ministra.

← Patriotyczne przemówienie będące początkiem Powstania Wielkopolskiego wygłosił Ignacy Jan Paderewski - kompozytor i pianista.

WŁADYSŁAW REYMONT

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił rok 2000 Rokiem Reymontowskim

Reymont urodził się w rodzinie organisty. Jego ojciec, Józef Rejment, człowiek odczytany, miał wykształcenie muzyczne i w tuszyńskiej parafii pełnił obowiązki organisty, a także prowadził księgi stanu cywilnego i korespondencję proboszcza z władzami rosyjskimi. Matka, Antonina z Kupczyńskich, miała talent do opowiadania. Wywdziła się ze zubożałej szlachty krakowskiej; w latach dojrzałych pisarz fakt ten często podkreślał.

Rodzice chcieli, aby został organistą. Odmówił uczęszczania do szkół, często zmieniał zawody, miejsca zamieszkania, dużo podróżował po Polsce i Europie. Ukończył Warszawską Szkołę Niedzielną-Rzemieślniczą. W latach 1880-1884 uczył się zawodu krawieckiego w Warszawie, po czym został czeladnikiem. W okresie 1884-1888 był aktorem w wędrownych grupach teatralnych, następnie w latach 1888-1893 dzięki protekcji ojca znalazł zatrudnienie jako niskiej rangi funkcjonariusz Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, pracując m.in. w Rogowie i Lipcach. W 1890 zmarła matka pisarza. Z twórczości literackiej utrzymywał się od 1894, kiedy przeniósł się do Warszawy, jednak swoje pierwsze wiersze pisał już w 1882.

Jacek Malczewski, Portret Władysława Reymonta, 1905

Wł. St. Reymont

Odniesienia

- Wielka Wstęga Orderu Odrodzenia Polski (17 grudnia 1924)
- Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (29 grudnia 1921)
- Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (13 lipca 1921, jako jeden z pierwszych 15 osób odznaczonych Orderem Odrodzenia Polski)
- Komandor Orderu Legii Honorowej

Władysław Stanisław Reymont, właśc. Stanisław Władysław Rejment

(ur. 7 maja 1867 w Kobielach Wielkich, zm. 5 grudnia 1925 w Warszawie) – polski pisarz, prozaik i nowelista, jeden z głównych przedstawicieli realizmu z elementami naturalizmu w prozie Młodej Polski. Niewielką część jego spuścizny stanowią wiersze. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za czterotomową „epopeję chłopską” *Chłopi*.

Twórczość Reymonta jest zróżnicowana pod względem tematyki, formy literackiej oraz nierówna pod względem swej wartości. W powieściach obyczajowych zawarł elementy krytyki społecznej. Władysław Reymont jest laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1924. Otrzymał ją za powieść *Chłopi*. Kontrkandydatami Reymonta do tej nagrody byli Stefan Żeromski i Tomasz Mann; ten pierwszy uznawany był za wybitniejszego pisarza; jednak jego osoba została odrzucona przez Akademię Szwedzką, uzasadniono to jego antygermanizmem.

Wł. St. Reymont

„Pisarz i życie to wielkim, w którymś z nich, na mniejszą odzież i sumienie!”

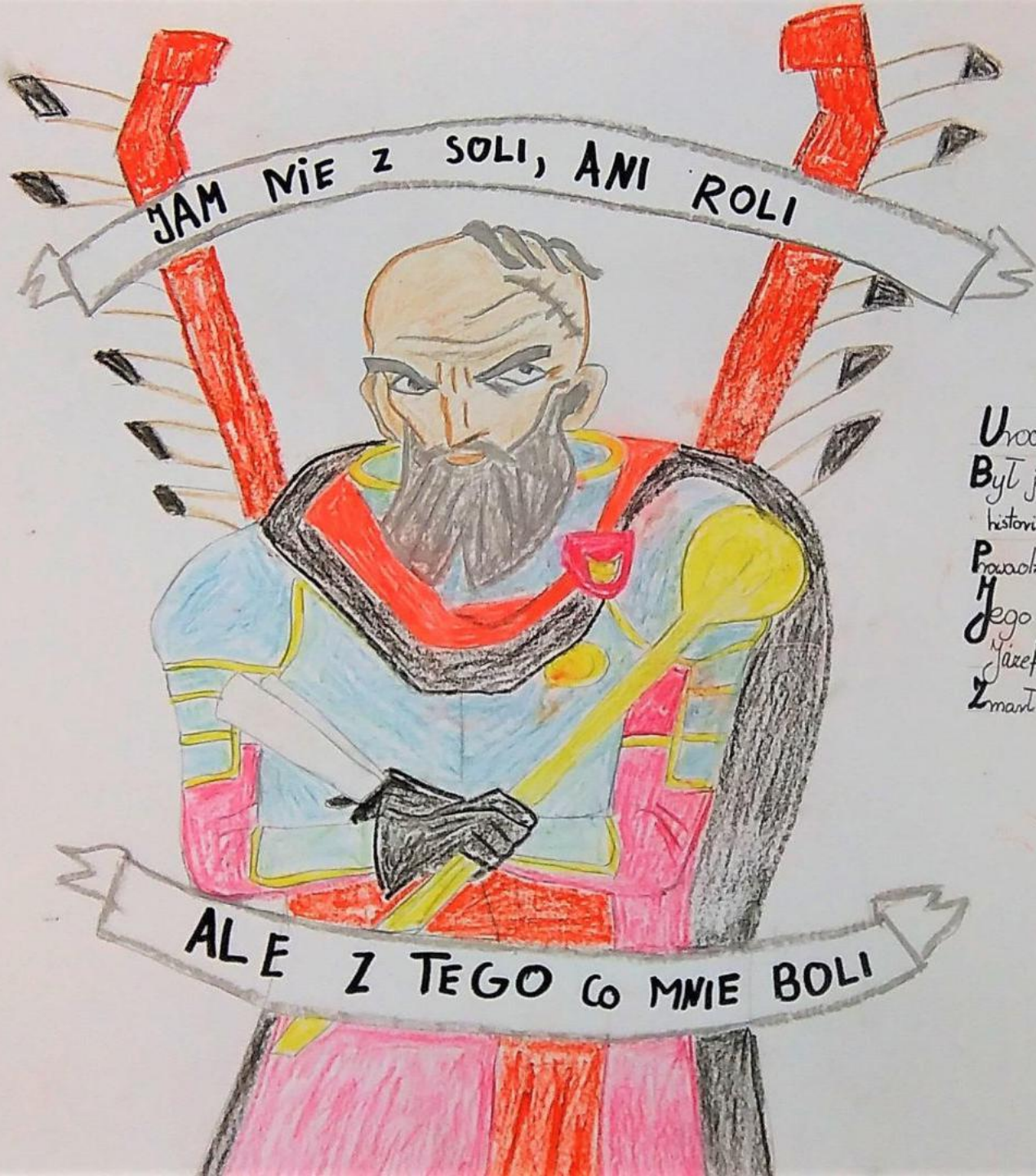
*„BIEDA TO OGIEŃ, CO SPAŁA DRZENO,
PUCH I NISZKLIKIE ŚMIECIE, ALE METAL*

*„SZLACHETNY NICHODZI
Z NIEGO JESZCZE CZYSTSZYM.”*

Umieszczenia

Portret Władysława Reymonta znajdował się na polskim banknocie o nominale 1000 000 zł, będącym w obiegu w latach 1991-1996.
Od 24 listopada 1961 ulica w Warszawie, na terenie obecnego dzielnicy Białołęka, bezładowa i jedna z ważniejszych arterii komunikacyjnych tej części miasta, prowadzi swoją nazwą ulicę „ul. Reymonta”, nosi nazwę alei Władysława Reymonta

STEFAN CZARNIECKI

Urodził się ok. 1599 r. w Czarnoy.
Był jednym z najwybitniejszych wodzów w historii Polski.
Przewodził ze Szwedami wojnę podjazdową.
Jego odwagę i dzielność uwiecznił Józef Wybicki w hymnie narodowym.
Zmarł w 1665 r. w Sokotowie.

Władysław Broniewski

17.12.1897—10.02.1962

Twórczość poetycka

Tomiki wierszy

- Wiatraki (1925)
- Dymy nad miastem (1927)
- Trojka i pięć (1932)
- Krzyk ostatni (1938)
- Bagnet na broń (1943)
- Drzewo rozpaczkające (1945)
- Władzysza (1951)
- Anka (1956)

Poematy

- Kolumna Paryska (1929)
- Słowo o Stalinie (1949)
- Mazowiec (1951)
- Wisła (1953)
- Opowieść o życiu i śmierci Karola Waltera-Świerczewskiego, robotnika i generała

Przekłady

- Fiodora Dostojewskiego (Skrzywdzeni i poniżeni, Białe noce)
- Aleksieja Tolstoj (Droga przez mięką – dwie pierwsze części; trzecia wspólnie z Wacławem Rogożewiczem)
- powieść Martwe Dusze Nikołaja Gogola (1927)
- Władimira Majakowskiego
- Siergieja Jesienina
- Bertolta Brechta

Urodził się w 1897 roku w Płocku, zmarł w 1962 roku w Warszawie. Poeta, żołnierz, twórca poezji rewolucyjnej, liryki miłosnej oraz trenów, tłumacz, żołnierz Legionów Polskich, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Został odznaczony krzyżem orderu Virtuti Militari oraz czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

Twórczość Broniewskiego była silnie związana z historią i przekonaniami ideowymi polskiej ludności, w szczególności z historią i przekonaniami ideowymi polskiej ludności. Najbardziej znany jest jego cykl "proletariacki", obejmujący takie wiersze, jak "Czerwony sztandar", "Ballada o placu Teatralnym" czy "Na śmierć rewolucyjną". W dorobku poety znajduje się też liryka miłosna, satyra i nawiązujące do literatury polskiej i obcej powieści krajoznawcze (np. poemat "Mazowiec"), a także "bolszewickie" wiersze satyryczne (np. "Hawłał i Marci")

W latach 20 skrytykował się poglądy polityczne i przekonaniami ideowymi Broniewskiego. Wstąpił do lewicowego Związku Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej - Związek, w komunistycznym piśmie "Nowa Kultura" opublikował przekład wiersza Majakowskiego "Poeta robotnik" (1924), który polubił pełnym szacunkiem i uważał za swój debiut literacki. Tomasz Broniewski zapisał się przez siebie fizycznie, spod jego pióra wyszły m.in. przedłużony wiersz "Błaka, Jasenna, Pasternak", a także "bolszewickie" wiersze i songi z "Opary za trzy grosze" oraz "Matki Courage i jej dzieci" Brechta.

W kwietniu 1939 roku Broniewski napisał głośny wiersz apud "Bagnet na broń". W październiku 1939 jako ochotnik dostał przydział do pułku w Złoczynie, nie brał jednak udziału w walkach. Po klęsce wrześniowej przebywał w Ławosie, tam w 1940 roku został aresztowany (później przeniesiony do pułku w Lublinie, Zwolniony, wstąpił do armii Andersa (kwiecień 1942), z której dostał się na Wyspę Wschodnią W. Jezozolime pracował jako redaktor techniczny pisma "W drodze" (1943), gdzie również publikował. Do kraju poeta wrócił w listopadzie 1945 roku, mieszkał początkowo w Łodzi, a następnie w Warszawie.

Opieczętował wiersze podjętych dozwolonej politycznej powieści Broniewskiego obejmujące poruszającą lirykę miłosną i treny, wyrażające z osobistych doświadczeń. Zmarł 10 lutego 1962 roku na raka krtani, został pochowany na Powązkach Komunalnych.

KONSTANTY

Ildefons

1905 - 1953

GaTCzyński

Skarpety

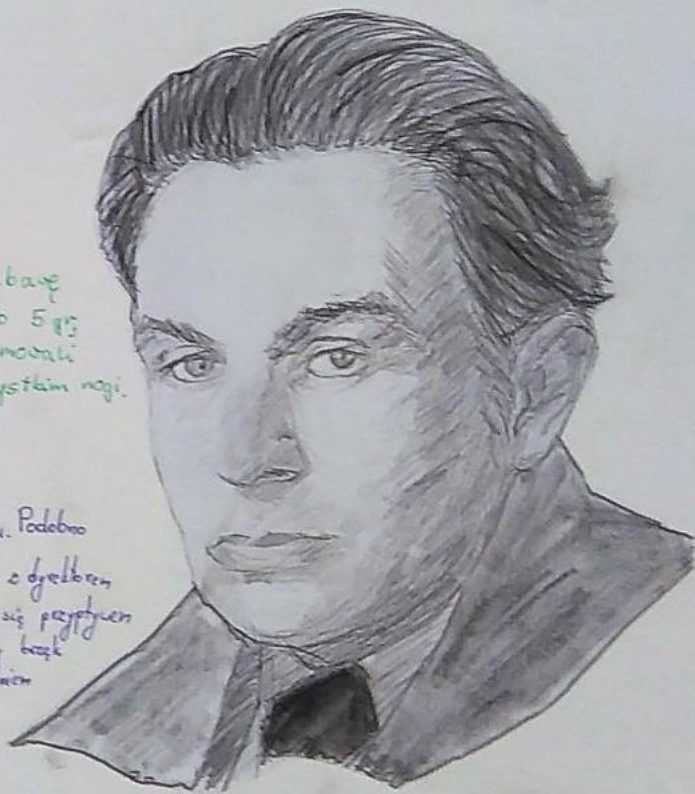
Podczas jednej z imprez Konstanty wymyślił zabawę w "Pranie". Każdy z zebranych wrzucał do puli nagniód po 5 gr; a następnie losowo wybierano strąchacza. Wszyscy zdejmowali buty, a wylosowany nieszczęśliwie miał obgadachować wszystkim nogi. Wygrał ten, kto miał najbardziej cuchnące skarpety.

Rower

Żona Konstantego (Natalia) namówiła go na leczenie odytlowe od alkoholu. Podobno ciężko znosił terapię, lecz udało mu się zaprzyjaźnić z personelem. Niektórzy wierzyciel sprzedali z dyktando, a inni zaproszali się na kolację z alkoholem. Jedną z takich nocnych zabiegów się przychylił, a następnie wyjechał z wyprzedzeniem po sobotnim kółeczku. Nocną ciszę rozdarł wtedy brzdęk trzoznego selski, po którym dyrektor całował w ciemnościach. Odkąd niego skończyło się to porażeniem na inne szpitalisko, a dla pomysłowego kuracjusza - upiśnianiem z ciemności.

Fakty

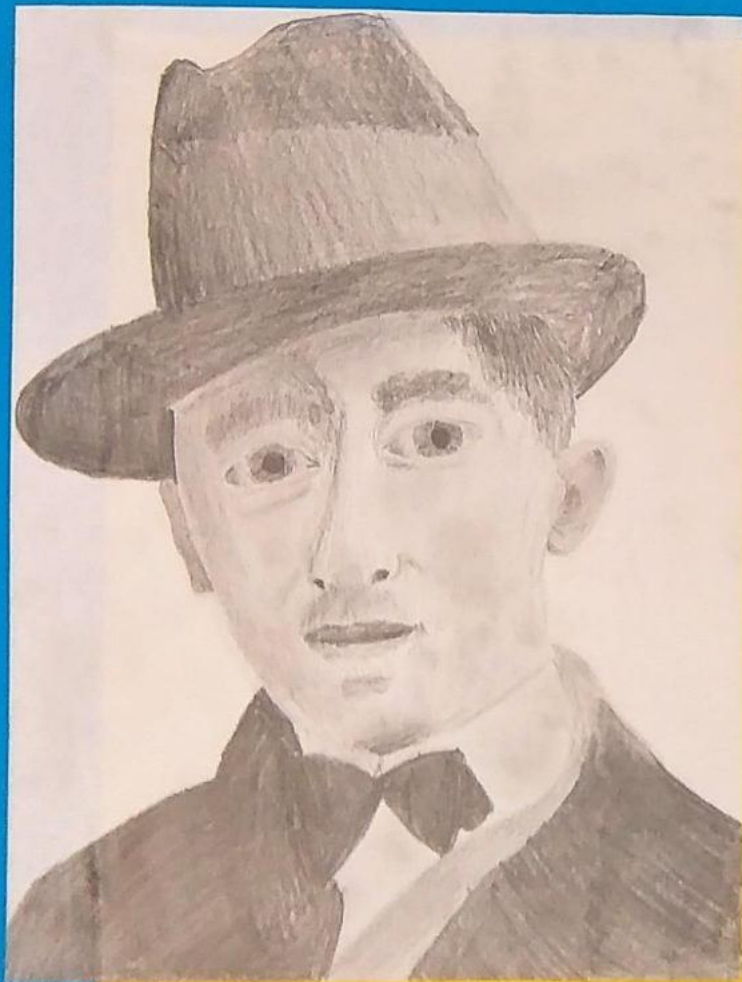
- * Urodził się 23 stycznia 1905 r. w Warszawie.
- * Zmarł 6 grudnia 1953 r. w Warszawie.
- * Polski poeta, w swoich wierszach często nawiązywał do polityki.

Ps. Karakuliambro

KAROL SZYMANOWSKI

Jeden z najwybitniejszych kompozytorów polskich i światowych XX wieku. Urodzony 3 października 1882 roku w Tymoszówce, zmarł 29 marca 1937 roku w Lozannie.

Dzieciństwo spędził w Tymoszówce na Ukrainie. W 1889 rozpoczął naukę gry na fortepianie najpierw pod kierunkiem ojca, potem w szkole muzycznej u Gustawa Neuhausza w Elizawetgradzie. W latach 1901-05 studiował u Marka Zawirskiego (harmonia) i Zygmunta Noskowskiego (kontrapunkt i kompozycja) w Warszawie. W tym czasie poznał Pawła Kochańskiego, Artura Rubinsteina, Grzegorza Fitelberga, Stanisława Ignacego Witkiewicza "Witkacego" i Stefana Żeromskiego. W 1905 odbył, wspólnie z Witkacym, pierwszą podróż do Włoch. W tym samym roku wraz z Grzegorzem Fitelbergiem, Ludomirem Różyckim i Apolinarem Szeluto założył Spółkę Nakładową Młodych Kompozytorów Polskich, działającą pod mecenatem Władysława Lubomirskiego i promującą twórczość polskich kompozytorów współczesnych. Grupa ta zyskała niebawem miano "Młodej Polski". W 1906 odbyły się koncerty kompozytorskie członków Spółki w Warszawie i Berlinie. W latach 1906-07 Karol Szymanowski wyjeżdżał kilkakrotnie do Berlina i Lipska, a w 1908 odbył kolejną podróż do Włoch. W 1912 osiedlił się w Wiedniu. W tym czasie nawiązał kontakt z firmą Universal-Edition, z którą podpisał kontrakt na 10 lat. W 1914 odbył kolejną podróż do Włoch oraz na Sycylię, do Afryki Północnej, Paryża i Londynu, zaś w latach 1915-16 wyjeżdżał do Kijowa, Moskwy i Petersburga.

Twórczość Karola Szymanowskiego obejmuje: dzieła sceniczne (w tym dwie opery), utwory symfoniczne i koncertowe (w tym 4 symfonie i 2 koncerty skrzypcowe), utwory kameralne (w tym 2 kwartety smyczkowe), utwory fortepianowe, utwory na skrzypce i fortepian, pieśni z orkiestrą i utwory oratoryjno-kantatowe.

BOLESŁAW PRUS

BOLESŁAW PRUS [1847-1912]

właściwie **Aleksander Głowacki** herbu Prus, ur. 20 sierpnia 1847 r. w Hrubieszowie, zm. 19 maja 1912 r. w Warszawie, wybitny polski pisarz, prozaik, nowelista i publicysta okresu pozytywizmu, kronikarz Warszawy, działacz społeczny Bolesław Prus jest uważany za jednego z najwybitniejszych prozaków w dziejach literatury polskiej.

Wczesnie osierocony, wychowywał się w Puławach i Lublinie u krewnych. Mając 16 lat wziął udział w powstaniu styczniowym, został ranny, aresztowany i osadzony w lubelskim więzieniu. Po zwolnieniu ukończył gimnazjum w Lublinie i rozpoczął studia na wydziale matematyczno-fizycznym warszawskiej Szkoły Głównej, następnie w Instytucie Gospodarstwa Wjejskiego i Leśnictwa w Puławach.

Twórczość

Debiutował jako dziennikarz w 1864 korespondencją w *Kurierze Niedzielnym*, w dziedzinie literatury zaś humoreskami w *Kurierze Świątecznym* w 1866. Jako popularyzator wiedzy rozpoczął działalność rozprawką o elektryczności (1872) w *Niwie*. W tymże roku podjął pisanie cyklu felietonów *Listy ze starego obozu* pod pseudonimem Bolesław Prus w *Opiekunie Domowym*, a od 1874 został stałym felietonistą *Niwy*. W 1875 rozpoczął druk słynnego cyklu *Kronik* (do 1887) w *Kurierze Warszawskim*, które przyniosły mu rozgłos wybitnego publicysty i zaliczone zostały do klasyki dziennikarstwa polskiego. Uważa się, że dojrzały okres twórczości Prusa rozpoczął się w 1880, z chwilą opublikowania noweli „Anielka”, „Powracająca fala”, „Michałko”, a w roku następnym m.in. „Katarzynka”, „Antek” i w 1883 „Grzechy dzieciństwa”. W 1885 opublikował pierwszą w literaturze polskiej powieść naturalistyczną – „Płacówka”. Szczytowym okresem twórczości literackiej Prusa były lata 1885-1897, gdy ogłosił wybitne utwory, uchodzące za największe osiągnięcia polskiej powieści: „Płacówka”, „Laika” (1890), „Emancypantki” (1894), „Faraon” (1897).

Na przełomie XIX i XX w. Prus poświęcił wiele uwagi pracy społecznej, np biorąc udział w zakładaniu Kasy Przejrzomości i Pomocy dla Literatów i Dziennikarzy, w 1905 - zostając członkiem Komitetu Obywatelskiego noszącego pomoc pozbawionym pracy robotnikom, w 1897 - patronując powstaniu Towarzystwa Higieny Praktycznej im. Bolesława Prusa. Śmierć pisarza przerwała pracę nad powieścią „Przemiany”.

Najważniejsze dzieła Bolesława Prusa

Nowele i opowiadania: „Pałac i rudera” (1875), „Powracająca fala” (1880), „Antek” (1880), „Katarzynka” (1880), „Kamizelka” (1882), „Grzechy dzieciństwa” (1883), „Omyłka” (1884), „Z legend dawnego Egiptu” (1888).
Powieści: „Dusza w niewoli” (1877), „Anielka” (1890 oraz wydanie zmienione 1895), „Płacówka” (1886), „Laika” (1890), „Emancypantki” (1894), „Faraon” (1897) oraz „Dzieci” (1909).

Grób Bolesława Prusa na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie

Bolesław Prus w mundurze studenta Szkoły Głównej [1871]

Ławeczka Bolesława Prusa w Natopczynie

1864 **STEFAN ŻEROMSKI** 1925

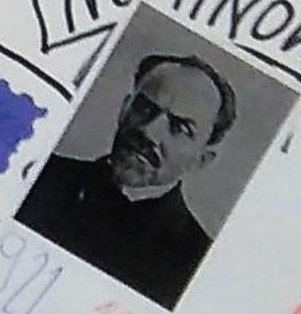
LITERATURA

Wielki powieściopisarza
wieloletni, wieloletni
powieściopisarza

Wieloletni powieściopisarza
wieloletni powieściopisarza

Wieloletni powieściopisarza
wieloletni powieściopisarza

NOMINOWANY

POLITIKA

Wieloletni powieściopisarza
wieloletni powieściopisarza

1921, 1922
1923, 1924
4 razy

